

รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการการศึกษาข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาปศุสัตว์
ในพื้นที่โครงการหลวง

โดย

รศ.ดร.เพิ่มศักดิ์ ศิริวิวรรณ

และ

รศ.น.สพ.ปรีโรจน์ ปลื้มสำราญ

คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เสนอต่อ

กองพัฒนาเกษตรที่สูง

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตุลาคม 2542

คำขอขอบคุณ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณสุทัศน์ ปลื้มปัญญา ผู้อำนวยการกองพัฒนาเกษตรที่สูง ที่กรุณาร่วมวางแผน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการศึกษาข้อมูลในโครงการการศึกษาข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวงครั้งนี้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้เจ้าหน้าที่กองพัฒนาเกษตรที่สูง คือคุณอคิศร สิทธิวงค์กุล ซึ่งเป็นทั้งผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ต่างๆ ช่วยอำนวยความสะดวก และร่วมเป็นทีมงานในคณะสำรวจครั้งนี้ด้วย คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี คือเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และสถานีวิจัยเกษตรหลวง ทั้ง 35 แห่ง ที่กรุณาตอบแบบสำรวจข้อมูล ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และให้ข้อมูล ซึ่งจะมีประโยชน์ในการนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อวางแผนพัฒนาปศุสัตว์ได้ถูกต้องตามความต้องการของเกษตรกร และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ต่อไป

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัย ได้แก่ คุณกรกช เสมตีสถม คุณอรรรคเดช จิตบำรุง คุณอภิรักษ์ สมนานัย คุณราชัน อินทร์สุวรรณ คุณชาติรี ผุคแจ่มใส และคุณชัยชนะ ภูโต ที่ร่วมเก็บข้อมูลกับผู้วิจัย จนได้ข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างมากในครั้งนี้

อนึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างมากในการวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล คือ คุณเกษม ศรีโยทัย และผู้ที่รวบรวมและจัดระเบียบข้อมูลตลอดจนพิมพ์ผลงานวิจัยเป็นรูปเล่มขึ้นมาได้ในครั้งนี้ ได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก คุณสายสมร เขื่อนสิริมงคล คณะผู้วิจัย จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

รศ.ดร.เพิ่มศักดิ์ ศิริวรรณ

รศ.นสพ.ปรีโรจน์ ปลื้มสำราญ

กันยายน 2542

สารบัญ

หัวข้อเรื่อง	หน้า
คำขอขอบคุณ	ก
สารบัญ	ข
สรุปย่อและข้อเสนอแนะ	จ
Executive Summary	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 เหตุผลและความจำเป็น	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	2
1.4 วิธีการศึกษา	2
1.4.1 การรวบรวมข้อมูล	2
1.4.2 การสร้างและทดสอบแบบสำรวจข้อมูล	2
1.4.3 การดำเนินการสำรวจข้อมูล	3
1.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	3
1.5 ระยะเวลาในการดำเนินงาน	4
บทที่ 2 ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	5
สรุปสาระสำคัญและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ/สถานี กลุ่มที่ 1	6
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ตะโงะ	14
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ หมอกจ้าม	24
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ พระบาทห้วยต้ม	34
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ แม่ทาเหนือ	44
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ห้วยลึก	54
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ แม่สะป๊อก	65
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ห้วยเลี้ยว	75
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ หุ่งเรียง	85
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ปังคำ	95
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับสถานีฯ แม่หลอด	105

ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ห้วยผักไผ่	115
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ดินตอก	125
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ พุงเรา	135
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ห้วยโป่ง	145
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ หนองเขียว	155
สรุปสาระสำคัญและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ / สถานี กลุ่มที่ 2	166
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ แม่สะเรียง	173
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับสถานีฯ ปางคะ	183
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ป่าเมี่ยง	193
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ วัดจันทร์	203
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ พุงหลวง	213
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ แม่สาใหม่	223
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ห้วยน้ำริน	233
สรุปสาระสำคัญและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ / สถานี กลุ่มที่ 3	243
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ แม่ลาน้อย	251
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ แถ่น้อย	262
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ขุนแปะ	272
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ห้วยน้ำจุ่น	282
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ แม่ปูนหลวง	292
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ แม่โถ	302
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ หนองหอย	313
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ แม่แส	323
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ขุนวาง	333
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับสถานีฯ อินทนนท์	343
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ม่อนเงาะ	353
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ฯ ปางอู่	363
ข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับสถานีฯ อ่างช้าง	373
บรรณานุกรม	384
ภาคผนวก	385
ภาคผนวกที่ 1 ตารางผนวก	386

ภาคผนวกที่ 2	ตารางผนวก	410
ภาคผนวกที่ 3	แบบสำรวจเจ้าหน้าที่	411

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปย่อและข้อเสนอแนะ

โครงการการศึกษาข้อมูลสำหรับวางแผนพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง

โดย เพิ่มศักดิ์ ศิริวรรณ และปรีโรจน์ ปลื้มสำราญ

รายงานสรุปนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอข้อมูลแก่บุคคลระดับบริหาร ที่มีเวลาจำกัด เพื่อให้ทราบผลการศึกษาข้อมูล ได้พิจารณาถึงปัญหา และความต้องการของเกษตรกรด้านการเลี้ยงสัตว์ในภาพรวม เพื่อพิจารณาว่าศูนย์ต่าง ๆ ควรมีการพัฒนางานด้านปศุสัตว์ของเกษตรกรในภาพกว้างอย่างไรบ้าง แต่ถ้าจะพิจารณาเจาะจงในแต่ละศูนย์/สถานีแล้ว ควรศึกษาจากสรุปข้อมูล และปัญหา / ความต้องการของเกษตรกรในแต่ละศูนย์ ตลอดจนข้อเสนอแนะที่คณะผู้วิจัยนำเสนอ โดยเฉพาะศูนย์ฯ นั้น ๆ โดยตรง หรือพิจารณาจาก 3 กลุ่มศูนย์ที่แยกตามระดับความสูง จะมีข้อเสนอแนะในแต่ละกลุ่มเพื่อประกอบการพิจารณา

การศึกษานี้มีข้อมูลหลายด้าน ส่วนแรกคือข้อมูลพื้นฐานทางภูมิศาสตร์ประชากร งานส่งเสริมการเกษตรของแต่ละศูนย์ / สถานี ซึ่งได้จากเอกสารอื่น ๆ ส่วนถัดมาเป็นข้อมูลจากเกษตรกรทั้ง 35 ศูนย์ จำนวน 809 ราย และข้อมูลด้านข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหัวหน้าศูนย์ และเจ้าหน้าที่รวม 92 ราย

จากแนวทางที่กล่าวมาข้างต้นมีสภาพข้อมูลที่พบ ประกอบกับข้อเสนอแนะจากคณะผู้วิจัยดังนี้

1. ชนิดของสัตว์ที่เกษตรกรเลี้ยง ปรากฏว่า ไก่เป็นสัตว์ที่มีจำนวนมากที่สุด เกษตรกรเลี้ยง (16,486 ตัว) รองลงไปคือสุกร (1,927 ตัว) อื่น ๆ (1,201 ตัว), โค (931 ตัว), กระบือ (462 ตัว) และสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ (201 ตัว) สำหรับจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดนั้นปรากฏว่า เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (686 ครอบครัว) รองลงไปคือสุกร (466 ครอบครัว), โค (116 ครอบครัว), เป็ด (110 ครอบครัว), กระบือ (105 ครอบครัว) และสัตว์อื่น ๆ (59 ครอบครัว) ตามลำดับ จากสภาพที่พบนั้นได้พิจารณาว่า การสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดต่อไปนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ พันธุ์สัตว์ ตลอดจนรูปแบบในการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดด้วย นอกจากนี้ควรพิจารณาตามความจำเป็นเร่งด่วนด้วย รายละเอียดข้อเสนอแนะได้ระบุไว้ในรายงานแต่ละศูนย์ และกลุ่มศูนย์ที่แยกตามระดับความสูงไว้แล้ว

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในภาพรวมของเกษตรกรทั้ง 35 ศูนย์/ สถานีนั้น เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ โดยมีจุดประสงค์หลัก เพื่อใช้บริโภคในครอบครัว

(ร้อยละ 44.10) และมีจุดประสงค์ร่วมระหว่างการเลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคในครอบครัวกับเพื่อขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 30.30) ซึ่งพิจารณาได้ว่า การเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์เล็กเพื่อบริโภคในครอบครัวนั้น มีความสำคัญมากที่สุดในทุกศูนย์ การเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมเป็นความสำคัญลำดับรองเมื่อมีสัตว์เหลือจากการบริโภคแล้ว รวมทั้งสัตว์ใหญ่ที่เกษตรกรบางรายเลี้ยงไว้เพื่อขายเป็นรายได้เสริม ทั้งนี้เป็นเพราะ เกษตรกรมีพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์อย่างจำกัดประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งคือ เกษตรกรไม่มีความตั้งใจที่จะเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมอย่างจริงจัง การสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์โดยการให้ความรู้ในด้านการจัดการเลี้ยงสัตว์ที่ถูกต้อง และแนะนำถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเลี้ยงสัตว์นับเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้เกษตรกรพัฒนาการเลี้ยงสัตว์โดยมีจุดประสงค์ที่จะขายเป็นรายได้เสริมมากขึ้น อย่างไรก็ตามการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดจำเป็นต้องคำนึงถึง สัณฐานของพื้นที่ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยมิฉะนั้นอาจทำให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลังได้ สำหรับการเลี้ยงสัตว์เพื่อจุดประสงค์นอกจากนี้ เช่น เลี้ยงสัตว์ใหญ่ไว้ใช้แรงงาน, เลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นอาชีพหลัก และเลี้ยงสัตว์ไว้โดยมีจุดประสงค์อื่น นั้นมีเกษตรกรจำนวนน้อยรายที่มีจุดประสงค์ดังกล่าว

3. ความต้องการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 90.06) รองลงไปคือสุกร (ร้อยละ 61.01), โค (ร้อยละ 15.47), เป็ด (ร้อยละ 14.34), กระบือ (ร้อยละ 13.96) และสัตว์อื่น ๆ (ร้อยละ 7.67) ข้อมูลจากการศึกษานี้ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาว่า ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรนั้นขึ้นกับความคุ้นเคยของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดและประโยชน์ที่จะได้รับจากสัตว์ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งความสะดวกในการเลี้ยงดู และคำนึงในด้านการลงทุนเป็นประการสำคัญ เป็นที่แน่นอนว่าความต้องการในการ เลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดของเกษตรกรแต่ละศูนย์ / สถานี อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ โดยขึ้นกับความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ และเกษตรกรได้สังเกตเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเลี้ยงสัตว์นั่นเอง

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 40.70) การได้รับความรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ เช่น เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน, การได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์, การศึกษาจากหนังสือวารสารด้านปศุสัตว์ต่างๆ, การเรียนรู้จากบรรพบุรุษ และแหล่งความรู้อื่น ๆ (ศึกษาดูงาน, ฝึกอบรม, งานสารคดี ฯลฯ) นั้นมีน้อยมาก

การที่เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองนั้น เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาปศุสัตว์เป็นไปอย่างช้า ๆ เกษตรกรอาจลองผิดลองถูกทำให้เสียเวลา และไม่มีจุดมุ่งหมาย หรือทิศทางที่แน่นอน ดังนั้นการให้เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้

หลายด้านเพิ่มมากขึ้น จะช่วยให้เกษตรกรมีความมั่นใจในตัวเอง ในอันที่จะเลี้ยงสัตว์ให้ประสบความสำเร็จได้ค้ำขึ้นนั่นเอง

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ในภาพรวมของ ศูนย์ / สถานี ทั้ง 35 แห่งนั้น เกษตรกรมีปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) พันธุ์สัตว์ เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์สัตว์มากที่สุด (ร้อยละ 72.10) โดยเฉพาะควรเป็นพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพันธุ์สัตว์พื้นเมือง แต่เนื่องจากสัตว์พื้นเมืองทั่วไปมีข้อเสียในด้านสมรรถภาพการผลิต เช่น ไข่พื้นเมืองจะโตช้าให้ลูกน้อยแม้ตลาดต้องการมากเพราะเนื้อมีความปลอดภัยดีตาม แต่เกษตรกรก็ไม่สามารถผลิตได้พอเพียงดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงพันธุ์ให้เจริญเติบโตเร็วขึ้น และขยายพันธุ์ได้มากขึ้น ส่วนสุกรซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองนั้น มีข้อเสียด้านคุณภาพซากที่มีมันมากมีเนื้อน้อย ทำให้พ่อค้าไม่รับซื้อ จึงควรปรับปรุงพันธุ์ให้มีคุณภาพซากดีขึ้น โตเร็ว และมีน้ำหนักมากขึ้น สัตว์เล็กอื่น ๆ เช่น เป็ด, ห่าน, แพะ, แกะ และสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ มีเกษตรกรต้องการเลี้ยงน้อย และยังคงจำเป็นต้องพิจารณาความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ศูนย์แต่ละแห่งประกอบด้วย ส่วนสัตว์ใหญ่พวก โค กระบือ นั้นแม้เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงแต่ในภาพรวมแล้ว ศูนย์ / สถานีที่มีความสูงเกิน 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลขึ้นไปนั้นมีสภาพพื้นที่ไม่ค่อยเหมาะสมที่จะเลี้ยงสัตว์ประเภทนี้

2) โรคสัตว์และการป้องกัน เกษตรกรมีปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิมาก (ร้อยละ 68.70) ในขณะเดียวกันเกษตรกรบางส่วนต้องการให้มีการป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 42.40) และเกษตรกรอีกส่วนหนึ่งต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 57.50) เพื่อใช้ในการป้องกันโรคระบาดสัตว์ ดังนั้นจึงควรจัดทำโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ขึ้นในแต่ละศูนย์/สถานี จะช่วยลดการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นกับสัตว์ได้มากที่สุด

3) ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรร้อยละ 69.70 ต้องการได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันโรคระบาดสัตว์มาก ดังนั้นจึงควรจัดฝึกอบรมเกษตรกรที่มีความสนใจการเลี้ยงสัตว์เป็นพิเศษ เพื่อเป็นหลักในการประสานการส่งเสริม และพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ต่อไป นอกจากนี้ศูนย์ / สถานีที่มีความพร้อมควรมีงานสาธิต ด้านปศุสัตว์ขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในงานพัฒนาของศูนย์ นอกจากนี้ โครงการหลวงควรจัดทำเอกสารด้านการเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่สูงขึ้น เพื่อใช้เป็น คู่มือในการศึกษาของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ศูนย์ต่าง ๆ ด้วย

4) เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรร้อยละ 46.50 ต้องการเงินลงทุนเพื่อใช้ขยายการเลี้ยงสัตว์ให้มากขึ้น เพื่อเป็นค่าพันธุ์สัตว์ ค่าโรงเรือนและอุปกรณ์และค่าอาหารสัตว์ ในด้านเงินลงทุนการเลี้ยงสัตว์มีข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ ประการแรกให้เกษตรกรจัดตั้งกองทุน

หมุนเวียนเพื่อเลี้ยงสัตว์ขึ้นในระดับหมู่บ้าน หรือศูนย์ โครงการหลวงอาจจัดสรรค้เงินลงทุน ส่วนหนึ่งให้ยืมเกษตรกรออกเงินส่วนหนึ่งเข้าร่วมเป็นกองทุน แล้วให้เกษตรกรกู้ไปใช้ตามความจำเป็นเมื่อเกษตรกรขายสัตว์หรือผลิตผลได้จึงส่งคืนกองทุน ผลกำไรหรือดอกเบี้ยจะนำเข้าสมทบกองทุน ส่วนเงินต้นทยอยส่งคืนให้โครงการหลวงต่อไป

เงินลงทุนการเลี้ยงสัตว์ อีกประการหนึ่งคือให้เกษตรกรกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หรือสหกรณ์การเกษตร เช่นเดียวกับการลงทุนปลูกพืช ทั่ว ๆ ไป แต่ควรเป็นโครงการเลี้ยงสัตว์ระยะสั้นที่จะสามารถขายสัตว์และส่งคืนเงินทุนได้เร็ว

5) โรงเรียนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ เกษตรกรร้อยละ 19.80 ต้องการมีโรงเรียน และอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่ดี และถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล แม้จะมีจำนวนเกษตรกรไม่มากนัก แต่ถ้ามี การเพิ่มปริมาณการเลี้ยงสัตว์มากขึ้น โดยเฉพาะถ้ามีการเปลี่ยนจากรูปแบบการเลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคในครอบครัว มาเป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมด้วยแล้ว มีความจำเป็น เกษตรกรจะต้องสร้างโรงเรียน คอก หรือสถานที่เฉพาะให้สัตว์ได้อยู่อาศัยเป็นสัดส่วน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการจัดการและการป้องกันโรคระบาดสัตว์ด้วย

6) เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เกษตรกรต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไปเยี่ยมเยียน ให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำในการเลี้ยงสัตว์มากถึงร้อยละ 64.30 ดังนั้นแต่ละศูนย์จึงควรมี เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร และยังจำเป็นต้องดูแลงาน ด้านการสาธารณสุขและงานวิจัยด้านปศุสัตว์ด้วย

7) การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ เกษตรกรมีความต้องการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ น้อยมากเพียงแค่ร้อยละ 19.40 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากยังไม่เห็นความจำเป็นของการรวมตัวเพื่อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประกอบกับมีสัตว์เลี้ยงจำนวนน้อยดังนั้น หากมีการขยายการเลี้ยงสัตว์มากขึ้น ในภายหน้า กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์จะมีบทบาทอย่างสำคัญที่จะแก้ปัญหาการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

8) อาหารสัตว์ เกษตรกรร้อยละ 14.80 ต้องการความช่วยเหลือด้านอาหารสัตว์ โดยเฉพาะอาหารสำเร็จรูปสำหรับสัตว์เลี้ยงเล็กซึ่งมีราคาแพงขึ้น จึงควรสนับสนุนให้เกษตรกรผสม อาหารเลี้ยงสัตว์เอง โดยใช้วัตถุดิบอาหารที่มีในพื้นที่เป็นหลัก เช่นข้าวโพด รำ ปลาช้าว ถั่ว ชนิดต่างๆ และควรแนะนำให้เกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์เสริมในพื้นที่ ในขณะที่เพิ่มปริมาณ การเลี้ยงสัตว์ขึ้น

สำหรับอาหารสัตว์ใหญ่ และสัตว์ขนาดกลาง เช่น โค กระบือ แพะ แกะ นั้น ศูนย์ที่มีศักยภาพในการเลี้ยงสัตว์ดังกล่าวควรจัดหาพื้นที่เฉพาะทำแปลงหญ้าอาหารสัตว์ ให้เกษตรกรนำสัตว์เข้าไปเลี้ยงหรือ เกี่ยวหญ้าไปให้สัตว์กินโดยขึ้นกับความเหมาะสมในแต่ละกรณี

9) **ตลาดสำหรับขายสัตว์และผลิตภัณฑ์** มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 5.80 เท่านั้น ที่ต้องการให้ช่วยเหลือด้านตลาดสำหรับขายสัตว์และผลิตภัณฑ์เนื่องจากมีการเลี้ยงสัตว์น้อย ค่อนข้างน้อย และส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์ใช้เพื่อบริโภคในครอบครัวถ้ามีเหลือจึงขายให้เพื่อนบ้าน หรือ พ่อค้าท้องถิ่น เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์จำนวนมาก เพื่อขายเป็นรายได้เสริมเท่านั้นที่ต้องการให้ช่วยเหลือด้านตลาด อย่างไรก็ตามมีแนวโน้มว่า เกษตรกรบนพื้นที่สูง จะเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็น รายได้เสริมมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อชดเชยกับผลิตภัณฑ์ที่อาจเสียหายจากสภาพธรรมชาติ และขายได้ราคา ได้ดีส่วนหนึ่ง ประกอบกับการเลี้ยงสัตว์ใช้พื้นที่น้อย ดังนั้นหากมีการขยายการเลี้ยงสัตว์ มากขึ้น จึง มีความจำเป็นต้องพิจารณาด้านตลาดปศุสัตว์ด้วยรวมไปถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นแนวทาง ในการขยายตลาดทางหนึ่ง

6. **การเลี้ยงสัตว์ในระบบการเกษตรแบบผสมผสาน** ระบบการเกษตรแบบ ผสมผสานนั้นเป็นการทำการเกษตรที่มีความหลากหลายในพื้นที่หนึ่งซึ่งมีทั้งการปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล ทำนา มีแหล่งน้ำ เลี้ยงปลา และเลี้ยงสัตว์ ควบคู่กันไป ทั้งนี้จะทำให้เกษตรกรมีงานทำและมี รายได้หมุนเวียนตลอดปี ทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงจากการทำการเกษตรชนิดเดียวนอกจากนี้ยัง ช่วยปรับสมดุลย์ทางธรรมชาติและมีการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทั้งหมดให้เป็น ประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้น จึงควรแนะนำให้เกษตรกรในศูนย์ต่าง ๆ ที่สนใจ และมีความพร้อม ทำการเกษตรในรูปแบบดังกล่าว และควรทำเป็นกลุ่มเพื่อสามารถวางแผนการผลิตและช่วยเหลือ กันในด้านต่างๆ ได้

7. **แผนพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวง** ข้อเสนอแนะจากหัวหน้าศูนย์ และ เจ้าหน้าที่ศูนย์/สถานี ต่างๆ สอดคล้องกับความคิดเห็นของคณะผู้วิจัยว่า ควรจัดทำแผนพัฒนา ปศุสัตว์ขึ้นในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทั้ง 35 แห่ง โดยหัวหน้าศูนย์/สถานี ร่วมกับเจ้าหน้าที่ ปศุสัตว์อำเภอในท้องที่ จัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ทั้งระยะสั้น 1 ปี และแผนแม่บทระยะ 5 ปี ให้สอดคล้องกัน โดยบรรจุเข้าไว้เป็นแผนพัฒนาโครงการหลวง

สำหรับในด้านการบริหารงานตามแผนพัฒนานั้นควรมีคณะกรรมการในระดับ บริหารและในระดับพื้นที่ เพื่อวางแผนและติดตามงานตามโครงการต่างๆ ในแผนพัฒนาปศุสัตว์ ต่อไป

EXECUTIVE SUMMARY**AN INFORMATION SURVEY OF LIVESTOCK DEVELOPMENT
PLANNING WITHIN THE ROYAL PROJECT AREAS****Permsak Siriwan****Pleerote Pleumsamran**

This summary has been prepared to provide some useful information for the time shortage executives. They will be informed about survey results, farmers' problems and needs as concerns the overall livestock raising, including ways and means by which the project centers can provide farmers with the development of livestock raising. Nevertheless, if special emphasis is on an individual center/station, studies should be carried out from data summary, problems and needs of farmers, recommendations intentionally proposed for each center by the research team, or recommendations obtained from 3 groups of project centers identified by different elevation sites.

Many aspects of data are collected; the first part comprises basic data on physical geography population and extension work of each center/station obtained from various documents.

The next part comprises data obtained from 809 households in all-35 centers, as well as comments and recommendations from 92 heads and staffs of such centers.

The procedure mentioned above consists of observing data, along with recommendations from the research team as follows:

1. Species of livestock

It appears that chicken ranks first, while second others are swine, ducks, oxen, buffalo and others at the numbers of 16,486, 1,927, 1,261, 931, 462, 201 heads, respectively. Numbers of farmers raising each animal species shows that they prefer chicken to others (686 households), while second others are swine (466 households), oxen (116 households), duck (110 households), buffaloes (105 households), and others (59 households). Such figures can be

concluded that support to raise each animal species needs to be aware of area suitability, climate, livestock varieties, including the pattern for raising different animal species. However, A case of extremely urgent need should also be taken into account. Detailed recommendations have already been mentioned in the reports of all centers and their groupings as identified by elevation.

2. Objectives of farmers for raising of livestock

In general, the main objective of farmers in 35 centers / stations evidently focuses on household consumption (44 %), while the common objective aims at both household consumption and supplementary income (30.3 %). These can be concluded that livestock raising for household consumption particularly small livestock, ranks first, while the purpose for supplementary income has only been found with the rest of them, plus some large livestock being deliberately raised for such purpose.

This system has been resulted from limited raising areas as well as an unintentionally purpose for supplementary income. Support for livestock raising by providing an appropriate animal husbandry know-how, along with an understanding of benefit from such activities, leads to the ways and means to encourage farmers to develop the raising of livestock for supplementary income purpose. Yet the livestock raising development of different species needs the involvement of potential areas and other concerning factors, otherwise some problems may occur afterwards. Apart from the objectives already mentioned, few farmers have other purpose in mind either in the raising of large livestock for labor use or in the raising for main income.

3. farmers' needs for livestock raising

Chickens are species of animal that ranks first (90.05 %), while second others are swine (61.01 %), oxen (15.47 %), ducks (14.34 %), buffaloes (13.96 %) and others (7.67 %). These data are concluded that the familiarisation of raising a certain kind of livestock, routine advantages obtained, conveniences for raising activities, and investment aspect obviously plays the important roles. Apparently, the needs to raise a certain kind of livestock in each center / station may possibly change , depending on various available factors that support the raising of livestock ; in the meam time , the farmers themselves aslo become aware of the advantages gained from such activities.

4. Farmers' sources of information about livestock raising

From the survey, most farmers are self-educated at 40.70%. Other sources of information are hardly found in terms of learning from the neighbors, livestock officials, livestock journals, ancestors and others; study tours, trainings, demonstrations, etc.

Since most farmers are self-educated, the development of livestock practically grows slowly, due to their learning by trial and error. Consequently, time has been rapidly consumed and the aims or trends have still been uncertain. For such reason, farmers should be provided with additional sources of information, to enable them to achieve the objectives of livestock raising.

5. Farmers' problems / needs of livestock raising

Among 35 centers / stations, the overall problems and needs of farmers for various livestock raising aspects are as follows.

5.1 Variety of livestock

Most farmers need support for livestock variety (72.10%) especially the varieties suitable for a certain area - a local variety. However, a local variety has some disadvantage particularly production efficiency, due to its slow growth and few young ones being produced. Although the local variety has been much favored owing to its quality meat no farmers are able to produce them in sufficient numbers. Accordingly, the variety improvement to increase growth and reproduction should be encouraged. In the case of local swine, the carcass is the main disadvantage, since it contains plenty of fat and less meat that unlikely to be sold.

The variety improvement, therefore, should be carried out, so that the good quality carcass will be obtained, growth will be increased and more weight gained. Other varieties of small livestock such as ducks, geese, goats, sheep are less needed, while the area suitability of each center should also be taken into account. Even though large livestock are as well preferred by farmers, but unsuitable areas of the exceeding 1000 m elevation centers / stations prevent them to do so.

5.2 Animal diseases and prevention

Animal disease and parasite epidemic are the most prevalent problems (88.70%). Meanwhile, some farmers have requested for the prevention of disease epidemic (42.40%) and 57.50% of farmers need medicine and vaccine. Accordingly, the project to prevent

animal disease epidemic should be established in every center / station, in order to prevent a large number of losses that may occur.

5.3 Livestock raising know - how

Farmers at 69.7 % need the know – how for livestock raising and disease epidemic prevention very badly. Therefore, the trainings of particularly interested farmers should be initiated for further coordination, extension and development of livestock within the areas. Moreover , any more perfect centers / stations should conduct some demonstration of livestock as part of their development efforts. In the mean time , some information booklets about the highland livestock raising should be carried out and used as manuals for farmers as well as for centers' officials.

5.4 Financial investment of livestock raising

Farmers at 46.5 % need some financial investment for the increase of livestock raising, livestock variety costs, farmshed and equipment costs, and feed costs. Two recommendations as regards the financial investment of livestock raising have been proposed. Firstly, farmers will set up a revolving fund for livestock raising at a village center level. The Royal Project will lend such fund some amount of money. While farmers contribute the rest. The fund should afterwards be borrowed by some needed farmers, who will regularly pay back after their livestock and yields are sold. Any obtained profit or interest will be added to the fund, while the principal has regularly been returned to the Royal project.

Secondly, farmers may request a loan from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC) or the Agricultural Cooperatives in the similar manner as requesting for general crop growing loan. But such requesting fund should be only for short – term so that farmers can sell their livestock and pay back quickly.

5.5 Farmshed and equipment

Farmers at 19.8 % need the better and appropriate farmshed and equipment. Although only few farmers have been involved , but if the livestock raising increases and view changes from household consumption to supplementary income purpose , the need to build a farmshed or separate shelter , thus , becomes necessary , due to the handling conveniences and the ability to prevent the animal disease epidemic.

5.6 Livestock officials

Farmers at 64.3 % need regular visits of livestock officials to provide them some assistance and advice concerning livestock raising. Consequently , a livestock official should be stationed in each center to provide farmers with extension services as well as to oversee demonstrations and livestock research work of the center.

5.7 Arrangement of livestock raising group

Farmers at only 19.4 % need the arrangement of livestock raising group. This is because the grouping has not yet been necessary for them , and the numbers of livestock are considerably low . Nevertheless if the raising of livestock increases in future , such group will play an important role in solving any possible problems on raising of livestock

5.8 Animal feed

Farmers at 14.8 % need help for animal feed , especially processed feed for small animal , which becomes more and more costly . It is ,therefore , appropriate to encourage farmers to mix their own feed , by using local raw materials like corn , ricebran , rice brokens and various legume species. Also farmers should be advised to grow additional forage crops if a number of livestock increase.

With respect to large and medium livestock , such as oxen , goats , sheep ; it is likely that potential centers should set up a certain communal grazing , so that livestock are allowed in , or on the other hand , such grass can be cut and and brought in for livestock , depending on the cases

5.9 Market for selling livestock and yields

Farmers at only 5.8 % need marketing support for selling livestock and yields . This is because each household has only few animals , and most of them are used for household consumption . The rest of them are then sold to their neighbors or local traders. Only farmers who raise plenty of livestock as supplementary income need marketing support. However , it is possible that high elevation farmers are likely to begin raising of livestock as supplementary income . This enable to compensate with likely damaged crops caused by natural disturbances , or with an unexpected low price . Accordingly , if the livestock are raised extensively , the marketing aspect should be seriously considered , including processed product which has also been included in a plan to expand the market.

6. Raising of livestock within an integrated agricultural system

An integrated agricultural system is a diversified agriculture that in one certain area , there are a growing mixture of vegetables , field crops , fruit trees , paddy field , fishing pond and livestock raising . These to be expected that farmers can earn their living for the whole year round , meanwhile , the risk from single cropping can be as well reduced. In addition , such cropping also helps to object the natural balance , while everything in area has been fully utilized . Thus , interested and prepared farmers in all centers should be advised for such cropping pattern , and the grouping of farmers should be arranged for production planning as well as for mutual assistance.

7. Livestock development plan within the Royal Project Areas

Recommendations of various heads and staffs of the centers / stations are in harmony with the views of the research team , that the livestock development plan for all 35 Royal Project Development Centers should be established . These can be carried out by the cooperation of heads of all centers / stations and district livestock officials in specified areas. Aiming to set up a short – term livestock development plan (1 year) in accordance with a 5 year master plan. Both plans should also be incorporated in the Royal Project Development Plan.

As for the administration of such development plan , the executive committee at the area should be appointed to plan and monitor various projects under the livestock development plan.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 เหตุผลและความจำเป็น

โครงการหลวงได้ดำเนินการในพื้นที่สูงทางภาคเหนือมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 โดยมีวัตถุประสงค์หลักตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ ให้ชาวเขาเลิกปลูกฝิ่น และเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยจัดสรรพื้นที่ดินให้ทำการเพาะปลูก และทำการเกษตรด้านต่างๆ เพื่อให้มีรายได้เลี้ยงชีพและครอบครัวทดแทน ในขณะที่เดียวกันก็จะช่วยยับยั้งการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธารไปด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 โครงการหลวงได้เปลี่ยนสถานภาพเป็น “มูลนิธิโครงการหลวง” เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ปัจจุบันมูลนิธิโครงการหลวงมีพื้นที่ดำเนินงานครอบคลุมจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ คือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน แม่ฮ่องสอน และจังหวัดพะเยา โดยมีหน่วยงานปฏิบัติงานในพื้นที่ คือ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และสถานีวิจัยเกษตรหลวง จำนวน 35 แห่ง ในพื้นที่ประกอบด้วยชาวไทยภูเขาถึง 73,425 คน แบ่งออกเป็นเผ่าต่างๆ 13 เผ่า คือ ม้ง , กะเหรี่ยง , มูเซอ , อีเก้อ , จีนฮ่อ , ละว้า , ลีซอ , ปะหล่อง , เย้า , คะฉิ่น , ไทยลื้อ , ไทยใหญ่ และชาวไทยพื้นเมือง

หลังจากที่โครงการหลวงเปลี่ยนสถานภาพเป็นมูลนิธิโครงการหลวงเมื่อปี พ.ศ. 2535 แล้ว ได้มีหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กร เอกชน หลายหน่วยงานให้การสนับสนุนงานของมูลนิธิโครงการหลวง โดยมี “กองพัฒนาเกษตรที่สูง” เป็นหน่วยงานประสานงาน ทั้งในด้านการวางแผนพัฒนาและด้านการวางแผนงบประมาณต่างๆ

ปัจจุบันเป็นที่ปรากฏว่าผลิตผลการเกษตรจากพื้นที่การส่งเสริมของมูลนิธิโครงการหลวงเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวางทั้งในด้านคุณภาพ และการปลอดจากสารพิษ โดยเฉพาะผัก ไม้ผลเมืองหนาว และไม้ดอกชนิดต่างๆ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการเกษตรในพื้นที่สูงของมูลนิธิโครงการหลวง ยังจำกัดตัวอยู่ในกลุ่มพืชชนิดต่างๆ เช่น ผัก , ไม้ดอก , ไม้ผล และพืชไร่ ยังขาดความหลากหลายทางอาชีพการเกษตร โดยเฉพาะกิจกรรมด้านปศุสัตว์นั้น ปรากฏว่ากองพัฒนาเกษตรที่สูงยังขาดข้อมูล และตัวชี้วัดที่สำคัญ เพื่อใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาปศุสัตว์ จึงทำให้การวางแผนพัฒนาและการปฏิบัติตามแผนยังไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงพอ อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโดยตรง การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาปศุสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย ตัวชี้วัดที่สำคัญ (Key Performance Indicators, KPI) และจำเป็นตลอดจน

ปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาปศุสัตว์จากเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ต่างๆ ของแต่ละศูนย์ / สถานี เพื่อนำมาใช้ประกอบการวางแผนในระดับศูนย์พัฒนาฯ และมูลนิธิโครงการหลวง จึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อนำเสนอข้อมูลที่สำคัญ และจำเป็นต่อการวางแผนพัฒนาปศุสัตว์ ในพื้นที่การดำเนินงานของมูลนิธิโครงการหลวงทั้ง 35 ศูนย์ / สถานี โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

- 1) เพื่อรวบรวมและจัดระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการวางแผนพัฒนาปศุสัตว์
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการพัฒนาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแต่ละแห่ง
- 3) เพื่อศึกษา ปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะการพัฒนาจากเกษตรกรในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแต่ละแห่ง
- 4) เพื่อศึกษาความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ในการเลี้ยงสัตว์ ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นในพื้นที่

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้จำกัดขอบเขตดังนี้

- 1) ครอบคลุมศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทั้ง 35 แห่ง
- 2) มีการสำรวจข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ทุกศูนย์
- 3) การสำรวจข้อมูลจากเกษตรกรในแต่ละศูนย์จะกระจายตัวให้ครอบคลุม

เผ่าต่างๆ อย่างจำกัดจำนวนตัวอย่าง

1.4 วิธีการศึกษา

1) การรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ในการครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ของแต่ละศูนย์ จากเอกสารต่างๆ และของกองพัฒนาเกษตรที่สูง รวมทั้งข้อมูลด้านปศุสัตว์ในพื้นที่แล้วตรวจสอบความถูกต้องกับศูนย์ / สถานีในระยะที่ออกสำรวจข้อมูล โดยข้อมูลพื้นฐานจะบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งในรายงานด้วย

- 2) การสร้างและทดสอบแบบสำรวจข้อมูล ในการศึกษาได้สร้างแบบสำรวจขึ้น

2 ชนิดคือ

2.1) แบบสำรวจเกษตรกร รายละเอียดในแบบสำรวจประกอบไปด้วย
ตัวชี้วัดที่สำคัญต่างๆ ได้แก่

- ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ทั่วไป
- ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แบบสำรวจเกษตรกรจะใช้สำรวจข้อมูลจากเกษตรกรแยกตามเผ่าต่างๆ
ของแต่ละศูนย์ / สถานี เผ่าละ 5 - 10 คน

2.2) แบบสำรวจเจ้าหน้าที่ รายละเอียดในแบบสำรวจประกอบไปด้วย
ตัวชี้วัดที่สำคัญต่างๆ ได้แก่

- ข้อมูลด้านสภาพปศุสัตว์ในพื้นที่
- ความคิดเห็น / ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์
- ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาปศุสัตว์

แบบสำรวจเจ้าหน้าที่จะใช้สำรวจข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ / สถานี
ต่างๆรวมทั้งอาสาสมัครปศุสัตว์ ในพื้นที่จำนวน ศูนย์ / สถานี ละ 5 คน หรือเท่าที่จะสามารถ
สำรวจได้

แบบสำรวจทั้ง 2 แบบ เมื่อสร้างเสร็จแล้วได้นำออกทดสอบโดยทำการ
สำรวจจริงที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก แล้วนำแบบสำรวจ มาปรับปรุงใหม่ เพื่อความ
สะดวกและความเหมาะสมในการนำข้อมูลวิเคราะห์และแปลความหมายต่อไป

3) การดำเนินการสำรวจข้อมูล เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสำรวจจึงแบ่ง
การสำรวจออกเป็น 3 สาย ตามเส้นทางการเดินทาง และบริเวณพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกัน

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจเกษตรกรและเจ้าหน้าที่แต่ละศูนย์ / สถานีจะถูกนำมา
จัดรูปและแปรรูปใหม่ เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดที่สำคัญต่างๆ โดยมีความสำคัญมาก - น้อยตามระดับ
คะแนน แล้วสรุปเป็นภาพรวมของปัญหา / ความต้องการในระดับศูนย์ / สถานี และตามกลุ่มศูนย์ที่
ตั้งอยู่ในระดับความสูงต่างกัน 3 ระดับคือ

กลุ่มศูนย์ที่ 1 เป็นกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง ต่ำกว่า 800 เมตรจากระดับ
น้ำทะเล มี 15 ศูนย์ / สถานี

กลุ่มศูนย์ที่ 2 เป็นกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง 800 – 1,000 เมตรจากระดับ
น้ำทะเล มี 7 ศูนย์ / สถานี

กลุ่มศูนย์ที่ 3 เป็นกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูงเกินกว่า 1,000 เมตรจาก
ระดับน้ำทะเล มี 13 ศูนย์ / สถานี

1.5 ระยะเวลาดำเนินงาน

การศึกษานี้จะใช้เวลาในการดำเนินงาน 3 - 5 เดือน เริ่มจากวันที่ 1

มิถุนายน 2542 - 15 กันยายน 2542

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 2

ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาในบทนี้ได้จำแนกข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับความสูงของที่ตั้ง ศูนย์พัฒนาโครงการ / สถานีวิจัยเกษตรแต่ละแห่ง เนื่องจากระดับความสูงมีส่วนสำคัญต่อศักยภาพในการพัฒนาปศุสัตว์ได้ดี - ไม่ดีแตกต่างกัน ในที่นี้จึงขอแบ่งกลุ่มศูนย์ตามระดับความสูง ดังนี้

กลุ่มศูนย์ที่ 1 เป็นกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูงต่ำกว่า 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล มี 15 ศูนย์ / สถานี

กลุ่มศูนย์ที่ 2 เป็นกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง 800 - 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล มี 7 ศูนย์ / สถานี

กลุ่มศูนย์ที่ 3 เป็นกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูงเกินกว่า 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล มี 13 ศูนย์ / สถานี

ในแต่ละกลุ่มจะมีการสรุปสภาพปัญหาปศุสัตว์ที่สำคัญ และข้อเสนอแนะไว้เป็นเรื่องเฉพาะ ในแต่ละศูนย์ / สถานี จะสรุปข้อมูลของทุกศูนย์ / สถานี ตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย
2. ข้อมูลพื้นฐานของแต่ละศูนย์
3. ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ทั่วไปของเกษตรกร
4. ประเด็นปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
5. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในด้านสภาพและปัญหาปศุสัตว์ในพื้นที่และข้อเสนอแนะ

ผลการสำรวจอาจเลือกพิจารณาได้ทั้งในภาพรวมของศูนย์ / สถานี 35 แห่ง หรือตามกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูงต่างกัน 3 ระดับ และยังสามารถพิจารณาเป็นรายศูนย์ / สถานีก็ได้ ดังรายละเอียดที่นำเสนอต่อไปนี้

รูปถ่ายสำคัญและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ / สถานี กลุ่มที่ 1

ศูนย์ / สถานี ในกลุ่มนี้ตั้งอยู่ในระดับความสูงต่ำกว่า 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีทั้งหมด 15 ศูนย์ / สถานี คือ

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ	ระดับความสูง 400 เมตร จากระดับน้ำทะเล
2. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม	ระดับความสูง 470 เมตร จากระดับน้ำทะเล
3. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม	ระดับความสูง 480 เมตร จากระดับน้ำทะเล
4. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ	ระดับความสูง 520 เมตร จากระดับน้ำทะเล
5. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก	ระดับความสูง 550 เมตร จากระดับน้ำทะเล
6. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก	ระดับความสูง 580 เมตร จากระดับน้ำทะเล
7. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเลี้ยว	ระดับความสูง 620 เมตร จากระดับน้ำทะเล
8. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง	ระดับความสูง 620 เมตร จากระดับน้ำทะเล
9. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปึงคำ	ระดับความสูง 640 เมตร จากระดับน้ำทะเล
10. สถานีวิจัยเกษตรหลวงแม่หลอด	ระดับความสูง 680 เมตร จากระดับน้ำทะเล
11. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยผักไผ่	ระดับความสูง 700 เมตร จากระดับน้ำทะเล
12. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก	ระดับความสูง 755 เมตร จากระดับน้ำทะเล
13. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา	ระดับความสูง 760 เมตร จากระดับน้ำทะเล
14. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง	ระดับความสูง 780 เมตร จากระดับน้ำทะเล
15. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว	ระดับความสูง 780 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปสภาพปัญหาปศุสัตว์ทั่วไป

ข้อมูลจากการศึกษาของกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูงต่ำกว่า 800 เมตร จากระดับน้ำทะเลในภาพรวม 15 ศูนย์ แสดงไว้ในภาคผนวก โดยแยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ คือ จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ในกลุ่มศูนย์ฯ ระดับความสูงไม่เกิน 800 เมตรจากระดับน้ำทะเลนี้ ปรากฏว่า ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรให้น้ำหนักมากที่สุดคือ พันธุ์สัตว์ รองลงมาคือ เกษตรกรต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ ต้องการความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ตามมาด้วยปัญหาโรคระบาดสัตว์ และพยาธิ และปัญหาด้านอื่น ๆ ตามลำดับ จากประเด็นต่าง ๆ จะกล่าวเป็นภาพรวมของกลุ่มข้อมูลและปัญหา พร้อมข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจำนวนชนิดสัตว์เลี้ยงและจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์

ก. สภาพทั่วไป

เกษตรกรเกือบทุกศูนย์ (13 จาก 15 ศูนย์) เน้นการเลี้ยงไก่ และสุกร โดยมีทั้งจำนวนเกษตรกร และจำนวนสัตว์เลี้ยงทั้ง 2 ชนิด มากกว่าการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น ๆ เนื่องจากเลี้ยงง่าย แต่มีปัญหาคือ เกษตรกรมักเลี้ยงแบบปล่อย ซึ่งนอกจากสัตว์จะไปรบกวนเพื่อนบ้านแล้ว ยังเสี่ยงต่อการเกิดโรคระบาดอีกด้วย สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เช่น เป็ด ไก่ กระบือ และสัตว์อื่น ๆ ปรากฏว่าทั้งจำนวนสัตว์และจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงมีน้อยกว่ามาก

ข. ข้อเสนอแนะ

1) เนื่องจากสภาพพื้นที่ของศูนย์ในกลุ่มนี้มีพื้นที่ราบมาก เกษตรกรมีโอกาสดูแลการเลี้ยงสัตว์ ทั้งไก่และสุกร ได้มากขึ้นอีก ทั้งเพื่อเป็นรายได้เสริมหรือรายได้หลักก็ตาม แต่ต้องคำนึงความสะอาด และพื้นที่ที่จะใช้เลี้ยงสัตว์ด้วย นอกจากนี้จำเป็นต้องสร้างคอกให้อยู่เป็นสัดส่วนด้วย

2) เป็ดเทศ สามารถขยายการเลี้ยงได้มากขึ้น เนื่องจากเลี้ยงง่าย หากินเก่งทนทานต่อโรค สามารถใช้ประโยชน์จากผลิตผลเหลือใช้พวกเศษผัก หญ้าต่าง ๆ ได้ดี

- 3) พื้นที่ศูนย์บางแห่งที่นิยมเลี้ยงโค เช่น ศูนย์ฯ แม่ทาเหนือควรสนับสนุนให้ขยายการเลี้ยงโคขุนให้มากขึ้น
- 4) ศูนย์ที่มีพื้นที่ทำนามาก แต่มีจำนวนกระบือน้อย ควรสนับสนุนให้เลี้ยงกระบือไว้ใช้แรงงานทำนาให้มากขึ้น
- 5) สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เช่น ไก่แจ้, นกสวยงาม, กระจ่าง และสัตว์เลี้ยงไว้ดูเล่นอื่น ๆ น่าส่งเสริมให้เกษตรกรที่สนใจขยายการเลี้ยงเพื่อขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วย
- 6) ไก่ชน เกษตรกรที่เลี้ยงอยู่แล้วถ้ามีการคัดและปรับปรุงพันธุ์ให้ดี และสามารถขายได้ราคาดีไม่แพ้สัตว์อื่น ๆ

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ก. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์

เกษตรกรมีจุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้บริโภคในครอบครัวมากที่สุด (ร้อยละ 42.30) รองลงไปคือ เลี้ยงสัตว์โดยมีจุดประสงค์รวมทั้งใช้บริโภคในครอบครัว และเพื่อขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 35.80) โดยเฉพาะการเลี้ยงไก่ เป็ด สุกร และบางส่วนคือโคขุน เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียวน้อยมาก (ร้อยละ 10.2) และปรากฏว่าไม่มีเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ไว้ขายเป็นอาชีพหลักเลย

ข. ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรส่งเสริมให้เกษตรกรขยายการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์เล็ก เช่น ไก่, เป็ด และสุกร เพื่อขายเป็นรายได้เสริมให้มากขึ้น
- 2) ศูนย์ที่มีสภาพพื้นที่เหมาะสมในการเลี้ยงโค ควรสนับสนุนให้เกษตรกรที่สนใจเลี้ยงโคขุนขายเป็นรายได้เสริม

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ก. ความต้องการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

เกษตรกรทั้งที่เลี้ยงสัตว์อยู่แล้วรวมกับเกษตรกรที่ไม่มีสัตว์เลี้ยง ขณะที่ยังออกสำรวจ แต่ต้องการเลี้ยงสัตว์ ในกลุ่มศูนย์ที่อยู่ในระดับความสูงต่ำกว่า 800 เมตร จากระดับน้ำทะเลนี้ มีความต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด รองลงไป เป็น สุกร, เป็ด, โค, กระบือ และสัตว์อื่น ๆ ตามลำดับ

ข. ข้อเสนอแนะ

ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร มักเกี่ยวข้องกับความเป็นที่ควรใช้ บริเวณในครอบครัว เกษตรกรชาวเขาบางเผ่าอาจเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ มากกว่า ความต้องการเลี้ยงเพื่อขายเป็นรายได้เสริม ดังนั้นจึงควรแนะนำให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการเลี้ยงสัตว์ ให้มากขึ้นทั้งการเพิ่มรายได้ การใช้วัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นเป็นอาหารสัตว์ รวมทั้ง การนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์เป็นปุ๋ยสำหรับพืช ก็จะทำให้เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงสัตว์มากขึ้น

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ก. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

เกษตรกรเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 40.5) และได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เพียงร้อยละ 9.10 เท่านั้น ส่วนการเรียนรู้จากเพื่อนบ้าน การศึกษาจากหนังสือ และวารสาร การเรียนรู้จากบรรพบุรุษและเรียนรู้จากแหล่งอื่น ๆ มีน้อยมาก

ข. ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากเกษตรกรมีการเรียนรู้ด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่จึงไม่มีโอกาสได้รับความรู้ใหม่ ๆ มาปรับปรุงการเลี้ยงสัตว์ของตัวเองให้พัฒนาขึ้น ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นคือ

- 1) มีการฝึกอบรมให้ความรู้การเลี้ยงสัตว์อย่างถูกต้อง
- 2) สนับสนุนให้จัดหาเอกสารด้านการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่างๆ มาไว้ศึกษาในห้องสมุดส่วนกลาง เช่น ศูนย์หรือหมู่บ้าน

- 3) แต่ละศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำเพื่อสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำเกษตรกรและประสานงานกับส่วนกลางได้
- 4) โครงการหลวงร่วมกับกรมปศุสัตว์จัดทำคู่มือการเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่สูงให้เกษตรกรได้ศึกษา
- 5) เจ้าหน้าที่ศูนย์ควรวางเกษตรกรไปดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ ตามหน่วยงานราชการหรือเอกชนเป็นครั้งคราว เพื่อให้เกษตรกรได้มีโอกาสศึกษาสภาพการเลี้ยงสัตว์ที่เป็นระบบและมีรูปแบบหลากหลายจากที่เคยชินในชีวิตประจำวัน
- 6) ควรมีงานสาธิตการเลี้ยงสัตว์ขึ้นในแต่ละศูนย์เพื่อให้เกษตรกรได้ศึกษา

5. ปัญหาความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรแยกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้

1) พันธุ์สัตว์

เกษตรกรมีความต้องการพันธุ์สัตว์เลี้ยง (ร้อยละ 69.45) โดยต้องการเป็นพันธุ์พื้นเมืองแท้ โดยเฉพาะไก่ และสุกร มากกว่าพันธุ์ลูกผสม เนื่องจากมีความทนทานต่อสภาพแร้นแค้นได้ดีกว่า แต่ปัญหาคือ สัตว์พันธุ์พื้นเมืองมักเจริญเติบโตช้า กินเปลือกอาหาร ให้ผลผลิตต่ำ ไม่คุ้มค่าในการเลี้ยง โดยเฉพาะการเลี้ยงเป็นรายได้เสริม หรือเป็นรายได้หลักก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

ควรปรับปรุงพันธุ์สัตว์พื้นเมืองให้มีสายเลือดพันธุ์ต่างประเทศบางส่วน (ประมาณ 25%) หรือ ทำการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์จากสัตว์พื้นเมือง ที่มีสมรรถภาพการผลิต และให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงเป็นหลัก

2) โรคสัตว์และการป้องกัน

เกษตรกรประสบปัญหาด้านโรคระบาดสัตว์และพยาธิรบกวนมาก (ร้อยละ 60.84) โดยเฉพาะไก่ มักเป็นโรคหวัดหน้าบวม หลอดลมอักเสบ โรคไข้ขาว นิวคาสเซิล แต่เป็ดจะมีความทนทานต่อโรคระบาดดีกว่า ส่วนสุกร โค กระบือ และสัตว์เลี้ยงอื่นๆ ไม่ค่อยมีโรคระบาด แต่มีพยาธิรบกวนบ้าง ดังนั้นเกษตรกรที่ประสบปัญหาดังกล่าวจึงต้องการให้มีโครงการ

ป้องกันโรคระบาดสัตว์ขึ้น เกษตรกรจากศูนย์ที่สามารถทำวัคซีนได้เอง หรือมีอาสาสมัครปศุสัตว์ ช่วยดูแลมักประสบปัญหาขาดแคลนยาและวัคซีน บางครั้งทำวัคซีนแล้วยังเกิดโรคระบาดขึ้นอีก

ข้อเสนอแนะ

แต่ละศูนย์ควรร่วมมือกับปศุสัตว์อำเภอ จัดทำโปรแกรมวัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์ โดยแต่ละศูนย์อาจเป็นสถานที่เก็บสำรองยาและวัคซีนที่จะใช้ตามโปรแกรม ในทางปฏิบัติการทำวัคซีนนั้นนอกจากบางศูนย์อาจมีอาสาสมัครปศุสัตว์เป็นผู้ช่วยแล้ว ควรให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการทำวัคซีนให้กับสัตว์ของตัวเองด้วย

3) ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์

เกษตรกรต้องการได้รับความรู้ในการเลี้ยงสัตว์มาก (ร้อยละ 67.10) เนื่องจากยังขาดความเข้าใจในการเลี้ยงดู การให้อาหารการสุขาภิบาลและการป้องกันควบคุมโรคระบาดสัตว์

ข้อเสนอแนะ

ควรจัดฝึกอบรมความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ให้ตัวแทนเกษตรกรแต่ละศูนย์ที่ตั้งใจจริง เพื่อขยายผลด้านความรู้ไปยังเพื่อนบ้านในหมู่บ้านได้ นอกจากนี้ควรแนะนำแหล่งความรู้ด้านอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้วเพื่อให้เกษตรกร ได้ยกระดับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของตัวเองให้สูงขึ้น

4) เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์

เกษตรกรต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 46.21 ทั้งนี้เพื่อขยายการเลี้ยง จากการเลี้ยงไว้บริโภคในครอบครัว เป็นการเลี้ยงไว้เป็นรายได้เสริม หรือเป็นอาชีพหลัก จึงต้องการเงินทุนเพื่อใช้ในการซื้อพันธุ์สัตว์อาหารสัตว์ และสร้างโรงเรือนให้สัตว์อาศัยเป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ

ควรให้เกษตรกรตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ขึ้นในหมู่บ้านหรือ กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เช่นเดียวกับการผลิตพืชอื่น ๆ แต่ต้องกำหนดเงื่อนไขเป็นการเฉพาะสำหรับสัตว์แต่ละชนิด และอาจต้องช่วยในด้านการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตจากสัตว์ด้วย

5) โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์

เกษตรกรมีความต้องการ โรงเรือนและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์เพียง ร้อยละ 15.40 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจด้านโรงเรือน และอุปกรณ์มากนัก เนื่องจาก ความเคยชินกับการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อย ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญต่อการเกิด โรคระบาดสัตว์ขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ความรู้แก่เกษตรกร โดยเน้นการมีโรงเรือนที่ถูกสุขลักษณะรวมทั้งมีการ จัดการและสุขาภิบาลสัตว์ที่ดี เนื่องจากปัญหาด้านสุขาภิบาลที่ไม่เหมาะสม เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ เกิดความเสียหายจากโรคระบาดสัตว์ได้ง่ายและรุนแรงมากที่สุด

6) ความช่วยเหลือและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์

เกษตรกรต้องการ ให้มีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านการเลี้ยงสัตว์ มากถึงร้อยละ 65.80 เนื่องจากเมื่อเกิดปัญหาขึ้นไม่ทราบจะปรึกษา หรือขอคำแนะนำจากใคร ได้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจังในการพัฒนาปศุสัตว์ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แต่ละแห่งควรมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมปศุสัตว์ประจำ เพื่อให้คำแนะนำแก่เกษตรกรและประสานงานกับ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ และโครงการหลวง เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง โดยในระยะแรกอาจเริ่มต้นจากศูนย์ที่มีความพร้อมก่อน แล้วจึงเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ศูนย์อื่น ๆ ต่อไป

7) การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์

เกษตรกรมีความต้องการรวมตัวกันตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 24.28 เพื่อช่วยเหลือ กันในด้านต่าง ๆ เช่น การทำวัคซีน การซื้ออาหารสัตว์ และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะ

การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์นั้นอาจรวมตัวกันเป็นสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ก็ได้ ถ้ามี จำนวนสมาชิกมากพอในแต่ละศูนย์ อย่างไรก็ตามในระยะแรกอาจก่อตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนเพื่อ การเลี้ยงสัตว์ และ โครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ควบคู่กันไปก่อนก็ได้

8) อาหารสัตว์

เกษตรกรที่มีปัญหา/ความต้องการด้านอาหารสัตว์ไม่มากนัก (ร้อยละ 19.84) เกษตรกรที่มีปัญหาด้านขาดแคลนอาหารสัตว์ หรืออาหารสัตว์มีราคาแพงมักเป็นเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ และสุกร เพื่อขายเป็นรายได้เสริม ปัญหาคุณภาพอาหารสัตว์ที่พบเสมอคือ เกษตรกรให้อาหารคุณภาพต่ำเลี้ยงสัตว์ เช่น หยวกกล้วยผสมรำหยาบเลี้ยงสุกร ส่วนไก่ปล่อยให้หาอาหารกินเอง สัตว์จึงได้อาหารไม่พอและอาหารคือคุณภาพอยู่เป็นประจำ สำหรับสัตว์ใหญ่พวกโค กระบือ นั้น มักขาดแคลนหญ้าที่จะใช้เลี้ยงสัตว์

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรที่ใช้อาหารสำเร็จรูปเลี้ยงสัตว์ ควรแนะนำให้ใช้วัตถุดิบอาหารที่ผลิตได้ในพื้นที่เช่น ข้าวโพด รำละเอียด ปลายข้าว ถั่วชนิดต่างๆ ฯลฯ มาผสมให้สัตว์กินแทนการใช้อาหารสำเร็จรูป ส่วนเกษตรกรที่ใช้อาหารคุณภาพต่ำเลี้ยงสัตว์จำเป็นต้องให้ความรู้ด้านอาหารสัตว์ รวมทั้งมีการสาธิตให้เกษตรกรดูด้วย กรณีการเลี้ยง กระบือ ที่มักขาดแคลนหญ้านั้น ควรจัดแปลงหญ้ารวมในบริเวณเฉพาะให้เกษตรกรนำสัตว์เข้าไปเลี้ยง

9) ตลาดจำหน่ายผลิตผลสัตว์

เกษตรกรต้องการให้ช่วยเหลือด้านการจำหน่ายผลิตผลจากสัตว์เพียงร้อยละ 5.22 ซึ่งนับว่าน้อยมาก โดยส่วนใหญ่มักจำหน่ายให้พ่อค้าท้องถิ่นที่เข้าไปรับซื้อสัตว์

ข้อเสนอแนะ

การรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์และกำหนดราคาจำหน่ายผลิตผลร่วมกันจะช่วยแก้ปัญหาการขายผลิตผลสัตว์ได้ราคาไม่ดีได้บ้างนอกจากนี้ การแปรรูปผลิตผลสัตว์ จะช่วยเพิ่มมูลค่าผลิตผลได้อีกรูปแบบหนึ่ง

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved**

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะเริง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ไก่ : เกษตรกรต้องการพันธุ์พื้นเมือง พันธุ์ถูกผสม มักเลี้ยง ไม่ค่อยรอด - สุนัข : พันธุ์หมอยานที่เลี้ยงมีปัญหาคุณภาพซาก ไม่ดีต้องปรับปรุงพันธุ์ - โค : เกษตรกรต้องการพันธุ์โคเพื่อเลี้ยงขุน ไว้ขายเป็นรายได้เสริม
โรคและการป้องกัน	**	- เกษตรกรต้องการยาและวัคซีน เนื่องจากไก่เป็นโรคระบาดตายจำนวนมาก ควรจัดทำโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- เกษตรกรไม่ค่อยมีความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ การดูแลจัดการ ไม่เหมาะสม อาหาร ไม่มีคุณภาพ การสุขาภิบาลไม่ดี ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร
เงินทุนในการเลี้ยงสัตว์	*	- เกษตรกรต้องการเงินทุนเพื่อซื้อพันธุ์สัตว์ สร้างโรงเรือนและซื้ออาหารสัตว์ ควรให้เกษตรกรตั้งกองทุนหมุนเวียนหรือกู้ ธ.ก.ส.
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	***	- เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไปเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาเลี้ยงสัตว์บ้าง ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของศูนย์
อาหารสัตว์	*	- เกษตรกรต้องการให้ช่วยจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูก สำหรับ ไก่และสุนัข ส่วนสัตว์ใหญ่ต้องการแปลงหญ้าใช้เลี้ยงโคขุน ควรให้เกษตรกรใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่ผสมอาหารเลี้ยงสัตว์ สัตว์ใหญ่ ควรหาพื้นที่จัดทำแปลงหญ้าให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์ร่วมกัน

- หมายเหตุ
- * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา น้อย
  - ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มาก
  - *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2521		
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านคอยสะโงะ ต.ศรีคอนมูล อ.เชียงแสน จ.เชียงราย		
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	400 เมตร		
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	285 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 5 ชั่วโมง		
พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์	38 ตารางกิโลเมตร		
พื้นที่ศูนย์	153 ไร่		
อุณหภูมิ	สูงสุด 37 °ซ., ต่ำสุด 11 °ซ., เฉลี่ย 22-23 °ซ.		
ปริมาณน้ำฝน	2,030 มิลลิเมตร/ปี		
หัวหน้าศูนย์	นายมานพ กองเงิน เจ้าหน้าที่ 3 คน คนงาน 12 คน โทร.....(ใช้วิทยุสื่อสารโครงการหลวง)		
ผู้อำนวยการศูนย์	นายสมเดช กิตติยศ หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โทร.(053)498858-60 (ฝ่ายเกษตรที่สูง)		
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่า	ไทยลื้อ (1)	360 คน 80 ครอบครัว
		อีเก้อ (1)	824 คน 176 ครอบครัว
		คนเมือง(4)	1,044 คน 407 ครอบครัว
	รวม 4 หมู่บ้าน		2,224 คน 663 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ไม้ผล : บัวย, อโวคาโด, ลิ้นจี่, มะม่วง, ส้มโอ, เสาวรส, พลับ ผัก : กะหล่ำปลี ไม้ดอก: เบญจมาศ, หน้าวัว, แกลดิโอลัส พืชไร่ : ถั่วเหลือง, ข้าวโพด, ถั่วอะซูกิ, ข้าวไร่, ข้าวนาปี, จิง ปศุสัตว์: ไก่พื้นเมือง, สุกรลูกผสมหมอยชาน		

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	891	80	2	22.85	39	92.86
เป็ด	130	38	4	11.82	11	26.19
สุกร	58	16	1	2.76	21	50.00
โค	45	45	45	45.00	1	2.38
กระบือ	26	14	4	8.67	3	7.14
อื่นๆ	9	6	1	3.00	3	7.14
รวม	1,159	87	4	27.60	42	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	10	23.8
2	2	4.8
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	30	71.4
1, 3	-	-
1, 4	-	-
1, 5	-	-
รวม	42	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ฝ้าบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	39	92.86
เป็ด	11	26.19
สุกร	21	50.00
โค	1	2.38
กระบือ	3	7.14
อื่นๆ	3	7.14
รวม	42	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	16	38.10
2	-	-
3	7	16.70
4	1	2.40
5	-	-
6	-	-
1,2	2	4.80
1,3	-	-
1,4	1	2.40
1,5	9	21.40
1,2,3	1	2.40
1,2,5	2	4.80
1,3,5	3	7.10
รวม	42	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาริต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	38	90.48
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	19	45.24
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	8	19.05
- ยาและวัคซีน	20	47.62
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	37	88.10
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	14	33.33
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	3	7.14
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	39	92.86
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	6	14.29
8. อาหารสัตว์	13	30.95
9. ตลาด	-	-
รวม	42	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรนิยมเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 92.86) รองลงมาคือสุกร (ร้อยละ 50.00) และ เป็ด (ร้อยละ 26.19) สัตว์ชนิดอื่น ๆ เลี้ยงกันไม่มากนัก
- 2) จุดประสงค์หลักในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรคือ จุดประสงค์ร่วมระหว่างการเลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว และเลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 71.4) เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคในครอบครัวอย่างเดียวมีจำนวนเพียงร้อยละ 23.8 และเลี้ยงไว้เป็นรายได้เสริมอย่างเดียวมีน้อยมาก (ร้อยละ 4.8) โดยเฉพาะการเลี้ยงไก่ และสุกรซึ่งเลี้ยงกันมากที่สุด
- 3) เกษตรกรยังคงมีความต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุดและรองลงมาคือสุกร (ร้อยละ 92.86 และ 26.19 ตามลำดับ) ต้องการเลี้ยงเป็ดเพียงแค่ ร้อยละ 26.19 ส่วน โค, กระบือ และสัตว์ อื่น ๆ ต้องการเลี้ยง ไม่มากนัก
- 4) เกษตรกรที่ศูนย์ฯ สะโงะบางครอบครัวต้องการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อขายเป็นรายได้เสริม โดยมีสถานที่เลี้ยงแต่ยังขาดเงินลงทุนเพื่อซื้อพันธุ์โค
- 5) ด้านความรู้การเลี้ยงสัตว์นั้นเกษตรกรเรียนรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 38.10) รองลงมาคือทั้งเรียนรู้ด้วยตัวเองร่วมกับเรียนรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 21.40) ส่วนการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์นั้นมีเพียงร้อยละ 16.7 เท่านั้น
- 6) ปัญหา / ความต้องการหลักของเกษตรกร คือต้องการการสนับสนุนด้านพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 90.48) ทั้งไก่ เป็ด สุกร และ โค เนื่องจากส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่มีเงินลงทุน ถัดมาต้องการคำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (ร้อยละ 92.86) และยังต้องการมีความรู้ในการเลี้ยงสัตว์มากขึ้น (ร้อยละ 88.10)
- 7) ปัญหารองลงมาคือโรคระบาดสัตว์ มีความต้องการยาและวัคซีน ต้องการเงินลงทุน และต้องการให้ช่วยเหลือด้านอาหารสัตว์
- 8) เกษตรกรบางหมู่บ้านเช่นที่หมู่บ้านป่าไผ่นิยมเลี้ยงสัตว์ในคอกและกางมุ้งให้ด้วยเนื่องจากยุงชุม แต่สภาพการเลี้ยงยังมีการสุขาภิบาลไม่ดี สัตว์ (ทั้งไก่ และสุกร) ยังให้ผลตอบแทนไม่ดี เนื่องจากเป็นพันธุ์พื้นเมืองที่ยังไม่มีการปรับปรุงพันธุ์

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง สะโงะ มีข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	4
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	1
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	5
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	6
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	7
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	2

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะมีดังนี้

- 1) ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่
- 2) ควรจัดทำแผนระยะสั้น 1 ปี และแผนระยะ 5 ปี ให้สอดคล้องกัน
- 3) ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของศูนย์ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านปศุสัตว์

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- เกษตรกรต้องการพันธุ์สัตว์ไปเลี้ยง โดยเฉพาะ ไก่พื้นเมือง เป็ด ส่วนสุกรเกษตรกรต้องการซื้อสุกรพันธุ์ดีราคาถูกไปเลี้ยง สุกรที่เกษตรกรเลี้ยงมักเป็นพันธุ์ที่ตลาดไม่ต้องการ ขายไม่ได้ราคาควรจัดหาสุกรพันธุ์ดีสนับสนุน
โรคสัตว์และการป้องกัน	**	- ไก่เป็น โรคระบาดตายมาก บางรายตายยกเล้า จึงต้องการวัคซีนป้องกัน โรคระบาด ลูกสุกรเป็น โรคท้องร่วงตายบ้าง แต่ไม่รุนแรงควรมีโครงการป้องกัน โรคระบาด
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- เกษตรกรต้องการได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์เพิ่มเติมควรจัดทำคู่มือเลี้ยงสัตว์ จัดฝึกอบรม และมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์เพื่อให้คำแนะนำ
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	***	- เกษตรกรในศูนย์นี้ค่อนข้างมีรายได้น้อยจึงมีความต้องการเงินลงทุนเพื่อเลี้ยงสัตว์จำนวนมากควรสนับสนุนให้มีกองทุนหมุนเวียนเลี้ยงสัตว์ และกู้เงิน ธ.ก.ส.
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	***	- เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไปเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำบ่อย ๆ
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	**	- เกษตรกรต้องการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ ควรสนับสนุนในรูปแบบสหกรณ์
อาหารสัตว์	*	- เกษตรกรน้อยรายต้องการให้ช่วยจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูก ควรให้เกษตรกรรวมตัวกันผสมอาหารสัตว์ขึ้นใช้เอง

หมายเหตุ

* หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2526																																																
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านห้วยศาลา ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่																																																
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	470 เมตร																																																
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	180 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 4 ชั่วโมง																																																
พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์	10,478.49 ไร่ (16.77 ตารางกิโลเมตร)																																																
พื้นที่ศูนย์	60 ไร่																																																
อุณหภูมิ	สูงสุด 30.4° ซ., ต่ำสุด 17.8° ซ., เฉลี่ย 23.3° ซ.																																																
ปริมาณน้ำฝน	1,483.7 มิลลิเมตร/ปี																																																
หัวหน้าศูนย์	นายณรงค์เดช เอี่ยมกล้า เจ้าหน้าที่ 4 คน คนงาน 7 คน																																																
ผู้อำนวยการศูนย์	โทร.....(ใช้วิทยุสื่อสารโครงการหลวง) รศ.สนิท วาฤทธิ์ หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มูลนิธิโครงการหลวง โทร.																																																
เกษตรกร	<table border="0"> <tr> <td>ชาวเขา</td> <td>เผ่าอิก้อ (1)</td> <td>445</td> <td>คน</td> <td>130</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td></td> <td>เย้า (1)</td> <td>53</td> <td>คน</td> <td>10</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td></td> <td>ไทยใหญ่(1)</td> <td>1,947</td> <td>คน</td> <td>402</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td></td> <td>กะเหรี่ยง (3)</td> <td>1,900</td> <td>คน</td> <td>527</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td></td> <td>มูเซอ (3)</td> <td>1,299</td> <td>คน</td> <td>305</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td></td> <td>จีนฮ่อ (2)</td> <td>1,502</td> <td>คน</td> <td>314</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td></td> <td>คนเมือง (1)</td> <td>265</td> <td>คน</td> <td>68</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td></td> <td>รวม 12 หมู่บ้าน</td> <td>7,411</td> <td>คน</td> <td>1,766</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> </table>	ชาวเขา	เผ่าอิก้อ (1)	445	คน	130	ครอบครัว		เย้า (1)	53	คน	10	ครอบครัว		ไทยใหญ่(1)	1,947	คน	402	ครอบครัว		กะเหรี่ยง (3)	1,900	คน	527	ครอบครัว		มูเซอ (3)	1,299	คน	305	ครอบครัว		จีนฮ่อ (2)	1,502	คน	314	ครอบครัว		คนเมือง (1)	265	คน	68	ครอบครัว		รวม 12 หมู่บ้าน	7,411	คน	1,766	ครอบครัว
ชาวเขา	เผ่าอิก้อ (1)	445	คน	130	ครอบครัว																																												
	เย้า (1)	53	คน	10	ครอบครัว																																												
	ไทยใหญ่(1)	1,947	คน	402	ครอบครัว																																												
	กะเหรี่ยง (3)	1,900	คน	527	ครอบครัว																																												
	มูเซอ (3)	1,299	คน	305	ครอบครัว																																												
	จีนฮ่อ (2)	1,502	คน	314	ครอบครัว																																												
	คนเมือง (1)	265	คน	68	ครอบครัว																																												
	รวม 12 หมู่บ้าน	7,411	คน	1,766	ครอบครัว																																												
งานส่งเสริม	ไม้ผล : อโวคาโด, สมอจีน, บัวย, มะม่วง, เสาวรส, องุ่น พืชไร่ : ถั่วแดงหลวง, ถั่วเหลือง, กาแฟ ปศุสัตว์ : ไก่พื้นเมือง, สุกร (เหมยซาน)																																																

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	1,160	60	2	19.66	59	92.19
เป็ด	75	13	1	7.50	10	15.63
สุกร	218	30	1	4.74	46	71.87
โค	2	2	2	2.00	1	1.56
กระบือ	17	4	1	1.89	9	14.06
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	1,472	71	1	23.00	64	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	7	9.90
1	13	18.30
2	9	12.70
3	2	2.80
4	-	-
5	-	-
1,2	37	52.10
1,3	-	-
1,4	-	-
2,3	1	1.40
1,2,3	2	2.80
รวม	71	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาน ฝากบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	61	88.41
เป็ด	10	14.49
สุกร	46	66.67
โค	1	1.45
กระบือ	10	14.50
อื่นๆ	2	2.90
รวม	69	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	8	11.30
1	14	19.70
2	4	5.60
3	8	11.30
5	1	1.40
1, 2	18	25.40
1, 3	3	4.20
2, 3	5	7.00
1, 2, 3	2	2.80
1, 2, 4	1	1.40
1, 2, 5	5	7.00
1, 3, 4	1	1.40
1, 4, 5	1	1.40
รวม	71	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	54	76.06
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหา โรคระบาดสัตว์และพยาธิ	38	53.52
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	31	43.66
- ยาและวัคซีน	38	53.52
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	56	78.87
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	48	67.61
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	6	8.45
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	53	74.65
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	22	31.00
8. อาหารสัตว์	15	21.13
9. ตลาด	5	7.02
รวม	71	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรร้อยละ 92.19 เลี้ยงไก่ รองลง ไปคือ สุกร เป็ด กระบือ และโค ตามลำดับ
- 2) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัวร่วมกับการขายเป็นรายได้เสริม ถึงร้อยละ 52.1 เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคอย่างเดียวร้อยละ 18.3 และเลี้ยงเพื่อเป็นรายได้เสริมอย่างเดียว ร้อยละ 12.70 เท่านั้น ส่วนการเลี้ยงไว้เพื่อใช้แรงงานต่ำสุดคือ ร้อยละ 2.80
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่มากถึงร้อยละ 88.41 และรองลงไปคือ สุกร (ร้อยละ 66.07) และสัตว์อื่น ๆ เกษตรกรต้องการเลี้ยงไม่มากนัก
- 4) เกษตรกรศูนย์ฯ หมอกจ้ามได้รับความรู้จาก การศึกษาด้วยตัวเองร่วมกับการ เรียนรู้จากเพื่อนบ้านมากถึงร้อยละ 25.4 รองลง ไปเป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างเดียว(ร้อยละ 19.7) การเรียนรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์มีเพียงร้อยละ 11.3 การเรียนรู้จากแหล่งอื่น ๆ และเรียนรู้จากหลาย แหล่งความรู้มีน้อย
- 5) เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด 4 ประการคือ ต้องการมีความรู้ใน การเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 78.87) ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 76.06) ต้องการความช่วยเหลือแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (ร้อยละ 74.65) และต้องการเงินทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 67.61) ความ ต้องการความช่วยเหลือด้านโรคสัตว์และการป้องกัน การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ และอาหารสัตว์เป็น ความต้องการในระดับรองลงไปตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หมอกจ๋าม มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับ การพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	1
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	2
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	3
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วม โครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13		
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หมอกจ๋าม มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ขึ้นให้แน่นอน แล้วบรรจุไว้ในแผนแม่บท ระยะ 5 ปีของโครงการหลวง
- 2) เจ้าหน้าที่ศูนย์และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ร่วมกันวางแผนระยะสั้น 1 ปี ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทระยะ 5 ปี
- 3) ควรมีอัตราค่าเลี้ยงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านปศุสัตว์

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์สัตว์ไปเลี้ยงโดยเฉพาะ โค กระบือ เพื่อใช้แรงงานควรประสานกับกรมปศุสัตว์ขอรับการสนับสนุนด้านพันธุ์สัตว์ โดยทำเป็นโครงการเฉพาะกิจ
โรคสัตว์และการป้องกัน	**	- โรคระบาดสัตว์เป็นปัญหาในระดับกลางของเกษตรกร ควรจัดตั้งองค์กรในพื้นที่ เช่น อาสาสมัครปศุสัตว์ในหมู่บ้านช่วยเกษตรกรทำวัคซีนและจัดวัคซีนให้ตามความจำเป็น
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- เกษตรกรต้องการมีความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ในระดับกลาง ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้และมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	**	- เกษตรกรต้องการเงินลงทุนเพื่อใช้ซื้อพันธุ์สัตว์โดยเฉพาะ โค กระบือ ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการเลี้ยงสัตว์
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	**	- เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไปส่งเสริมให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหา
โรงเรียนและอุปกรณ์, การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ และอาหารสัตว์	*	- เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือทั้ง 3 ประเด็น ไม่มากนัก ควรให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือ

หมายเหตุ

* หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ.2521
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านผาลาด หมู่ที่ 5 ต.นาทราย อ.ดู่ จ.ลำพูน
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	480 เมตร
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	173 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 3 ชั่วโมง
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	24,084.93 ไร่ (38.54 ตารางกิโลเมตร)
พื้นที่ศูนย์	15 ไร่
อุณหภูมิ	สูงสุด 47°ซ., ต่ำสุด 6°ซ., เฉลี่ย 30°ซ.
ปริมาณน้ำฝน	1,100 มิลลิเมตร/ปี
หัวหน้าศูนย์	นายโชติวุฒิ คงชนะ เจ้าหน้าที่ 3 คน คนงาน 3 คน โทร.....(ใช้วิทยุสื่อสารของโครงการหลวง)
ผู้อำนวยการศูนย์	ม.ร.ว.แซม แจ่มจรัสรัชนี หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานพัฒนาที่ดินที่สูง จ.เชียงใหม่ โทร. (053) 222572
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (7) 5,130 คน 790 ครอบครัว รวม 7 หมู่บ้าน 5,130 คน 790 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ไม้ผล : มะขาม, มะม่วง, ลำไย, บัวย, อโวคาโด, สมอจีน, องุ่น, บัวยเชียงราย, เสาวรส, พลับ ไม้ดอก : กุหลาบ, แกลดิโอลัส พืชไร่ : ข้าวโพด, ถั่วเขียว, ถั่วลิสง

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงที่สุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	194	50	3	19.40	10	71.43
เป็ด	3	3	3	3.00	1	7.14
สุกร	6	3	3	3.00	2	14.29
โค	8	8	8	8.00	1	7.14
กระบือ	1	1	1	1.00	1	7.14
อื่นๆ	8	4	1	1.60	5	35.71
รวม	220	50	1	15.71	14	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	3	15.00
1	6	30.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	7	35.00
1, 2	4	20.00
1, 3	-	-
1, 4	-	-
2, 3	-	-
3, 5	-	-
1, 2, 3	-	-
1, 5, 6	-	-
1, 6, 3	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาน ใ้บ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั	ร้อยละ
ไก่	10	62.50
เป็ด	1	6.25
สุกร	2	12.50
โค	3	18.75
กระบือ	1	6.25
อื่นๆ	5	31.25
รวม	16	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	7	35.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	1	5.00
6	11	55.00
1, 2	1	5.00
1, 3	-	-
1, 4	-	-
1, 5	-	-
2, 3	-	-
2, 4	-	-
1, 2, 3	-	-
1, 3, 4	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	16	80.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	9	45.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	6	30.00
- ยาและวัคซีน	11	55.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	13	65.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	9	45.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	4	20.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	10	50.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	4	20.00
8. อาหารสัตว์	5	25.00
9. ตลาด	1	5.00
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เนื่องจากเกษตรกรชาวเขาในพื้นที่ส่วนใหญ่กินอาหารเจ จึงไม่นิยมเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค โดยเฉพาะพวกเป็ด ไก่ และสุกร จึงมีเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ไม่มากนัก และมีสัตว์จำนวนน้อย เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคมักจะเป็นคนเมือง
- 2) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อจุดประสงค์อื่นมีมากถึงร้อยละ 35.0 เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคร้อยละ 30.0 และเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคในครอบครัวร่วมกับขายเป็นรายได้เสริม ร้อยละ 20.0
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่มาก (ร้อยละ 62.5) ต้องการเลี้ยงสุกร และเป็ดไม่มากนักและปรากฏว่าต้องการเลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริมมากกว่าเลี้ยงไว้บริโภค ส่วนโคและกระบือ นั้นเกษตรกรต้องการเลี้ยงไว้ใช้งาน (ร้อยละ 18.75 และ 6.25 ตามลำดับ) ในระหว่างสัตว์เลี้ยงทั้งหลายนั้นเกษตรกรให้ความสนใจและต้องการเลี้ยงสัตว์อื่นๆ เพื่อคู่เล่น และเป็นสัตว์สวยงามมากถึงร้อยละ 31.25
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากแหล่งความรู้อื่น ๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม และงานสารคดี ฯลฯ มากที่สุด (ร้อยละ 55.0) รองลงมาได้จากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (ร้อยละ 35.0) ข้อมูลจากการสำรวจพบว่า เกษตรกรไม่ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่และหนังสือวารสารด้านปศุสัตว์
- 5) เกษตรกรมีความต้องการด้านพันธุ์สัตว์มากที่สุดถึงร้อยละ 80.0 โดยเฉพาะไก่, สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ โคน และสุกร
- 6) เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในระดับกลาง 4 ประการคือ ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ การช่วยเหลือแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ โรคสัตว์และการป้องกัน และเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ ส่วนความต้องการความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ มีน้อยมาก

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง พระบาทห้วยต้ม มีข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	3
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	2
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13		
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง พระบาทห้วยต้ม มีดังนี้

1) เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พระบาทห้วยต้มส่วนใหญ่กินอาหารเจเป็นหลัก ไม่นิยมเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จึงควรเน้นสัตว์ที่ใช้แรงงาน เช่น โค กระบือ หรือ สัตว์เลี้ยงไว้ดูเล่นสวยงาม ซึ่งสามารถขายเป็นรายได้เสริมได้

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์สัตว์ไปเลี้ยงโดยเฉพาะ โค ไก่ และสุกรควรรประสานกับกรมปศุสัตว์ขอรับการสนับสนุนด้านพันธุ์สัตว์ และตั้งธนาคารสัตว์เลี้ยง เพื่อแลกเปลี่ยนซื้อขาย ผสมพันธุ์สัตว์
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	***	- เกษตรกรประสบปัญหาด้าน โรคระบาดสัตว์ และพยาธิเป็นประจำ ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์และพยาธิทั้งสัตว์เล็กและสัตว์ใหญ่
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- เกษตรกรต้องการ ได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นควรจัดฝึกอบรม ให้ความรู้ เป็นการเฉพาะสำหรับสัตว์เลี้ยงที่เกษตรกรสนใจ หลายๆเช่นการเลี้ยงโค ไร่ขายเป็นรายได้เสริม
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	*	- เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือใน 3 หัวข้อนี้ น้อย
โรงเรือนและอุปกรณ์, กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์		มาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือได้
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	**	- เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ออกตรงเยี่ยมชมเยี่ยให้คำแนะนำ และแก้ปัญหาจึงควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์เพื่อช่วยเหลือ

หมายเหตุ

* หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา น้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2521	
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านแม่ทาเหนือ หมู่ที่ 3 ต.ทาเหนือ กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่	
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	520 เมตร	
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	50 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 15 นาที	
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	159,527 ไร่ (255.24 ตารางกิโลเมตร)	
พื้นที่ศูนย์	30 ไร่	
อุณหภูมิ	สูงสุด 41 °ซ., ต่ำสุด 6 °ซ., เฉลี่ย 13.83 °ซ.	
ปริมาณน้ำฝน	103.46 มิลลิเมตร/ปี	
หัวหน้าศูนย์	นายจรัส วงศ์จักร เจ้าหน้าที่ 2 คน คนงาน 6 คน โทร.(053) 869090 หรือ วิทยุสื่อสาร โครงการหลวง	
ผู้อำนวยการศูนย์	นายธีระ จารุจินดา หน่วยงานต้นสังกัด มูลนิธิโครงการหลวง โทร.(053)273160	
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง	930 คน 250 ครอบครัว
	คนเมือง	6,276 คน 1,696 ครอบครัว
	รวม 17 หมู่บ้าน	7,206 คน 1,946 ครอบครัว
งานส่งเสริม	พืชผัก : แดงกวยยาว, มะระขาว, ชุกินี, ฟักทองญี่ปุ่น, กระน้ำใบหยิก, ถั่วแขก, ถั่วลิ้นเต่า, บวบหอม ไม้ผล : อโวคาโด, เสาวรส พืชไร่ : ข้าวไร่, ถั่วแดงหลวง, ถั่วขาว, งาคั่ว	

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	279	70	1	17.44	16	80.00
เป็ด	10	5	2	3.33	3	15.00
สุกร	19	4	1	2.11	9	45.00
โค	75	9	1	4.17	18	90.00
กระบือ	9	7	2	4.50	2	10.00
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	392	74	3	19.60	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	5.00
1	-	-
2	6	30.00
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	9	45.00
1, 3	2	10.00
2, 3	1	5.00
1, 2, 3	1	5.00
1, 2, 3, 4	-	-
2, 3, 4, 5	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาม ใฝ่บ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไก่	16	80.00
เป็ด	3	15.00
สุกร	9	45.00
โค	18	90.00
กระบือ	2	10.00
อื่นๆ	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวายนก , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	9	45.00
2	-	-
3	1	5.00
4	1	5.00
5	1	5.00
6	-	-
1, 2	-	-
1, 3	-	-
1, 5	7	35.00
2, 3	-	-
2, 5	-	-
3, 4	1	5.00
1, 2, 3,	-	-
2, 3, 4	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	10	50.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	15	75.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	6	30.00
- ยาและวัคซีน	7	35.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	10	50.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	5	25.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	6	30.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	15	75.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	5	25.00
8. อาหารสัตว์	3	15.00
9. ตลาด	-	-
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรร้อยละ 80.0 เลี้ยงไก่ ส่วนเบ็ด สุกร โค และกระบือ นั้น มีเกษตรกรเลี้ยงร้อยละ 15, 45, 90 และ 18 ตามลำดับ สำหรับโคนั้นเกษตรกรคนเมืองสนใจเลี้ยงโคขุน และวัวแม่พันธุ์ ชาวกระบี่ขงสนใจเลี้ยงสุกรสีดำ
- 2) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคในครอบครัวร่วมกับการขายเป็นรายได้เสริม มีจำนวนมากถึงร้อยละ 45.0 การเลี้ยงเพื่อขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียวมีจำนวนร้อยละ 30.0
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงโคมากที่สุด (ร้อยละ 90.00) ต้องการเลี้ยงไก่ ร้อยละ 80.00 ต้องการเลี้ยงสุกร ร้อยละ 45.00 ส่วนเกษตรกรที่ต้องการเลี้ยงเบ็ด และกระบือนั้นมีจำนวนน้อยลงไป
- 4) เกษตรกรเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 45.00) และเรียนรู้ด้วยตัวเองร่วมกับการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ร้อยละ 35.0 การเรียนรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ มีน้อยมาก
- 5) เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือมากที่สุดด้านโรคระบาดสัตว์ และพยาธิ และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือให้คำแนะนำ (ร้อยละ 75.00 ทั้ง 2 กรณี) ความช่วยเหลือด้านพันธุ์สัตว์และความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ เป็นความต้องการความช่วยเหลือของเกษตรกรในระดับกลาง ส่วนความต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ โรงเรือนและอุปกรณ์และการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ เป็นระดับต่ำสุด
- 6) เนื่องจากสภาพพื้นที่ส่งเสริมของคุณฯ แม่ทาเหนือค่อนข้างเป็นที่ราบ มีการปลูกข้าวโพดฝักอ่อนมาก จึงเหมาะที่เลี้ยงวัวขุน เพื่อนำวัสดุเหลือใช้จากข้าวโพด ไปเลี้ยง

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่ทาเหนือ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	1
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	2
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	5
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	3
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	9
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	6
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	8
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	7
13	ควรจัดหาเอกสารความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ให้เจ้าหน้าที่และเกษตรกร	4
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่ทาเหนือ มีดังนี้

- 1) ควรมีการวางแผนปรับปรุงพันธุ์สัตว์โดยเฉพาะ โค เพื่อเลี้ยงขุนไว้ขายได้
- 2) ควรวางแผนระยะ 1 ปี และจัดทำแผนแม่บท 5 ปี ไว้ด้วย
- 3) ควรมีการวางแผนทำแปลงหญ้าอาหารสัตว์ สำหรับโค กระบือ

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- เกษตรกรต้องการพันธุ์สัตว์ที่ดี โดยเฉพาะ ไก่และสุกร เพื่อบริโภคในครอบครัว และขายเป็นรายได้ได้เสริม ควรจัดตั้งศูนย์ขยายพันธุ์สัตว์ในเบื้องต้นเพื่อให้เกษตรกรนำไปเลี้ยงและขยายพันธุ์เอง
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	**	- ปัญหาโรคระบาดสัตว์เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหากมีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์จะช่วยแก้ปัญหาด้านนี้ได้
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- เกษตรกรต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ของตนเองให้ดีขึ้นควรจัดฝึกอบรม และมีโครงการสาธิตการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษา
โรงเรือนและอุปกรณ์, อาหารสัตว์	*	- เกษตรกรยังต้องการความช่วยเหลือทั้ง 2 กรณีนี้บ้าง เพื่อปรับปรุงสภาพโรงเรือน และคุณภาพอาหาร ให้ดีขึ้น เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือได้
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้คำแนะนำและประสานงานกับปศุสัตว์อำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ขึ้นในระดับหมู่บ้าน และเกษตรกรบางครอบครัวอาจขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เพื่อขยายกิจการเลี้ยงสัตว์

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2522												
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านห้วยลึก ตำบลบึงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่												
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	550 เมตร												
ระยะทางจากเชียงใหม่ - ศูนย์	95 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 30 นาที												
พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์	9,218 ไร่ (14.35 ตารางกิโลเมตร)												
พื้นที่ศูนย์	40 ไร่												
อุณหภูมิ	สูงสุด 38°ซ., ต่ำสุด 12°ซ., เฉลี่ย 28°ซ.												
ปริมาณน้ำฝน	1,770 มิลลิเมตร / ปี												
หัวหน้าศูนย์	นายบุญรงค์ศักดิ์ สายน้อย (เจ้าหน้าที่ 7 คน คนงาน 22 คน) โทร (053) 451116 - 7 ต่อ 5143 และวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง (01) 602 - 8880												
ผู้อำนวยการศูนย์	รศ.ดร.เพิ่มศักดิ์ ศิริวรรณ หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โทร.(053)498163 FAX (053)498163 (053)498030												
เกษตรกร	<table border="0"> <tr> <td>ชาวเขาเผ่าม้ง (1)</td> <td>1,192 คน</td> <td>121 ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td>ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (1)</td> <td>27 คน</td> <td>9 ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td>คนเมือง (1)</td> <td>372 คน</td> <td>68 ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td>รวม 2 หมู่บ้าน</td> <td>1,591 คน</td> <td>198 ครอบครัว</td> </tr> </table>	ชาวเขาเผ่าม้ง (1)	1,192 คน	121 ครอบครัว	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (1)	27 คน	9 ครอบครัว	คนเมือง (1)	372 คน	68 ครอบครัว	รวม 2 หมู่บ้าน	1,591 คน	198 ครอบครัว
ชาวเขาเผ่าม้ง (1)	1,192 คน	121 ครอบครัว											
ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (1)	27 คน	9 ครอบครัว											
คนเมือง (1)	372 คน	68 ครอบครัว											
รวม 2 หมู่บ้าน	1,591 คน	198 ครอบครัว											
งานส่งเสริม	<p>ผัก : ผักกาดหอมห่อ, มะระขาว, แดงกวาญี่ปุ่น, มะเขือม่วง, มะเขือเทศ ฯลฯ</p> <p>ไม้ดอก : เบญจมาศ, เยอบีร่า, ฟิร็อก, แกลดิโอลัส</p> <p>พืชไร่ : ถั่วแดง, ข้าวไร่, ข้าวโพด</p> <p>ปศุสัตว์ : ไก่พื้นเมืองลูกผสม, เป็ดเซอร์รี, สุกร, (พันธุ์ เหมยชาน)</p>												

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	733	400	4	38.58	19	73.08
เป็ด	12	10	2	6.00	2	7.69
สุกร	52	14	1	3.47	15	57.69
โค	4	4	4	4.00	1	3.85
กระบือ	7	2	1	1.75	4	15.38
อื่นๆ	14	10	1	3.50	4	15.38
รวม	822	400	1	31.62	26	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	2	6.50
1	15	48.40
2	2	6.50
3	1	3.20
4	-	-
5	2	6.50
1,2	7	22.60
1,3	1	3.20
2,1	-	-
2,3	-	-
3,5	-	-
1,2,3	1	3.20
รวม	31	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาม เฝ้าบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	23	76.67
เป็ด	3	10.00
สุกร	17	56.67
โค	1	3.33
กระบือ	4	13.33
อื่นๆ	4	13.33
รวม	31	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	3	9.70
1	9	29.00
2	-	-
3	5	16.10
4	2	6.50
5	6	19.40
6	-	-
1,2	1	3.20
1,3	3	9.70
2,3	1	3.20
2,5	-	-
3,5	1	3.20
1,2,3	-	-
3,4	-	-
3,4,5	-	-
1,2,3,4,5	-	-
รวม	31	100.00

หมายเหตุ

- 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	25	80.65
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	17	54.84
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	5	16.13
- ยาและวัคซีน	10	32.26
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	17	54.84
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	15	48.38
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	9	29.03
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	19	61.29
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	5	16.13
8. อาหารสัตว์	8	25.81
9. ตลาด	1	3.23
รวม	31	100.80

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 73.08) และเลี้ยงสุกรรองลงมา (ร้อยละ 57.69) เกษตรกรมีการเลี้ยงกระบือ, สัตว์อื่น ๆ เป็ด และ โค ในจำนวนน้อย (ร้อยละ 15.38, 15.38, 7.69 และ 3.85 ตามลำดับ)

2) จุดประสงค์หลักของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์คือ เพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 48.4) ส่วนการเลี้ยงในระดับรองลงไปมีจุดประสงค์ร่วมระหว่างการเลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว ร่วมกับการเลี้ยงเพื่อขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 22.6) การเลี้ยงด้วยจุดประสงค์ขึ้นมีน้อยมาก

3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 76.67) รองลงมาคือ สุกร (ร้อยละ 56.67) ส่วนการเลี้ยงกระบือ สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เป็ด และ โค นั้นเกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงลดลงตามลำดับ

4) แหล่งความรู้ที่สำคัญของเกษตรกรที่ศูนย์นี้คือการศึกษาด้วยตนเอง (ร้อยละ 29.0) ตามมาด้วยการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 19.4) และการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (ร้อยละ 16.1) ปรากฏว่าไม่มีเกษตรกรรายใดได้รับความรู้จากแหล่งอื่น ๆ เลยเช่น การศึกษาดูงาน, ฝึกอบรม งานสาธิต ฯลฯ)

5) เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์สัตว์มากที่สุด (ร้อยละ 80.65) โดยเฉพาะพันธุ์ไก่ และสุกร ความต้องการความช่วยเหลือในระดับรองลงไปคือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไปส่งเสริมแนะนำ, ต้องการแก้ไขด้านโรคระบาดสัตว์ และต้องการมีความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์เพิ่มเติม (ร้อยละ 61.29, 54.84 และ 54.84 ตามลำดับ) เกษตรกรจำนวนน้อยต้องการความช่วยเหลือด้านยาและวัคซีน, โรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยงสัตว์ และอาหารสัตว์

6) มีเกษตรกร เลี้ยงสัตว์สวยงามคือ นกหงษ์หยกไว้ดูเล่น ควรสนับสนุนให้เลี้ยงสัตว์และสัตว์เลี้ยงไว้ดูเล่นสวยงามในพื้นที่ให้มากขึ้น เพราะใช้พื้นที่น้อย ซึ่งสามารถขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วย

7) เนื่องจากพื้นที่ศูนย์ฯ ห้วยลึกอยู่ติดกับทางหลวงสายเชียงใหม่-ฝาง และเป็นศูนย์ที่อยู่ในข่ายสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วย จึงควรจัดบริเวณเป็นตลาดนัด เพื่อขายผลิตผลจากเกษตรกรรวมทั้งสัตว์และผลิตผลจากสัตว์ได้ด้วย จะเป็นการช่วยในด้านตลาดได้ทางหนึ่ง

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยลึก มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	1
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	2
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	4
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	3
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	5
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	6
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	7
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	8
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	9
10	ควรจัดให้เกษตรกร ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	10
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	11
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	12
13		-
14		-

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยลึก มีดังนี้

- 1) ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของศูนย์ และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ
- 2) ควรจัดทำแผนทั้งระยะสั้น 1 ปี และจัดทำแผนแม่บท 5 ปี ให้สอดคล้องกัน
- 3) ควรบรรจุแผนพัฒนาปศุสัตว์ไว้ในแผนประสานงาน (แผนแม่บท) 5 ปี) ของคณะทำงานของศูนย์ เพื่อนำมาประสานเข้ากับแผนของศูนย์

- 4) ควรจัดตั้ง กลุ่ม / องค์กรในระดับหมู่บ้าน เพื่อประสานงานกับศูนย์
- 5) ควรเพิ่มอัตราค่าจ้าง โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่ด้านปศุสัตว์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ปัจจุบัน
ไม่มีความรู้ด้านปศุสัตว์ และมีภาระงานมาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- เกษตรกรต้องการให้สนับสนุนพันธุ์สัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะไก่ และสุกร ควรประสานความร่วมมือกับกรมปศุสัตว์ และก่อตั้งศูนย์ขยายพันธุ์สัตว์ขึ้น
ปัญหาโรคระบาดสัตว์ ความต้องการยาและวัคซีน	***	- เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด ควรจัดตั้งโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ขึ้น และสำรวจยาและวัคซีนให้เพียงพอตามโครงการ
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	*	- จัดพิมพ์เอกสาร หรือคู่มือการเลี้ยงสัตว์และมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ให้คำแนะนำเป็นประจำ
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	**	- จัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อการเลี้ยงสัตว์ และกู้เงินจาก ธ.ก.ส.
โรงเรียนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	*	- ให้คำแนะนำรูปแบบที่เหมาะสมของโรงเรียนและอุปกรณ์ตามชนิดสัตว์ และสภาพพื้นที่
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ เพื่อตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
อาหารสัตว์	**	- ควรแนะนำให้ผสมอาหารเลี้ยงสัตว์เอง โดยใช้วัตถุดิบอาหารที่ผลิตได้ในพื้นที่เป็นหลัก

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2526
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านแม่สะป๊อก ต.แม่วิน อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	580 เมตร
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	60 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 30 นาที
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	20,789.31 ไร่ (33.26 ตารางกิโลเมตร)
พื้นที่ศูนย์	20 ไร่
อุณหภูมิ	สูงสุด 38° ซ., ต่ำสุด 4° ซ., เฉลี่ย 21° ซ.
ปริมาณน้ำฝน	1,700 มิลลิเมตร/ปี
หัวหน้าศูนย์	นายธนาคาร มหาวงศ์ (เจ้าหน้าที่ 2 คน คณงาน 7 คน) โทร.(01)224-3978 และ ใช้วิทยุสื่อสารของโครงการหลวง
ผู้อำนวยการศูนย์	ดร.สมบัติ ศรีชูวงศ์ หน่วยงานต้นสังกัด ภาควิชาโรคพืช คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร.....-.....
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (3) 505 คน ...-...ครอบครัว คนเมือง(1) 553 คน ...-...ครอบครัว รวม 4 หมู่บ้าน 1,058 คน 303 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ผัก : มะระขาว, ถั่วแขก, ถั่วลันเตา, มะเขือม่วง, ฟักทองญี่ปุ่น, ผักกาดฮ่องเต้, ผักกาดหอมห่อ ไม้ดอก : เฟิร์น, จิงแดง, จิงชมพู, หน้าวัว, พิไลชนนาดู ไม้ผล : อโวคาโด, บ๊วยเชียงราย, เสาวรส, พลับ ปศุสัตว์ : ไก่พื้นเมือง, สุกร

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	670	300	2	33.50	20	100.00
เป็ด	16	10	2	5.33	3	15.00
สุกร	38	9	1	2.71	14	70.00
โค	24	8	1	4.00	6	30.00
กระบือ	10	3	1	2.00	5	25.00
อื่นๆ	5	4	1	2.50	2	10.00
รวม	743	306	6	39.11	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	5	25.00
2	1	5.00
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	14	70.00
1, 3	-	-
2, 3	-	-
2, 4	-	-
3, 4	-	-
1, 2, 3	-	-
2, 3, 4, 5	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ฝากบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	20	100.00
เป็ด	3	15.00
สุกร	14	70.00
โค	6	30.00
กระบือ	5	25.00
อื่นๆ	2	10.00
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	-	-
2	-	-
3	4	20.00
4	-	-
5	3	15.00
6	-	-
1, 3	5	25.00
1, 5	1	5.00
2, 5	-	-
3, 4	-	-
1, 2, 4	1	5.00
1, 2, 5	1	5.00
1, 3, 5	1	5.00
1, 2, 3, 5	3	15.00
1, 2, 3, 4, 5	1	5.00
รวม	20	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งแหล่งความรู้
	1	หมายถึง	เรียนรู้เอง
	2	หมายถึง	เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
	3	หมายถึง	ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
	4	หมายถึง	ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
	5	หมายถึง	เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
	6	หมายถึง	แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	16	80.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	20	100.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	13	65.00
- ยาและวัคซีน	19	95.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	14	70.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	15	75.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	12	60.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	15	75.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	9	45.00
8. อาหารสัตว์	15	75.00
9. ตลาด	5	25.00
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรมีการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 100.00) ถัดไปเป็นสุกร โคและกระบือ ตามลำดับ
- 2) จุดประสงค์หลักของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์คือ เพื่อบริโภคในครอบครัวร่วมกับขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 70.00) เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัวมีเพียงร้อยละ 25.00 เท่านั้น ดังนั้นแม้เกษตรกรในศูนย์นี้จะเลี้ยงสัตว์พวก โค กระบือ แต่ก็ไม่ได้ใช้งานแต่เลี้ยงไว้เพื่อขายเป็นรายได้เสริม ส่วนสัตว์เล็กพวกไก่ นั้นส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคในครอบครัว
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 100.00) ต้องการเลี้ยงสุกรในระดับรองลงมา (ร้อยละ 70.00) ส่วน โค, กระบือ, เป็ด สัตว์อื่น ๆ มีความต้องการเลี้ยงน้อยลงมาตามลำดับ
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุดจากการเรียนรู้ด้วยตัวเองร่วมกับคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (ร้อยละ 25.00) ถัดมาเจ้าหน้าที่แนะนำให้ความรู้อย่างเดียว (ร้อยละ 20.00)
- 5) เกษตรกรต้องการให้สนับสนุนพันธุ์สัตว์เลี้ยงร้อยละ 80.00 โดยเฉพาะไก่ และสุกร
- 6) เกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสำรวจของศูนย์ฯ แม่สะปือกประสบปัญหาด้านโรคระบาดสัตว์และพยาธิทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) ต้องการให้มีโครงการป้องกันโรคระบาด ร้อยละ 65.00 แต่ต้องการยาและวัคซีน ร้อยละ 95.00
- 7) ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่เกษตรกรต้องการเพิ่มเติม (ร้อยละ 70.00)
- 8) สำหรับความต้องการเงินลงทุน, เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ และอาหารสัตว์ ราคาถูกนั้นเกษตรกรมีความต้องการในระดับเท่ากัน คือ ร้อยละ 75.00
- 9) โรงเรียนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์นั้น เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในระดับ ร้อยละ 60.00
- 10) การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ และค้ำคนตลาดเพื่อขายผลิตผลสัตว์นั้นเกษตรกรต้องการความช่วยเหลือ ร้อยละ 45.00 และ 25.00 ตามลำดับ ซึ่งเป็นความต้องการที่น้อยกว่าความต้องการด้านอื่น ๆ

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่สะป๊อก มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	4
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	6
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกร ใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	5
13		
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่สะป๊อก มีดังนี้

1) ควรวางแผนพัฒนาปศุสัตว์ให้แน่นอน โดยศูนย์ร่วมกับเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่

2) ควรวางแผนให้เกษตรกรเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสานกับการปลูกพืช

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเลี้ยว)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนให้เกษตรกรที่เลี้ยงไก่เป็นแหล่งขยายพันธุ์ โดยสนับสนุนพ่อไก่พันธุ์ดี ส่วนสุกรควรสนับสนุนพ่อพันธุ์สุกรพันธุ์ดี
ปัญหาโรคสัตว์และการป้องกัน ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	** *	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ และจัดเตรียมยาและวัคซีนสำรองไว้ที่ศูนย์ - เกษตรกรพอมีความรู้การเลี้ยงสัตว์บ้าง ควรสนับสนุนด้านคู่มือการเลี้ยงสัตว์และมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ตรวจสอบให้คำแนะนำบ้าง
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	**	- เกษตรกรต้องการขยายการเลี้ยงสัตว์เพื่อเพิ่มรายได้ จึงต้องการเงินลงทุน ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ ในหมู่บ้าน และเกษตรกรบางรายอาจกู้เงินจาก ธ.ก.ส.
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	*	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ออกตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำบ้าง
อาหารสัตว์	*	- ควรสนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ เช่นการทำวัคซีนการผสมอาหารสัตว์, กำหนดราคาขายผลิตผลสัตว์ร่วมกัน และ ฯลฯ

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2524
สถานที่ตั้ง	บ้านห้วยเสี้ยว ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	620 เมตร
ระยะทางทางเชียงใหม่-ศูนย์	25 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 40 นาที
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	30,339.83 ไร่ (48.54 ตารางกิโลเมตร)
พื้นที่ศูนย์	16 ไร่
อุณหภูมิ	สูงสุด 37° ซ., ต่ำสุด 11° ซ., เฉลี่ย 24° ซ.
ปริมาณน้ำฝน	.....มิลลิเมตร/ปี
หัวหน้าศูนย์	นายอคิดศักดิ์ คำบุตร เจ้าหน้าที่ 12 คน คนงาน 10 คน โทร.....(ใช้วิทยุสื่อสารของโครงการหลวง)
ผู้อำนวยการศูนย์	อาจารย์สืบศักดิ์ นวจินดา หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.(02)579-5142 และ (02) 579-1175 FAX (02) 561-4286
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่าม้ง (2) 251 คน 39 ครอบครัว คนเมือง (9) 1,978 คน 331 ครอบครัว รวม 3 หมู่บ้าน 11 กลุ่มบ้าน 2,229 คน 370 ครอบครัว
งานวิจัย	ไม้ผล : มะม่วง ไม้ดอก : กุหลาบ
งานส่งเสริม	ผัก : มะระขาว ไม้ผล : อโวคาโด, สมอจีน, บ๊วย, มะม่วง, เสาวรส, พลับ พืช : ข้าวไร่

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	757	500	3	44.53	17	94.44
เป็ด	5	3	2	2.50	2	11.11
สุกร	30	10	1	3.30	10	55.56
โค	25	10	7	8.33	3	16.67
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	2	1	1	1.00	2	11.11
รวม	822	503	5	45.67	18	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	12	63.20
2	6	31.60
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	1	5.30
1, 3	-	-
2, 3	-	-
2, 5	-	-
3, 4	-	-
3, 5	-	-
1, 2, 3	-	-
2, 3, 4, 5	-	-
รวม	19	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาน ฝึบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครัวครัว	ร้อยละ
ไก่	18	94.74
เป็ด	2	10.53
สุกร	10	52.63
โค	4	21.05
กระบือ	-	-
อื่นๆ	2	10.53
รวม	19	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	9	47.40
2	-	-
3	-	-
4	1	5.30
5	3	15.80
6	1	5.30
1,2	-	-
1,3	4	21.10
2,4		
2,5		
3,4		
1,4,5	1	5.30
1,2,3,4	-	-
2,3,4,5	-	-
รวม	19	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	13	68.42
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	12	63.16
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	12	63.16
- ยาและวัคซีน	12	63.16
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	10	52.63
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	12	63.16
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	2	10.53
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	8	42.11
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	6	31.58
8. อาหารสัตว์	4	21.05
9. ตลาด	1	5.26
รวม	19	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 94.44) เลี้ยงสุกรเป็นอันดับรอง (ร้อยละ 55.50) ส่วน โค, เป็ด และสัตว์อื่น ๆ เลี้ยงกันน้อยมาก
- 2) จุดประสงค์หลักของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์คือ เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค (ร้อยละ 63.2) และเลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 31.6)
- 3) เกษตรกรยังคงต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 94.74) และต้องการเลี้ยงสุกรในอันดับรอง (ร้อยละ 52.63) ส่วนการเลี้ยงโค เป็ด และสัตว์อื่น ๆ นั้นเกษตรกรมีความต้องการเลี้ยง ร้อยละ 21.05, 10.53 และ 10.53 ตามลำดับ
- 4) เกษตรกรเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 47.40) ถัดไปเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองร่วมกับการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (ร้อยละ 21.10) การเรียนรู้จากบรรพบุรุษมีเพียงร้อยละ 15.80 โดยปรากฏว่าเกษตรกรไม่มีการเรียนรู้จากเพื่อนบ้านเลย
- 5) เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์สัตว์, โรคสัตว์และการป้องกันและเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ในระดับกลาง (ร้อยละ 68.42, 63.16, 63.16 ตามลำดับ) ต้องการความช่วยเหลือด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์, เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ และการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 52.63, 42.11 และ 31.58 ตามลำดับ
- 6) ปรากฏว่าเกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้าน โรงเรือนและอุปกรณ์, อาหารสัตว์และตลาดขายผลิตผลสัตว์น้อยมาก

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยเสี้ยว มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	2
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	1
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	4
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้าง โรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	3
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริงๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกร ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13	ควรจัดหาเอกสารหนังสือความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา	5

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยเสี้ยว มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ทั้งระยะสั้น และระยะยาว แล้วบรรจุไว้ในแผนแม่บท ของโครงการหลวง เพื่อให้มีผลในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- 2) ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ของศูนย์ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เพื่อให้มีผลในการปฏิบัติอย่างจริงจัง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรขยายพันธุ์กันเอง โดยสนับสนุน พ่อพันธุ์ดี ทั้งไก่ และสุกร
โรคระบาดสัตว์และพยาธิ	**	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์
ยาและวัคซีน	*	ศูนย์ควรเป็นแหล่งสำรองยาและวัคซีน และควรมีอาสาสมัครปศุสัตว์ช่วยประสานในการทำวัคซีนให้สัตว์
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดให้มีคู่มือการเลี้ยงสัตว์ และอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรก่อตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	*	- เกษตรกรต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ตรวจเยี่ยมและให้คำแนะนำ ควรมีอาสาสมัครปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ให้ความรู้และทำวัคซีน

- หมายเหตุ
- * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย
  - ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก
  - *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2521
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านแม่ขนิน อ.หางดง จ.เชียงใหม่
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	620 เมตร
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	45 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 30 นาที
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	13,275 ไร่ (21.24 ตารางกิโลเมตร)
พื้นที่ศูนย์	7 ไร่
อุณหภูมิ	สูงสุด 29.° ซ., ต่ำสุด 18.2 °ซ., เฉลี่ย 22.2 °ซ.
ปริมาณน้ำฝน	1,389.7 มิลลิเมตร/ปี
หัวหน้าศูนย์	นายสมคิด อุดระเดียร เจ้าหน้าที่ 5 คน คนงาน 15 คน โทร.....หรือวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง
ผู้อำนวยการศูนย์	อาจารย์สืบศักดิ์ นวจินดา หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.....
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่าม้ง (3) 565 คน 105 ครอบครัว คนเมือง (1) 235 คน 72 ครอบครัว รวม 4 หมู่บ้าน 800 คน 177 ครอบครัว
งานวิจัย	ไม้ดอก : ทดสอบพันธุ์กุหลาบ ไม้ผล : ทดสอบพันธุ์ อโวคาโด, พลับ, บ๊วย, สาลี่, สมอจีน
งานส่งเสริม	ผัก : กะหล่ำปลี, ผักกาดทางหงษ์, แครอท ไม้ผล : อโวคาโด, พลับ, บ๊วยเชียงราย ไม้ดอก : กุหลาบ พืชไร่ : ข้าวสาลี, ข้าวไร่, จิง, ถั่วเหลือง

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	340	40	4	17.00	20	100.00
เป็ด	-	-	-	-	-	-
สุกร	46	12	1	5.11	9	45.00
โค	-	-	-	-	-	-
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	2	1	1	1.00	2	10.00
รวม	388	52	4	19.40	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	20	100.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	-	-
1, 3	-	-
2, 3	-	-
2, 5	-	-
3, 4	-	-
3, 5	-	-
1, 2, 3	-	-
2, 3, 4	-	-
1, 2, 3, 4	-	-
2, 3, 4, 5	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ คูเล่น สบายงาน ฝึบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	20	100.00
เป็ด	-	-
สุกร	9	45.00
โค	-	-
กระบือ	-	-
อื่นๆ	2	10.00
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
0	-	-
1	19	95.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1,2	-	-
1,3	1	5.00
1,4	-	-
2,3	-	-
2,4	-	-
3,4	-	-
3,5	-	-
1,2,3	-	-
1,2,3,4	-	-
2,3,4,5,6	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	4	20.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	13	65.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	1	5.00
- ยาและวัคซีน	5	25.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	14	70.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	6	30.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	1	5.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	14	70.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	-	-
8. อาหารสัตว์	2	10.00
9. ตลาด	-	-
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรทุกคนที่ตอบแบบสำรวจของศูนย์ฯ พุ่งเรียงเรียงไก่ทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) เลี้ยงสุกรเพียงร้อยละ 45.00 เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ เพียงร้อยละ 10.00 ไม่ได้เลี้ยงโค, กระบือ
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรทั้งหมดที่ตอบแบบสำรวจ คือ เลี้ยงเพื่อใช้บริโภคในครอบครัว
- 3) เกษตรกรยังคงมีความต้องการเลี้ยงไก่ทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) ต้องการเลี้ยงสุกรเป็นอันดับรอง (ร้อยละ 45.00)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองมากถึง ร้อยละ 95.00 ได้รับความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองร่วมกับการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่เพียง ร้อยละ 5.00 เท่านั้น โดย ปรากฏว่าไม่ได้รับความรู้จากแหล่งอื่น ๆ เลย
- 5) เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือระดับมาก ในด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์, เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ และ การแก้ปัญหาโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 70.00, 70.00 และ 65.00 ตามลำดับ) ต้องการความช่วยเหลือด้านเงินลงทุนยา ต้องการและวัคซีน, พันธุ์สัตว์ในระดับน้อย (ร้อยละ 30.00, 25.00 และ 20.00 ตามลำดับ)
- 6) เกษตรกรในศูนย์นี้เลี้ยงไก่และสุกรเป็นหลัก โดยมีจุดประสงค์เพียงอย่างเดียว คือ เพื่อใช้บริโภคในครอบครัวเท่านั้น อย่างไรก็ตามถ้าแนะนำให้มีการเลี้ยงในปริมาณที่มากขึ้น สามารถเลี้ยงเพื่อขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วย

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทุ่งเริง มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	-
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริงๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13		-
14		-

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทุ่งเริง มีดังนี้

หมายเหตุ ไม่มีข้อมูลของหัวหน้าศูนย์ หรือเจ้าหน้าที่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางค่า)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ควรให้เกษตรกรที่มีความสามารถเป็นแหล่งผลิตพันธุ์สัตว์ โดยสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ โดยเฉพาะไก่และสุกร
ปัญหาโรคสัตว์ และการป้องกัน	***	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ โดยอาสาสมัครปศุสัตว์ประสานการทำงานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์และเจ้าหน้าที่ศูนย์ โดยศูนย์เป็นแหล่งสำรองยาและวัคซีนให้เพียงพอ
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรฝึกอบรมเกษตรกรให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์และการป้องกันโรคระบาดสัตว์
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ เพื่อส่งเสริมแนะนำช่วยเหลือเกษตรกร และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือกันในด้านการทำวัคซีน , การผสมอาหารสัตว์ การขายผลิตผลสัตว์ให้ได้ราคาดี

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางค่า)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2530
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านปางค่า และหมู่บ้านสิบสองพัฒนา ตำบลผาซำน้อย อำเภอปาง จังหวัดพะเยา
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	640 เมตร
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	300 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 4 ชั่วโมง 30 นาที
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	35,026.95 ไร่ (56.04 ตารางกิโลเมตร)
พื้นที่ศูนย์	150 ไร่ (ประมาณ)
อุณหภูมิ	สูงสุด 30.7 °ซ., ต่ำสุด 20.2 °ซ., เฉลี่ย 25.8 °ซ.
ปริมาณน้ำฝน	1,243 มิลลิเมตร/ปี
หัวหน้าศูนย์(รักษาการ)	นายเอนก สุภะกุลนิธิไพศาล (เจ้าหน้าที่ 4 คน คนงาน 21 คน) โทร..... (ใช้วิทยุสื่อสารโครงการหลวงผ่านศูนย์ขุนวาง)
ผู้อำนวยการศูนย์	ม.ร.ว.แซม แจ่มจรัส รัตน์ หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานพัฒนาที่ดินที่สูง โทร.(053)222572, (053) 890103
เกษตรกร	ชาวเขา
	เผ่าม้ง (2) 996 คน 125 ครอบครัว/ครัวเรือน
	เย้า(1) 473 คน 86 ครอบครัว/ครัวเรือน
	รวม 3 หมู่บ้าน 1,469 คน 209 ครอบครัว/ครัวเรือน
งานวิจัย	จุลินทรีย์ : ศึกษาเชื้อไมโครไรซาต่อการเจริญและการให้ผลิตผลของ มะคาเดเมีย, พลับ, พลับ, อโวคาโด
งานส่งเสริม	ไม้ผล : ทดสอบบ๊วย 5 พันธุ์
	ผัก : หอมญี่ปุ่น, กระเทียมดิน, ฟักทองญี่ปุ่น, แครอท
	พืชไร่ : ถั่วแดงหลวง, ข้าวโพด, ข้าวไร่
	ไม้ผล : อโวคาโด, พลับ

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคำ)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	324	40	6	20.25	16	100.00
เป็ด	42	40	2	21.00	2	12.50
สุกร	62	15	1	5.17	12	75.00
โค	-	-	-	-	-	-
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	428	95	8	26.75	16	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวายนาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	5.90
1	11	64.70
2	1	5.90
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1,2	4	23.50
1,3	-	-
2,3	-	-
2,5	-	-
1,2,3,4	-	-
2,3,4,5	-	-
รวม	17	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูแลคน ส่วยงาม เฝ้าบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	17	100.00
เป็ด	2	11.76
สุกร	13	76.47
โค	-	
กระบือ	-	
อื่นๆ	-	
รวม	17	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	5.90
1	3	17.60
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1,2	-	-
1,3	5	29.40
1,5	1	5.90
1,6	2	11.80
2,3	2	11.80
3,6	1	5.90
1,3,6	1	5.90
1,2,3,5	1	5.90
2,3,4,5	-	-
1,2,3,4,5,6	-	-
รวม	17	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งแหล่งความรู้
	1	หมายถึง	เรียนรู้เอง
	2	หมายถึง	เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
	3	หมายถึง	ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
	4	หมายถึง	ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
	5	หมายถึง	เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
	6	หมายถึง	แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาคูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	13	76.47
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	13	76.47
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	7	41.18
- ยาและวัคซีน	9	52.94
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	12	70.59
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	4	23.53
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	3	17.65
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	11	64.71
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	8	47.06
8. อาหารสัตว์	2	11.76
9. ตลาด	1	5.88
รวม	17	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 100.00) เลี้ยงสุกรในอันดับรอง (ร้อยละ 75.00) และเลี้ยงเป็ดน้อยมาก (ร้อยละ 12.50) ปรากฏว่าเกษตรกรที่ตอบแบบสำรวจไม่มีผู้ใดเลี้ยงโค กระบือ แต่เกษตรกรบางส่วนในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงโคตามโครงการเลี้ยงโคสาวขององค์การศาสนาคริสต์ให้การสนับสนุน
- 2) จุดประสงค์หลักในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรคือ เพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 64.70) รองลงมาคือ จุดประสงค์ร่วมคือเลี้ยงไว้บริโภคพร้อมกับขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 23.5)
- 3) เกษตรกรยังคงมีความต้องการเลี้ยงไก่ต่อไปทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) ต้องการเลี้ยงสุกรในอันดับรอง (ร้อยละ 76.47) และต้องการเลี้ยงเป็ดร้อยละ 11.76
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองร่วมกับการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ร้อยละ 29.4 สำหรับความรู้การเลี้ยงสัตว์ จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างเดียวมีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 17.6 แหล่งความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองร่วมกับแหล่งความรู้อื่น ๆ และการเรียนรู้จากเพื่อนบ้านร่วมกับการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์มีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 11.8 เท่ากันทั้ง 2 กรณี ข้อมูลจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ น้อยมาก
- 5) เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านพันธุ์สัตว์, แก้ปัญหาด้านโรคระบาดสัตว์ และต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 76.47, 76.47 และ 70.59 ตามลำดับ มีความต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไปตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำร้อยละ 64.71 และต้องการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 47.06 ส่วนความต้องการความช่วยเหลือด้านเงินลงทุน โรงเรือนและอุปกรณ์, อาหารสัตว์ และตลาดขายผลผลิตสัตว์นั้นมีน้อยมาก
- 6) เกษตรกรที่ศูนย์ปึงคำ มีความสนใจด้านการเลี้ยงสัตว์ดี แต่พันธุ์สัตว์ (ไก่และสุกร) ยังต้องมีการปรับปรุงโดยใช้สัตว์พันธุ์ดี นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงด้านโรงเรือนและสุขาภิบาลให้ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งอาหารที่ให้สัตว์กินมักขาดคุณภาพ เช่น ให้หอยกกล้วยผสมรำหยาบแก่สุกร

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปั่งค่า)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ปั่งค่า มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	3
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	2
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	5
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	4
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13	ควรจัดหาเอกสารหนังสือความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา	6

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปั่งค่า มีดังนี้

- 1) ควรจัดมีการวางแผนพัฒนาปศุสัตว์ให้แน่นอน
- 2) ควรวางแผนและปรับปรุงพันธุ์สัตว์ โดยเฉพาะสุกร ซึ่งเนื้อก็มีคุณภาพหากไม่ดี พ่อค้ามักไม่ค่อยรับซื้อ
- 3) ควรวางแผนให้มีสถานที่เก็บยาและวัคซีน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
สถานีวิจัยเกษตรหลวงแม่หลอด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (สถานีวิจัยเกษตรหลวงแม่หลอด)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- เกษตรกรต้องการการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ โดยเฉพาะไก่ และสุกร ซึ่งตามปกติมีเลี้ยงกันน้อยอยู่แล้ว ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีในขั้นต้น แล้วให้มีการขยายพันธุ์ต่อให้มากขึ้น
ปัญหาโรคระบาดและพยาธิ ความต้องการยาและวัคซีน	*	- เกษตรกรประสบปัญหาโรคระบาดสัตว์ และขาดยาและวัคซีน จึงควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดและจัดเตรียมยาและวัคซีนสำรองไว้ที่ศูนย์
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร มีคู่มือการเลี้ยงสัตว์ ให้เกษตรกรได้ศึกษา
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	*	- เกษตรกรต้องการเงินลงทุน เพื่อขยายการเลี้ยงสัตว์ให้มากขึ้น ควรสนับสนุนให้จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ขึ้นในหมู่บ้าน
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	**	- ศูนย์ฯ ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำ เพื่อส่งเสริมแนะนำเกษตรกร และมีอาสาสมัครปศุสัตว์ช่วยประสานในระดับหมู่บ้าน

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (สถานีวิจัยเกษตรหลวงแม่หลอด)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2527	
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านแม่หลอด ต.สบเปิง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่	
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	680 เมตร	
ระยะทางจากเชียงใหม่-สถานี	58 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 30 นาที	
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	5,000 ไร่ (8 ตารางกิโลเมตร)	
พื้นที่สถานี	60 ไร่	
อุณหภูมิ	สูงสุด 31.7 °ซ., ต่ำสุด 12.7° ซ., เฉลี่ย 22.2 °ซ.	
ปริมาณน้ำฝน	1,241.3 มิลลิเมตร/ปี (ปี 2541)	
หัวหน้าสถานี	นายประวิทย์ ฤทธิงาม เจ้าหน้าที่ 2 คน คณงาน 17 คน โทร. (053)297379, 229150 หรือวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง	
ผู้ควบคุมสถานี	นายวิจิตร ถนอมถิ่น หน่วยงานต้นสังกัด มูลนิธิโครงการหลวง โทร. (053)498058 (บ้าน)	
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง	110 คน 28 ครอบครัว
	คนเมือง	129 คน 40 ครอบครัว
	รวม.....หมู่บ้าน	239 คน 68 ครอบครัว
งานวิจัย	พืชไร่ : กาแฟ - ศึกษาการตัดแต่งกิ่งกาแฟอราบิก้า - ศึกษาไม้ร่มเงาสำหรับกาแฟอราบิก้า	
งานส่งเสริม	ผัก : ถั่วแขก, กะหล่ำปม, ข้าวโพดหวาน, ถั่วเขียว ไม้ผล : อโวคาโด, มะละกอ, เสาวรส พืชไร่ : ข้าวไร่	

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (สถานีวิจัยเกษตรหลวงแม่หลอด)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	153	50	2	9.00	17	94.44
เป็ด	-	-	-	-	-	-
สุกร	23	3	1	2.30	10	55.56
โค	-	-	-	-	-	-
กระบือ	2	2	2	2.00	1	5.56
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	178	50	2	9.89	18	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	5.00
1	9	95.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	-	-
1, 3	-	-
2, 3	-	-
2, 5	-	-
1, 2, 3	-	-
1, 2, 3, 4, 5	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ใ้บ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไก่	18	90.00
เป็ด	-	-
สุกร	10	50.00
โค	1	5.00
กระบือ	1	5.00
อื่นๆ	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	2	10.00
1	17	85.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1, 2	-	-
1, 3	1	5.00
1, 5	-	-
2, 3	-	-
2, 5	-	-
1, 2, 3	-	-
2, 3, 6	-	-
1, 2, 3, 5	-	-
2, 3, 4, 5, 6	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งแหล่งความรู้
	1	หมายถึง	เรียนรู้เอง
	2	หมายถึง	เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
	3	หมายถึง	ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
	4	หมายถึง	ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
	5	หมายถึง	เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
	6	หมายถึง	แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	18	90.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	11	55.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	2	10.00
- ยาและวัคซีน	11	55.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	15	75.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	12	60.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	-	-
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	14	70.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	-	-
8. อาหารสัตว์	-	-
9. ตลาด	1	5.00
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 94.44) และเลี้ยงสุกรรองลงมา (ร้อยละ 55.50) เลี้ยงกระบือ เพียงร้อยละ 5.56
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีเพียงประการเดียวคือ เพื่อใช้บริโภคในครอบครัว โดยเฉพาะไก่และสุกร แต่ที่เลี้ยงกระบือไว้นั้นไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่ (ร้อยละ 90.00) และสุกร (ร้อยละ 50.00) ต้องการเลี้ยงกระบือเหมือนเดิมแต่ต้องการเลี้ยงโคเพิ่มขึ้นอีก 1 ครอบครัว
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 85.00) และได้รับความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองร่วมกับความรู้ที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 5.0)
- 5) เนื่องจากเกษตรกรมีสัตว์เลี้ยงน้อยจึงต้องการสนับสนุนด้านพันธุ์สัตว์มากที่สุด (ร้อยละ 90.00) ต้องการได้รับความรู้ในการเลี้ยงสัตว์เพิ่มเติม และต้องการความช่วยเหลือแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ในระดับมาก (ร้อยละ 75.00 และ 70.00 ตามลำดับ) ส่วนปัญหาโรคระบาด สัตว์และพยาธิ, ความต้องการยาและวัคซีน และความต้องการเงินลงทุนนั้นเกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในระดับ ร้อยละ 55.00, 55.00 และ 60.00 ตามลำดับ

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (สถานีวิจัยเกษตรหลวงแม่หลอด)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยเกษตรหลวง แม่หลอด มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	2
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	4
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13		-
14		-

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าสถานี และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงแม่หลอด มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนการผลิตพันธุ์ หรือปรับปรุงพันธุ์สัตว์เพื่อให้เกษตรกรเลี้ยง
- 2) ควรจัดทำแผนการสนับสนุนด้านการลงทุนเลี้ยงสัตว์ เพื่อเกษตรกรสามารถขยายการเลี้ยงสัตว์ให้มากขึ้นได้

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยผักไผ่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยผักไผ่)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- เกษตรกรต้องการการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ พันธุ์ดี โดยเฉพาะ พ่อ-แม่สัตว์ แล้วขยายพันธุ์ต่อไป
ปัญหาโรคระบาดสัตว์, การป้องกันโรคระบาด	*	- เกษตรกรมีปัญหาสัตว์ป่วย หรือเป็นโรคระบาดไม่มากนัก แต่ก็ยังมีความจำเป็นในการป้องกันโรคระบาดสัตว์บ้าง จึงควรแนะนำให้ความรู้ และมีโครงการป้องกันโรคระบาด
ยาและวัคซีน	**	- เกษตรกรต้องการยาและวัคซีน เพื่อป้องกันโรคในระดับมาก ควรจัดยาและวัคซีนสำรองไว้ให้เพียงพอ โดยอาจใช้ศูนย์เป็นสถานที่เก็บรักษา มีอาสาสมัครปศุสัตว์ช่วยทำวัคซีน
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	*	- ควรมีเอกสารคู่มือด้านการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษา และอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	***	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือและประสานงานกับปศุสัตว์อำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยผักไผ่)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2523
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านแม่ฮะ ต.บ้านปาง อ.หางดง จ.เชียงใหม่
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	700 เมตร
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	28 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 40 นาที
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	10,637.5 ไร่ (17.02 ตารางกิโลเมตร)
พื้นที่ศูนย์	81 ไร่
อุณหภูมิ	สูงสุด 37° ซ., ต่ำสุด 7° ซ., เฉลี่ย 22° ซ.
ปริมาณน้ำฝน	1,424 มิลลิเมตร/ปี
หัวหน้าศูนย์	นายประพันธ์ มาลาศรี เจ้าหน้าที่ 1 คน คนงาน 11 คน
ผู้อำนวยการศูนย์	โทร. (053)248410 หรือวิทยุสื่อสารโครงการหลวง อาจารย์สืบศักดิ์ นวจินดา หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.(02)579-5142 และ (02) 579-1175 FAX (02) 561-4286
เกษตรกร	คนเมือง (3) 1,766 คน 321 ครอบครัว รวม 3 หมู่บ้าน 1,766คน 321 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ไม้ผล : อโวคาโด, สมอจีน, มะม่วง, ลิ้นจี่, มะละกอ พืชไร่ : ข้าวไร่, ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
งานวิจัย	ไม้ดอก : กุหลาบ 4 ชนิด 179 สายพันธุ์
งานท่องเที่ยว	ศูนย์เปิดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวชมพันธุ์กุหลาบพันธุ์ต่าง ๆ

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยผักไผ่)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	2,607	2,000	1	173.80	15	100.00
เป็ด	236	100	13	47.20	5	33.33
สุกร						
โค						
กระบือ						
อื่นๆ	1	1	1	1.00	1	6.67
รวม	2,844	2,100	10	189.60	15	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	12	80.00
2	1	6.70
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1,2	2	13.30
1,3	-	-
2,3	-	-
2,5	-	-
3,4	-	-
3,5	-	-
1,2,3	-	-
2,3,4	-	-
2,3,4,5	-	-
1,2,3,4,5	-	-
รวม	15	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ฝ้าบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	15	100.00
เป็ด	5	33.33
สุกร	-	-
โค	-	-
กระบือ	-	-
อื่นๆ	1	6.67
รวม	15	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	15	100.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1,2	-	-
1,3	-	-
2,3	-	-
2,4	-	-
2,5	-	-
1,2,3	-	-
1,2,5	-	-
2,5,6	-	-
1,2,3,4,5	-	-
2,3,4,5,6	-	-
รวม	15	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ค้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	8	53.33
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	4	26.67
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	5	33.33
- ยาและวัคซีน	11	73.33
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	6	40.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	1	6.67
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	3	20.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	13	86.67
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	1	6.67
8. อาหารสัตว์	-	-
9. ตลาด	-	-
รวม	15	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรที่ตอบแบบสำรวจเลี้ยงไก่ทุกครอบครัว (ร้อยละ 100.00) เลี้ยงเป็ด ร้อยละ 33.33 และเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 6.67
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์คือ เพื่อบริโภคในครอบครัว ร้อยละ 80.00 มีเพียง 1 ครอบครัว หรือร้อยละ 6.7 ที่เลี้ยงไก่มากถึง 2,000 ตัว โดยเลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3) เกษตรกรยังคงมีความต้องการเลี้ยงไก่และเป็ดต่อไปโดยต้องการเลี้ยงมากขึ้นเพื่อสามารถขายเป็นรายได้เสริมด้วย
- 4) เกษตรกรเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ด้วยตัวเองทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) โดยไม่ได้รับความรู้จากแหล่งอื่นเลย
- 5) เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือพันธุ์สัตว์กับมีความต้องการยาและวัคซีนในระดับมาก ส่วนปัญหาโรคระบาดสัตว์ ความต้องการในการป้องกันโรคระบาดสัตว์และต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ในระดับน้อย แต่ต้องการให้เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือมากที่สุด (ร้อยละ 86.67)
- 6) เกษตรกรในพื้นที่ศูนย์ฯ ห้วยผักไผ่เลี้ยงสัตว์น้อยชนิดและแต่ละครอบครัวเลี้ยงสัตว์จำนวนมาก โดยเฉพาะไก่ จึงไม่มีปัญหาด้านจำนวนสัตว์เลี้ยง แต่มีปัญหาด้านสายพันธุ์สัตว์ที่เจริญเติบโตไม่ดี จึงควรสนับสนุนพ่อแม่สัตว์พันธุ์ดีให้เลี้ยง
- 7) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมให้มากขึ้น

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยผักไผ่)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยผักไผ่ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	4
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	3
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	1
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	2
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	5
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	6
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	7
13		
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยผักไผ่ มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนฝึกอบรม ให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ แก่เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ศูนย์
- 2) ควรจัดทำแผนสนับสนุนด้านการเงินให้เกษตรกรได้กู้ยืมไปลงทุนเลี้ยงสัตว์

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี โดยเฉพาะพ่อ - แม่พันธุ์ให้เกษตรกรเลี้ยงเพื่อเพิ่มผลผลิต และสามารถขายเป็นรายได้เสริม ได้มากขึ้น
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	*	- ควรสนับสนุนยาและวัคซีน เพื่อป้องกันโรคระบาดสัตว์
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	*	- ควรจัดหาเอกสาร หรือคู่มือการเลี้ยงสัตว์ ให้เกษตรกร ได้ศึกษาเพิ่มเติม
โรงเรียนและอุปกรณ์, เลี้ยงสัตว์	*	- ควรสนับสนุนให้เกษตรกรสร้างคอกเลี้ยงสัตว์ให้ถูกสุขลักษณะ
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	*	- ควรมีอาสาสมัครปศุสัตว์ในระดับหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือแนะนำและทำวัคซีน
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ขึ้น เพื่อช่วยเหลือกันทั้งในด้านการป้องกันโรคระบาด, อาหารสัตว์การกำหนดราคาขายสัตว์ และอื่นๆ ฯลฯ

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ลิขสิทธิ์ในเอกสารนี้สงวนโดยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2524
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านตีนตก ต.ห้วยแก้ว อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	700 เมตร
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	50 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 30 นาที
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	21,656.95 ไร่ (34.65 ตารางกิโลเมตร)
พื้นที่ศูนย์	40 ไร่
อุณหภูมิ	สูงสุด 32° ซ., ต่ำสุด 10° ซ., เฉลี่ย 20° ซ.
ปริมาณน้ำฝน	.....มิลลิเมตร/ปี (ไม่มีข้อมูล)
หัวหน้าศูนย์	นายสำเนา พัฒนากษวิทย์ เจ้าหน้าที่ 1 คน คนงาน 3 คน โทร..... หรือวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง
ผู้อำนวยการศูนย์	นายเสียงทอง นุคาลัย หน่วยงานต้นสังกัด สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย โทร. ....
เกษตรกร	คนเมือง (4) 1,507 คน 407 ครอบครัว รวม 4 หมู่บ้าน 1,507 คน 407 ครอบครัว
งานวิจัย	ไม้ผล : ท้อ, สาลี่, บัวย เห็ด : เห็ดหอม ป่าไม้ : ทดลองปลูกป่าก่อ และเมเปิ้ลเพื่อเพาะเห็ดหอม
งานส่งเสริม	พืชไร่ : กาแฟ, ส้ม, ฝรั่ง, บัวย, บัวยเชิงราย, สาลี่, พลับ, เสาวรศ เห็ด : เห็ดหอม

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	819	280	2	74.45	11	91.67
เป็ด	-	-	-	-	-	-
สุกร	-	-	-	-	-	-
โค	10	10	10	10.00	1	8.33
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	2	2	2	2.00	1	8.33
รวม	831	280	4	69.25	12	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	6	50.00
2	2	16.7
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1,2	4	33.30
1,3	-	-
2,3	-	-
2,5	-	-
3,4	-	-
3,5	-	-
1,2,3	-	-
2,3,4	-	-
1,2,3,4	-	-
1,2,3,4,5	-	-
รวม	12	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ คู่นม สวงาม เฝ้าน้ำน พืชกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	11	91.67
เป็ด	-	-
สุกร	-	-
โค	1	8.33
กระบือ	-	-
อื่นๆ	1	8.33
รวม	12	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	11	91.7
2	-	-
3	1	8.3
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1,2	-	-
1,3	-	-
2,3	-	-
3,4	-	-
3,5	-	-
1,2,3	-	-
2,3,4,5	-	-
2,3,5,6	-	-
1,2,3,5,6	-	-
รวม	12	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	10	83.33
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	4	33.33
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	-	-
- ยาและวัคซีน	1	8.33
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	4	33.33
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	-	-
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	4	33.33
6. ความช่วยเหลือและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	3	25.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	6	50.00
8. อาหารสัตว์	-	-
9. ตลาด	-	-
รวม	12	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรร้อยละ 91.67 เลี้ยงไก่ ร้อยละ 8.33 เลี้ยงโคและเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 8.33
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์คือ เพื่อบริโภคในครอบครัวและขายเป็นรายได้เสริม ร้อยละ 33.3 และเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียว มีร้อยละ 16.7
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่ต่อไปร้อยละ 91.67 เลี้ยงโคร้อยละ 8.33 และเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 8.33
- 4) แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ที่เกษตรกรได้รับมาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 91.7) มีเพียงร้อยละ 8.3 เท่านั้นที่ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์
- 5) เกษตรกรต้องการสัตว์พันธุ์ดีมากที่สุด (ร้อยละ 83.33) และต้องการมากที่จะรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 50.00 ส่วนปัญหาความต้องการน้อยได้แก่ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ, ความรู้ในการเลี้ยง โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ และความต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไปช่วยเหลือคำแนะนำ

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ตีนตก มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	4
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริงๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	3
13		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ตีนตก มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนผลิตสัตว์พันธุ์ดีให้เกษตรกรนำไปเลี้ยง
- 2.) ควรจัดทำแผนฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกรบ่อยๆ
- 3) ควรจัดทำแผนสนับสนุนด้านการตลาด เพื่อเกษตรกรจะสามารถขยายผลผลิต

ปศุสัตว์ได้

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	*	- เกษตรกรต้องการสนับสนุนด้านพันธุ์สัตว์น้อยแต่ก็ควรสนับสนุนพ่อ - แม่สัตว์พันธุ์ดี เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตของสัตว์ในภาพรวม
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	***	- เกษตรกรประสบปัญหาด้านโรคระบาดสัตว์มากที่สุด
การป้องกันโรคระบาด	**	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์และ
ยาและวัคซีน	*	จัดสำรองยาและวัคซีนให้พร้อมใช้งานเมื่อต้องการ
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์และการป้องกันโรคสัตว์แก่เกษตรกร และจัดทำคู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน ในกรณีเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้ เสริม อาจกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เพื่อขยายกิจการเลี้ยงสัตว์ เช่น ค่าโรงเรือน ค่าอาหารสัตว์

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2520		
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านป่าเลา ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่		
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	760 เมตร		
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	42 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง		
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	11,250 ไร่ (18 ตารางกิโลเมตร)		
พื้นที่ศูนย์	9 ไร่		
อุณหภูมิ	สูงสุด 33.2 °ซ., ต่ำสุด 13.2° ซ., เฉลี่ย 23.2 °ซ.		
ปริมาณน้ำฝน	1,200 มิลลิเมตร/ปี		
หัวหน้าศูนย์	นายเชาวลิต ตีใหม่ เจ้าหน้าที่ 2 คน คนงาน 8 คน โทร...-..... หรือวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง		
ผู้อำนวยการศูนย์	อาจารย์ตีบศักดิ์ นวจินดา หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.....-.....		
เกษตรกร	ชาวเขา เผ่าม้ง (2)	795 คน	135 ครอบครัว
	คนเมือง(3)	824 คน	139 ครอบครัว
	รวม 5 หมู่บ้าน	1,619 คน	274 ครอบครัว
งานวิจัย	ผัก : หน่อไม้ฝรั่ง ไม้ผล : อโวคาโด, สตรอเบอร์รี่		
งานส่งเสริม	ผัก : กะหล่ำปลีแดง, ผักกาดหางหงส์, แครอท, กระเทียมต้น, ถั่วแขก, แดงกวยยาว, มะระขาว, พริกยักษ์, มะเขือเทศผลโต ไม้ผล : พลับ, บ๊วย, ท้อ, หน่าเลียบ, อโวคาโด พืชไร่ : ข้าวไร่, ข้าวโพด, ข้าวบาเลย์, ถั่วแดง, ถั่วอะซูกิ, ถั่วลิสง, มันฝรั่ง, ถั่วแดงหลวง		

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	140	25	3	15.56	9	100.00
เป็ด	6	4	2	3.00	2	22.22
สุกร	30	7	1	4.29	7	77.78
โค	-	-	-	-	-	-
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	176	32	12	19.56	9	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	9	100.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1,2	-	-
1,3	-	-
2,3	-	-
2,5	-	-
3,4	-	-
3,5	-	-
1,2,3	-	-
1,3,4,5	-	-
รวม	9	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาน ฝากบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	9	100.00
เป็ด	2	22.22
สุกร	7	77.78
โค	-	-
กระบือ	-	-
อื่นๆ	-	-
รวม	9	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	6	66.70
2	-	-
3	3	33.30
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1,2	-	-
1,3	-	-
2,3	-	-
2,5	-	-
3,4	-	-
3,5	-	-
1,2,3	-	-
2,3,5	-	-
1,2,3,4	-	-
2,3,4,5,6	-	-
รวม	9	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาริต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	4	44.44
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	8	88.88
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	6	66.67
- ยาและวัคซีน	4	44.44
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	5	55.55
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	3	33.33
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	-	-
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	2	22.33
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	-	-
8. อาหารสัตว์	-	-
9. ตลาด	-	-
รวม	9	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรที่ตอบแบบสำรวจทั้งหมดเลี้ยงไก่ (ร้อยละ 100.00) เลี้ยงสุกร ร้อยละ 77.78 และเลี้ยงเป็ด ร้อยละ 22.22
- 2) เกษตรกรทั้งหมด (ที่ตอบแบบสำรวจ) เลี้ยงสัตว์โดยมีจุดประสงค์เพียงอย่างเดียวคือเพื่อบริโภคในครอบครัวเท่านั้น
- 3) เกษตรกรยังคงมีความต้องการเลี้ยงไก่ (ร้อยละ 100.00) เป็ด (ร้อยละ 22.22) และสุกร (ร้อยละ 77.78)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองร้อยละ 66.7 และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ร้อยละ 33.3
- 5) ปัญหาที่เกษตรกรพบมากที่สุดคือ ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 88.88) รองลงไปคือความต้องการให้มีการป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 66.67) และต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 55.5) ส่วนปัญหาและความต้องการให้ช่วยเหลือน้อยได้แก่ พันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 44.44) ยาและวัคซีน (ร้อยละ 44.44) เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 33.33) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ไปให้คำแนะนำ (ร้อยละ 22.22)
- 6) เกษตรกรที่ศูนย์ฯ พุงเราเลี้ยงสัตว์กันน้อย ควรสนับสนุนให้ขยายปริมาณการเลี้ยงให้มากขึ้นเพื่อขายเป็นรายได้เสริม
- 7) ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ให้เกษตรกรขยายพันธุ์เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนา โครงการหลวง ทุ่งเรา มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	-
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกร ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกร ใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13		
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทุ่งเรา มีดังนี้

หมายเหตุ ไม่มีข้อมูลจากหัวหน้าศูนย์ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- เกษตรกรต้องการให้สนับสนุนพันธุ์สัตว์เนื่องจาก ต้องการเลี้ยงเพิ่มขึ้น ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี โดยเฉพาะ พ่อ - แม่พันธุ์
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ การป้องกัน โรคระบาด ยาและวัคซีน	** *** *	- ควรสนับสนุนให้มีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ จัดยาและวัคซีนให้ เพียงพอและเก็บรักษาไว้ที่ศูนย์เพื่อ สะดวกในการใช้งานเมื่อต้องการ รวมทั้ง ประสานกับปศุสัตว์อำเภอและอาสา สมัครปศุสัตว์ในการดำเนินงาน
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรจัดฝึกอบรมให้เกษตรกร มีคู่มือการ เลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษา หรือ ศูนย์ดำเนินการงานสาริต ปศุสัตว์ให้ เกษตรกร ได้ศึกษา
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	*	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อเลี้ยง สัตว์ในหมู่บ้าน กรณีเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย เป็นรายได้เสริม อาจกู้เงินจาก ธ.ก.ส.
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	***	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ และ มีอาสาสมัครปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อช่วย เหลือและให้คำแนะนำเกษตรกร
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์เพื่อช่วยเหลือ กันทั้งในด้านการป้องกัน โรคระบาด การผสมอาหาร

- หมายเหตุ
- * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย
  - ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก
  - *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2525
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านสบโป่ง ต.แม่เจดีย์ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	780 เมตร
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	67 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 30 นาที
พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์	17.73 ตารางกิโลเมตร (11,083.06 ไร่)
พื้นที่ศูนย์	100 ไร่
อุณหภูมิ	สูงสุด 41° ซ., ต่ำสุด 5.2° ซ., เฉลี่ย 23.1° ซ.
ปริมาณน้ำฝน	1,392 มิลลิเมตร/ปี
หัวหน้าศูนย์	นายมานพ เวียงนิล เจ้าหน้าที่ 3 คน คนงานประจำ 4 คน ชั่วคราว 12 คน โทร.....(ติดต่อผ่านศูนย์วิทยุสื่อสาร)
ผู้อำนวยการศูนย์	นายสายยันท์ กลางถิ่น หน่วยงานต้นสังกัด กรมประชาสงเคราะห์
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่า มูเซอ(2) 296 คน 55 ครอบครัว คนเมือง(2) 286 คน 70 ครอบครัว รวม 3 หมู่บ้าน 582 คน 125 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ไม้ผล : ฝรั่งคั้นน้ำ, เสาวรส, ท้อ, พลับ, บัวยเชียงราย, ส้มเขียวหวาน, ลิ้นจี่ ผัก : ผักกาดขาวปลี, ผักกาดหอมห่อ, สลัดใบแดง ไม้ดอกแห้ง : ข้าวฟ่าง, หญ้าไข่มุก พืชไร่ : กาแฟ, ถั่วแดง, ข้าวไร่, ถั่วขาว, ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปศุสัตว์ : สุกร ไก่ ปลา

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	167	20	1	6.96	24	100.00
เป็ด	17	11	1	4.25	4	16.67
สุกร	23	4	1	1.92	12	50.00
โค	30	10	10	10.00	3	12.50
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	54	50	1	18.00	3	14
รวม	291	68	21	12.12	24	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	4.00
1	14	56.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	10	40.00
1, 3	-	-
2, 3	-	-
2, 5	-	-
3, 4	-	-
1, 2, 3	-	-
2, 3, 4, 5	-	-
2, 3, 4, 5, 6	-	-
รวม	25	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ปล่อยบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ไก่	25	100.00
เป็ด	4	16.00
สุกร	12	48.00
โค	3	12.00
กระบือ	-	-
อื่นๆ	3	12.00
รวม	25	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	4.00
1	9	36.00
2	2	8.00
3	6	24.00
4	-	-
5	3	12.00
6	-	-
1, 2	-	-
1, 3	2	8.00
2, 3	1	4.00
3, 5	1	4.00
1, 2, 3	-	-
2, 3, 4	-	-
1, 2, 3, 4, 5	-	-
2, 3, 4, 5, 6	-	-
รวม	25	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	19	76.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	17	68.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	20	80.00
- ยาและวัคซีน	13	52.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	21	84.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	14	56.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	2	8.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	20	80.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	12	48.00
8. อาหารสัตว์	7	28.00
9. ตลาด	-	-
รวม	25	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรทุกครอบครัวที่ตอบแบบสำรวจเลี้ยงไก่ (ร้อยละ 100.00) และเลี้ยงสุกร (ร้อยละ 50.00) เลี้ยงเป็ด, โค และสัตว์อื่น ๆ (ร้อยละ 16.67, 12.50 และ 12.50 ตามลำดับ) โดยพบว่า แต่ละครอบครัวเลี้ยงสัตว์ไม่มากนัก โดยเฉพาะไก่นั้นเคยเกิดโรคระบาดและตายไปจำนวนมาก
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรคือ เพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 56.00) และจุดประสงค์ร่วมคือ ทั้งเลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว และเพื่อขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 40.00)
- 3) เกษตรกรยังคงมีความต้องการเลี้ยงสัตว์ต่อไปคือ เลี้ยงไก่ ร้อยละ 100.00, เป็ด ร้อยละ 16.00 สุกรร้อยละ 48.00, โค ร้อยละ 12.00 และ สัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 12.00
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงมาจากการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 36.0) รองลงไปคือได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 24.0) เรียนรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 12.0) และเรียนรู้จากเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 8.00) ได้รับความรู้ในลักษณะอื่น ๆ น้อยมาก
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมากที่สุดคือ ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 84.00) การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 80.00) เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ (ร้อยละ 80.00) และพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 76.00) ปัญหาที่เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในระดับมากที่สุดคือปัญหาค่าน โรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 68.00) ส่วนปัญหาและความต้องการที่เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในระดับน้อยคือ ยาและวัคซีน, เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์และการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์
- 6) เกษตรกรในศูนย์ฯ ห้วยโป่งมีความสนใจในการเลี้ยงสัตว์มากเนื่องจากปีที่ผ่านมามีผลผลิตการเกษตรอื่นๆ ได้ผลไม่ดี การเลี้ยงสัตว์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถเพิ่มพูนรายได้ขึ้นมาโดยใช้พื้นที่น้อย โดยเฉพาะการเลี้ยงสัตว์เล็ก จึงควรสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ให้มากขึ้น

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยโป่ง มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	4
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	9
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	6
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	7
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	5
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	8
13	ควรวางแผนส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า	9
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยโป่ง มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ ร่วมกับปศุสัตว์ในพื้นที่
- 2) ควรจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรในระดับหมู่บ้าน เพื่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่
- 3) ควรเพิ่มอัตราค่าเลี้ยงของเจ้าหน้าที่ศูนย์ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านปศุสัตว์

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	*	- ควรสนับสนุนพ่อ – แม่พันธุ์สัตว์พันธุ์ดี เพื่อขยายพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตให้ดีขึ้น
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ ยาและวัคซีน	*** * **	- ควรสนับสนุนให้มีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ จัดเตรียมยาและวัคซีนให้เพียงพอ โดยอาจให้ศูนย์เป็นที่เก็บรักษา เพื่อความสะดวกในการใช้งาน โดยประสานกับปศุสัตว์อำเภอ
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันโรคระบาดสัตว์มากขึ้น
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อเลี้ยงสัตว์ขึ้น ในหมู่บ้าน และเกษตรกรที่ต้องการเลี้ยงเพื่อขายเป็นรายได้เสริม อาจกู้เงินจาก ธ.ก.ส.
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	*	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และอาสาสมัครปศุสัตว์ในหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการทำวัคซีน และแก้ปัญหาปศุสัตว์อื่นๆ
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ขึ้นในระดับหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือกันทั้งในด้านการทำวัคซีน การผสมอาหารสัตว์ และการจำหน่ายสัตว์

- หมายเหตุ
- * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย
  - ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง
  - *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง)

ตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2525
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านหนองเขียว ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	780 เมตร
ระยะทางจากเชียงใหม่ - ศูนย์	116 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง
พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์	21 ตารางกิโลเมตร
พื้นที่ศูนย์	15 ไร่
อุณหภูมิ	สูงสุด 34° ซ., ต่ำ 10° ซ. เฉลี่ย 23° ซ.
ปริมาณน้ำฝน	1,191 มิลลิเมตร / ปี
หัวหน้าศูนย์	นายสงบ สิริวัฒน์ เจ้าหน้าที่ 4 คน คนงาน 12 คน โทร (01) 224-4495 และวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง รศ.สังเวียน โพธิ์ศรี หน่วยงานต้นสังกัด มูลนิธิโครงการหลวง โทร. (053)222687
เกษตรกร	<p>ชาวเขาเผ่า อีเก้อ (1) 339 คน 63 ครอบครัว</p> <p>ชาวเขาเผ่าคะฉิ่น(1) 464 คน 70 ครอบครัว</p> <p>ชาวเขาเผ่าสะว้า (1) 21 คน 25 ครอบครัว</p> <p>ชาวเขาเผ่ามูเซอ (2) 2,316 คน 452 ครอบครัว</p> <p>รวม 5 หมู่บ้าน 3,240 คน 610 ครอบครัว</p>
งานส่งเสริม	<p>ไม้ผล : ฝรั่งคั้นน้ำ กระจับปี่ เสาวรส สมอจีน องุ่น บ๊วยเชียงราย มะม่วง มะละกอ</p> <p>พืชไร่ : ถั่วแดงหลวง ข้าวสาลี กาแฟ ข้าวโพดฝักอ่อน</p> <p>ไม้ดอก : ผลิตหัวพันธุ์ แกลดิโอลัส</p> <p>ปศุสัตว์ : ไก่พื้นเมือง สุกร</p>

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง)

1. จำนวนสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	848	50	1	26.50	32	94.12
เป็ด	20	10	10	10.00	2	5.88
สุกร	132	100	1	16.50	8	23.53
โค	1	1	1	1.00	1	2.94
กระบือ	1	1	1	1.00	1	2.94
อื่นๆ	10	10	10	10.00	1	2.94
รวม	1,012	100	1	29.76	34	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	8	19.00
1	9	21.40
2	9	21.40
3	1	2.40
4	-	-
5	-	-
1,2	15	35.70
1,3	-	-
2,3	-	-
2,5	-	-
3,4	-	-
3,5	-	-
1,2,3,4	-	-
2,3,4,5,6	-	-
รวม	42	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาม ใ้บ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	35	85.36
เป็ด	2	4.88
สุกร	13	31.71
โค	2	4.88
กระบือ	2	4.88
อื่นๆ	1	2.44
รวม	42	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	8	19.00
1	11	26.20
2	3	7.10
3	-	-
4	-	-
5	5	11.90
6	7	16.70
1,2	1	2.40
1,3	-	-
1,5	1	2.40
2,3	-	-
2,5	-	-
1,4,6	1	2.40
2,3,4	-	-
2,3,4,5,6	-	-
รวม	42	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	18	42.86
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	33	78.57
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	19	45.24
- ยาและวัคซีน	22	52.38
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	23	54.76
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	20	47.62
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	4	9.52
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	16	38.10
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	9	21.43
8. อาหารสัตว์	2	4.76
9. ตลาด	5	11.90
รวม	42	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 94.12) เลี้ยงสุกรร้อยละ 23.53 และเลี้ยงเป็ด ร้อยละ 5.88 ส่วน โค กระบือ และสัตว์อื่น ๆ เลี้ยงกันน้อยมาก
- 2) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ไว้โดยมีจุดประสงค์เพื่อบริโภคในครอบครัวร่วมกับเพื่อขาย เป็นรายได้เสริมร้อยละ 35.7 และมีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคในครอบครัว และ เลี้ยงไว้เพื่อขาย เป็นรายได้อย่างเดียวมีเกษตรกรร้อยละ 21.4 เท่ากันและมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้แรงงานเพียง ร้อยละ 2.4 (เฉพาะ โคและกระบือ)
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงสัตว์จากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ ไก่, สุกร, เป็ด, โค, กระบือ และสัตว์อื่น ๆ (ร้อยละ 85.36, 31.71, 4.88, 4.88, 4.88 และ 2.44 ตามลำดับ)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์โดยเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 26.7) รองลงมาคือได้รับความรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ (ร้อยละ 16.7) เรียนรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 11.9) และได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เพียง ร้อยละ 7.10 แหล่งความรู้ร่วมคือ เรียนรู้ ด้วยตัวเองร่วมกับการเรียนรู้จากบรรพบุรุษนั้นร้อยละ 14.3
- 5) เกษตรกรประสบปัญหาด้าน โรคระบาดสัตว์และพยาธิมากที่สุด (ร้อยละ 78.57) มีปัญหา/ความต้องการในระดับมากที่สุด คือ ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 52.38) ต้องการยา และวัคซีน (ร้อยละ 52.38) ต้องการเงินลงทุน (ร้อยละ 47.62) และการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 21.43) ปัญหา/ความต้องการอื่น ๆ อยู่ในระดับต่ำที่ไม่มีความสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไข
- 6) สภาพพื้นที่ศูนย์ฯ หนองเขียวเหมาะสมที่จะเลี้ยงสัตว์ทั้งสัตว์เล็กและสัตว์ใหญ่ และเกษตรกรมีความสนใจเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นรายได้เสริม เนื่องจากปีที่ผ่านมาประสบปัญหา พืชไร่เสียหายเพราะขาดฝน การเลี้ยงสัตว์จึงเป็นทางเลือกที่เกษตรกรสนใจโดยเฉพาะสัตว์เล็กซึ่ง สามารถขยายการเลี้ยงได้รวดเร็ว และมีรายได้หมุนเวียนเร็วขึ้น แต่ต้องให้ความรู้และจัดระบบการ เลี้ยงให้เหมาะสม

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หนองเขียว มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

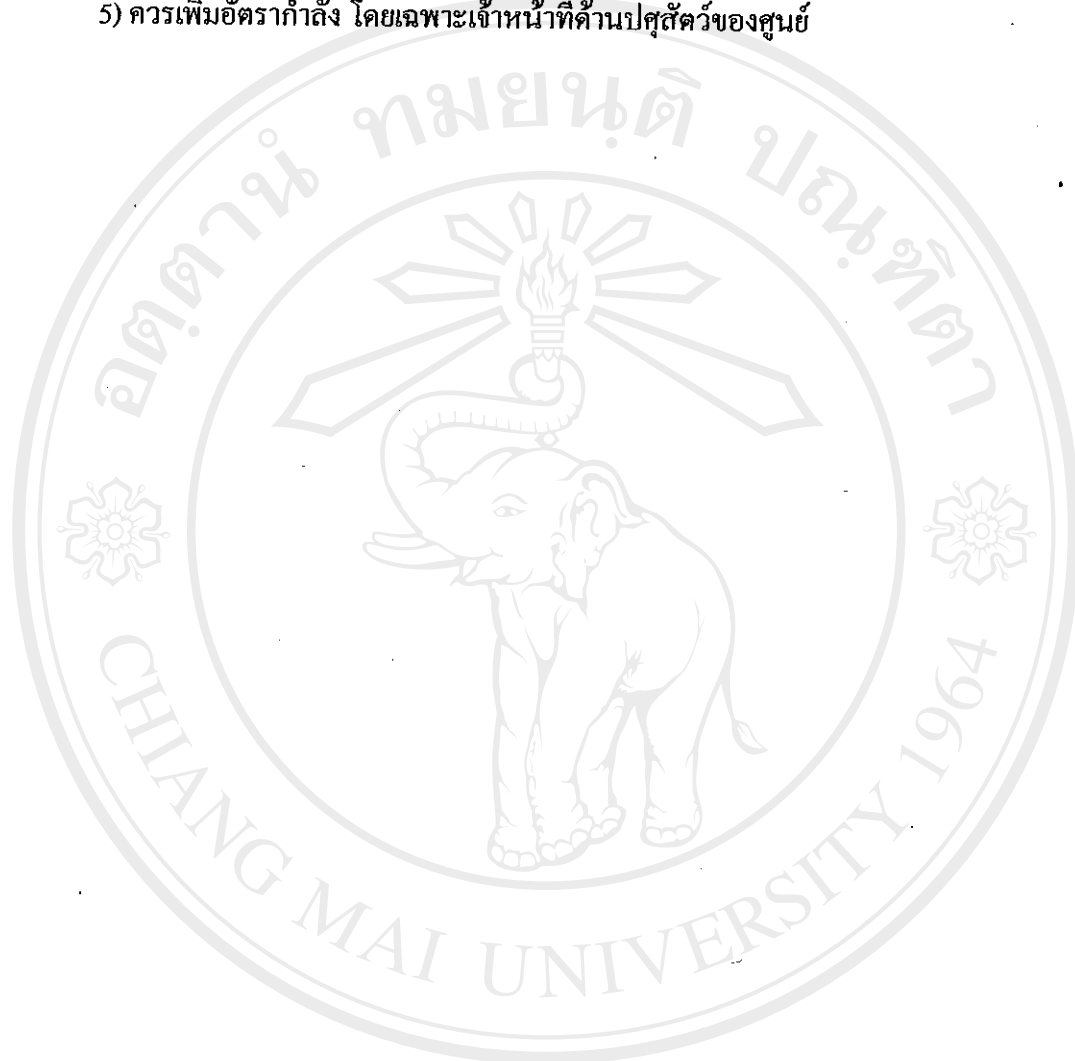
ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	5
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	3
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	4
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	6
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	1
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	7
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	8
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	9
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกร ใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	2
13		
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หนองเขียว มีดังนี้

1) ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์ เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ

2) ควรจัดทำแผนระยะสั้น 1 ปี และแผนระยะ 5 ปี ให้สอดคล้องกัน

- 3) ควรบรรจุแผนพัฒนาปศุสัตว์ไว้ในแผนแม่บทระยะ 5 ปี ของโครงการหลวง
- 4) ควรมีอาสาสมัครปศุสัตว์ไว้ทุกหมู่บ้าน เพื่อประสานงานกับศูนย์
- 5) ควรเพิ่มอัตรากำลัง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านปศุสัตว์ของศูนย์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปสาระสำคัญและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ / สถานี กลุ่มที่ 2

ศูนย์ / สถานี ในกลุ่มนี้ตั้งอยู่ในระดับความสูง 800-1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีทั้งหมด 7 ศูนย์ / สถานี คือ

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง	ระดับความสูง	865 เมตร จากระดับน้ำทะเล
2. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคะ	ระดับความสูง	900 เมตร จากระดับน้ำทะเล
3. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง	ระดับความสูง	915 เมตร จากระดับน้ำทะเล
4. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์	ระดับความสูง	960 เมตร จากระดับน้ำทะเล
5. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง	ระดับความสูง	980 เมตร จากระดับน้ำทะเล
6. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่	ระดับความสูง	990 เมตร จากระดับน้ำทะเล
7. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน	ระดับความสูง	995 เมตร จากระดับน้ำทะเล

สรุปสภาพปัญหาปศุสัตว์ทั่วไป

ข้อมูลจากการศึกษาของกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง 800-1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล ในภาพรวม 7 ศูนย์ แสดงไว้ในภาคผนวก โดยแยกออกเป็นประเด็นต่างๆ คือ จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ในกลุ่มศูนย์ ระดับความสูง 800-1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลนี้ปรากฏว่าปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรให้น้ำหนักมากที่สุดด้านปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ รองลงมาคือความต้องการพันธุ์สัตว์ ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ ต้องการความช่วยเหลือแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และปัญหาด้านอื่นๆ จากประเด็นต่างๆ จะกล่าวเป็นภาพรวมของกลุ่มข้อมูลและปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจำนวนสัตว์เลี้ยงและจำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์

ก. สภาพทั่วไป

สภาพพื้นที่ของกลุ่มศูนย์ในระดับความสูง 800-1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลนี้ทั้งเป็นเนินภูเขาขนาดกว้างแต่ไม่สูงชัน มีที่ราบน้อย เกษตรกรเน้นการเลี้ยงไก่และสุกรเป็นหลักมีการเลี้ยงโค, เป็ด, กระจับปี่และสัตว์อื่นน้อยลงตามลำดับ อย่างไรก็ตามในกลุ่มศูนย์ระดับเดียวกันนี้ปรากฏว่าเกษตรกรที่ศูนย์ฯวัดจันทร์ และทุ่งหลวง ชอบเลี้ยงโค และกระจับปี่มากกว่าศูนย์อื่น ๆ

ข. ข้อเสนอแนะ

1) จากสภาพพื้นที่ที่ค่อนข้างจำกัดเนื่องจากมีพื้นที่ราบน้อย เกษตรกรอาจขยายการเลี้ยงสัตว์บางชนิดได้บ้าง เช่น ไก่ เป็ด สุกร ทั้งนี้เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคในครอบครัว และอาจขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วย แต่ควรปรับปรุงพันธุ์ให้มีสมรรถภาพการผลิตดีขึ้น

2) โคและกระจับปี่ สามารถขยายการเลี้ยงได้สำหรับศูนย์ที่มีสภาพพื้นที่เหมาะสม แต่ต้องคำนึงถึง หญ้าอาหารสัตว์ต้องมีให้พอเพียง โดยอาจเตรียมพื้นที่สาธารณประโยชน์เป็นทุ่ง

หญ้าเลี้ยงสัตว์

3) เบ็ดเทศ สามารถขยายการเลี้ยงได้โดยเกษตรกรที่ปลูกผักสามารถนำเศษผักมาเลี้ยงเบ็ดเทศได้ เพราะตามปกติแล้วเบ็ดเทศเลี้ยงง่าย ทนทานต่อโรค และขยายพันธุ์ได้ดี จึงสามารถเลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริมได้

4) ห่าน ควรสนับสนุนให้เกษตรกรที่มีสวนไม้ผลเลี้ยงห่านเพื่อช่วยกำจัดวัชพืช ห่านเป็นสัตว์เลี้ยงง่าย ทนทานต่อโรค และขยายพันธุ์ได้เองไม่ต้องการการดูแลเอาใจใส่มากนัก เมื่อห่านขยายจำนวนมากจึงสามารถจับขายเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

5) สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เช่น ไก่แจ้ นกสวงาม กระจ่าง สัตว์เลี้ยงไว้ดูเล่นอื่น ๆ สามารถสนับสนุนให้เกษตรกรที่รักสัตว์ เลี้ยงและขยายพันธุ์โดยสามารถขายเป็นรายได้เสริม

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ก. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์

จุดประสงค์หลักในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรคือ เพื่อใช้บริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 53.00) รองลงไปคือเลี้ยงสัตว์โดยมีจุดประสงค์ร่วมระหว่าง การใช้บริโภคในครอบครัวกับขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 24.60) ส่วนการเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียวมีเพียงร้อยละ 9.00 เท่านั้น โดยไม่มีเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ไว้ขายเป็นอาชีพหลักเลย

ข. ข้อเสนอแนะ

ควรเน้นจุดประสงค์การเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมให้มากขึ้นดังนี้

1) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรขยายการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสัตว์เล็กเพื่อขายเป็นรายได้เสริมให้มากขึ้น แต่จำเป็นต้องจัดเตรียมคอกที่อยู่อาศัยและอาหารให้พอเพียง

2) ศูนย์ที่มีสภาพเหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ได้ ควรสนับสนุนให้เลี้ยงโคขุนและกระบือใช้งาน เพื่อขายเป็นรายได้เสริม

3) อาจสนับสนุนสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ เช่น นกสวงาม, ไก่ฟ้า, ไก่แจ้, กระจ่าง อื่น ๆ ฯลฯ แม้มีจุดประสงค์ในเบื้องต้นที่จะเลี้ยงไว้ดูเล่น แต่เมื่อขยายพันธุ์มากขึ้นก็สามารถขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วยเช่นกัน

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ก. ความต้องการการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

เกษตรกรมีความต้องการการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 93.23) ต้องการเลี้ยงสุกรในระดับรองลงไป (ร้อยละ 75.94) ส่วน โค, เป็ด, กระบือ และสัตว์อื่น ๆ นั้นเกษตรกรต้องการเลี้ยงน้อยลงตามลำดับ

ข. ข้อเสนอแนะ

ความต้องการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรนั้นขึ้นกับการที่เกษตรกรเคยมีประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์ชนิดนั้น ๆ มาก่อนส่วนหนึ่งกับประโยชน์ที่จะได้รับจากสัตว์เป็นสำคัญ อีกส่วนหนึ่งที่เกษตรกรเลี้ยงไก่กับสุกรมากเพราะต้องการใช้บริโภคในครอบครัวเป็นสำคัญ แต่ถ้ามีทางเลือกอื่นที่เลี้ยงสัตว์ชนิดใดก็ได้แล้วสามารถขายได้ราคาดี ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ ดังนั้นจึงควรสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์บางชนิดที่ใช้เนื้อที่เลี้ยงน้อยแต่ขายได้ราคาดี เช่น สัตว์สวยงามชนิดต่าง ๆ จึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจทางหนึ่ง

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ก. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

เกษตรกรเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 45.50) เรียนรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 12.7) ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เพียง (ร้อยละ 6.70) เรียนรู้จากเพื่อนบ้านและจากแหล่งความรู้อื่น ๆ เท่ากันคือ (ร้อยละ 0.70) นอกนั้นเป็นแหล่งความรู้ร่วมกันหลายอย่าง

ข. ข้อเสนอแนะ

ควรสนับสนุนให้เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ มากขึ้น คือ

- 1) ฝึกอบรมให้ความรู้การเลี้ยงสัตว์และการป้องกันโรคระบาดสัตว์อย่างถูกต้องแก่

เกษตรกร

- 2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรรักการอ่านให้มากขึ้น โดยการสนับสนุนให้มีห้องสมุดประชาชนในหมู่บ้าน และจัดหาตำรา เอกสาร คู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้อ่าน
- 3) โครงการหลวงร่วมกับกรมปศุสัตว์จัดทำคู่มือการเลี้ยงสัตว์บนที่สูงขึ้น
- 4) พาเกษตรกรไปศึกษาดูงานตามหน่วยงานราชการหรือเอกชนเป็นครั้งคราว
- 5) แต่ละศูนย์ควรมีงานสาริตการเลี้ยงสัตว์ โดยเลือกชนิดสัตว์ที่เกษตรกรสนใจเป็นงานสาริต
- 6) แต่ละศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำเพื่อช่วยเหลือแนะนำให้ความรู้แก่เกษตรกร

5. ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรแยกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้

1) **พันธุ์สัตว์** เกษตรกรมีความต้องการให้สนับสนุนพันธุ์สัตว์เลี้ยง (ร้อยละ 70.90) โดยเน้นพันธุ์พื้นเมือง หรือให้มีลักษณะภายนอกแบบพันธุ์พื้นเมือง (เฉพาะไก่และสุกร) สัตว์ลูกผสมเช่น ไก่ลูกผสมสามสายนั้นเกษตรกรอ้างว่าไม่ค่อยทน และมักเป็นโรคระบาดตายมาก ส่วนโค กระบือ นั้นควรสนับสนุนบางสายที่มีสภาพเหมาะสมให้เลี้ยง โดยใช้พันธุ์พื้นเมือง

ข้อเสนอแนะ

ควรปรับปรุงสัตว์พื้นเมือง โดยการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์จากฝูงสัตว์พื้นเมืองด้วยกัน เช่น ไก่พื้นเมืองส่วนสุกรนั้นควรมีสายเลือดต่างประเทศบ้าง โดยให้มีลักษณะสีภายนอกและรูปร่างตามที่เกษตรกรต้องการ สำหรับโค กระบือ นั้นควรใช้พันธุ์พื้นเมืองที่มีอยู่แต่ปรับปรุงพันธุ์ให้ดีขึ้น โดยใช้พ่อพันธุ์ที่ดีจากที่อื่น มาช่วยเปลี่ยนสายเลือด

2) **โรคสัตว์ การป้องกัน และข้อเสนอแนะ** เกษตรกรประสบปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิรบกวนมากที่สุด (ร้อยละ 80.60) ไก่มักเป็นโรคหวัดหน้าบวม หลอดลมอักเสบ โรคขี้ขาว และนิ่วตาเซ็ล โคน กระบือไม่ค่อยเป็นโรคระบาด แต่ก็มีพยาธิรบกวนเป็นประจำ ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความต้องการให้มีการป้องกันโรคระบาด และต้องการยาและวัคซีนด้วย

ข้อเสนอแนะ

แต่ละศูนย์ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ โดยร่วมมือกับปศุสัตว์อำเภอจัดทำโปรแกรมทำวัคซีนป้องกันโรคระบาด ในขณะเดียวกันจะต้องสำรองยาและวัคซีนไว้ที่ศูนย์ให้พร้อมที่จะใช้งานตามโปรแกรม อาสาสมัครปศุสัตว์แต่ละหมู่บ้านและเจ้าของสัตว์จะช่วยให้โครงการดังกล่าวเป็นผลสำเร็จขึ้นมา

3) ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์และข้อเสนอแนะ เกษตรกรต้องการได้รับความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 68.66 เนื่องจากยังขาดความเข้าใจในการเลี้ยงดู การให้อาหาร การสุขาภิบาล และการควบคุมป้องกันโรคระบาดซึ่งจำเป็นต้องเร่งแก้ด้านการให้ความรู้ ในเบื้องต้นนี้

ข้อเสนอแนะ

ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์และการป้องกันโรคแก่ตัวแทนเกษตรกรแต่ละศูนย์ที่มีความตั้งใจจริง จากนั้นจึงให้เกษตรกรรายดังกล่าวเผยแพร่ความรู้ไปยังเพื่อนบ้านในรูปแบบของงานสาธิตเกษตรกรต่อไป

4) เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์และข้อเสนอแนะ เกษตรกรต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 49.25 เพื่อขยายการเลี้ยงสัตว์ ทั้งในด้านเป็นค่าพันธุ์สัตว์ ค่าอาหาร ก่อสร้างโรงเรือน ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

ควรสนับสนุนให้เกษตรกรตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ขึ้นในหมู่บ้านโดยในขั้นต้นโครงการหลวงอาจให้ยืม สมทบกับเงินจากเกษตรกร เมื่อเกษตรกรขายสัตว์ได้จึงส่งเงินคืนและกำไรบางส่วนสะสมไว้เป็นกองทุนดำเนินการต่อไป เกษตรกรบางรายอาจขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เช่นเดียวกับการผลิตพืชอื่นๆ แต่ต้องมีเงื่อนไขเป็นการเฉพาะ สำหรับสัตว์เลี้ยงแต่ละชนิดที่มีระยะเวลาการเลี้ยงและ โอกาสในการคืนเงินลงทุนด้วยระยะเวลาที่แตกต่างกันไป

5) โรงเรือนอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์และข้อเสนอแนะ และเหมาะสมสำหรับสัตว์
เกษตรกรมีความต้องการโรงเรือนและอุปกรณ์ที่ดี และเหมาะสมสำหรับสัตว์ร้อยละ 25.37 เนื่องจากสภาพ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ที่มีอยู่ไม่เหมาะสมโดยอาจมีผลต่อสุขภาพของสัตว์

ซึ่งแสดงถึงว่าเกษตรกรที่ต้องการ โรงเรือนดังกล่าวเริ่มเข้าใจและเห็นความสำคัญของที่อยู่อาศัยของ สัตว์อยู่บ้าง

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรเน้นให้เห็นความสำคัญของการมีโรงเรือนให้สัตว์อาศัย ซึ่งจะช่วยให้เลี้ยงสัตว์ได้หลายด้านเช่น สะดวกในการทำวัคซีน, สะดวกในการจับสัตว์เพื่อส่งขาย ป้องกันโรคระบาดสัตว์ สะดวกในการดูแล สามารถเก็บรวบรวมมูลได้ง่ายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เป็นปุ๋ย และอื่นๆ และที่สำคัญคือลดการมีปัญหากับเพื่อนบ้านเนื่องจากสัตว์เข้าไปรบกวน ซึ่งจะ เป็นผลให้เกษตรกรยอมรับการมีโรงเรือนให้สัตว์อยู่อาศัยมากขึ้น

6. ความช่วยเหลือและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์และข้อเสนอแนะ

เกษตรกรต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 55.97 เพื่อเป็นที่พึ่งยามที่เกิดปัญหา หรือแม้ไม่เกิดปัญหากก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

การตรวจเยี่ยมให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์แม้ไม่เกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นก็ตาม นับเป็นสิ่งที่ให้กำลังใจแก่เกษตรกรอย่างหนึ่ง การดูแลเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ เกษตรกรจำเป็นต้องให้ความสนใจสัตว์เลี้ยงของตัวเองมากขึ้น ดังนั้น แต่ละศูนย์จึงควรมีเจ้าหน้าที่ ปศุสัตว์ประจำด้วยเหตุผลดังกล่าวส่วนหนึ่งไม่ใช่เพียงแค่แจกพันธุ์สัตว์ ยาหรือวัคซีน หรือเก็บข้อมูลปศุสัตว์เท่านั้น นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของศูนย์ควรประสานงานกับปศุสัตว์อำเภอ และอาสาสมัครปศุสัตว์ ประจำหมู่บ้านอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดผลจริงจังกในการพัฒนาปศุสัตว์

7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์และข้อเสนอแนะ

เกษตรกรมีความสนใจที่จะจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้อยมาก โดยมีจำนวนเพียง ร้อยละ 10.45 เท่านั้น แสดงถึงว่าเกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านการเลี้ยงสัตว์นี้ว่าจะอำนวยความสะดวกอะไรได้บ้าง

ข้อเสนอแนะ

ควรทำความเข้าใจกับเกษตรกรให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือ กันเองให้มากขึ้น โดยจะอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านการทำวัคซีนป้องกันโรค ระบาดสัตว์ การผสมอาหารสัตว์ใช้ร่วมกันเพื่อลดต้นทุนต่ออาหาร รวมทั้งในด้านการจำหน่ายผลิต

8) ปัญหา / ความต้องการด้านอาหารสัตว์ และข้อเสนอแนะ

เกษตรกรมีปัญหา/ความต้องการด้านอาหารสัตว์ร้อยละ 20.87 โดยมีปัญหาด้านขาดแคลนอาหารสัตว์ หรืออาหารสัตว์มีราคาแพง โดยเฉพาะอาหารชั้นที่ใช้เลี้ยงสัตว์เล็กพวก ไก่, เป็ด และสุกร ส่วนสัตว์ใหญ่พวก โค กระบือ ขาดหญ้า โดยเฉพาะในฤดูแล้งจะมีปัญหาเกือบทุกพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์ประเภทนี้ ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความต้องการอาหารสัตว์ที่มีราคาถูกสำหรับสัตว์เล็ก ต้องการมีหญ้าเลี้ยงสัตว์อย่างพอเพียงสำหรับสัตว์ใหญ่

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาด้านอาหารชั้นสำหรับสัตว์เล็กนั้น ควรให้เกษตรกรรวมตัวกันผสมอาหารเลี้ยงสัตว์ด้วยกัน เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร ควรใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ผลิตขึ้นได้ในพื้นที่เป็นหลัก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์สามารถแนะนำในด้านอาหารและการผสมอาหารสัตว์แก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี ส่วนอาหารสัตว์ใหญ่นั้นควรมหาพื้นที่สาธารณประโยชน์หรือพื้นที่ป่าปลูกใหม่จัดทำแปลงหญ้าแล้วปล่อยให้สัตว์เข้าไปกิน ในพื้นที่สูงอาจไม่สะดวกที่จะปล่อยให้สัตว์เข้าไปกินหญ้าอาจให้เกษตรกรเข้าไปตัดหญ้าให้สัตว์ของตัวเองกินก็ได้

9) ปัญหา / ความต้องการด้านตลาดจำหน่ายผลิตผลสัตว์และข้อเสนอแนะ

เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านตลาดน้อยมากเพียงแค่ร้อยละ 10.45 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจาก เกษตรกรมีจำนวนสัตว์เลี้ยงต่อครอบครัวไม่มากนัก และส่วนใหญ่ เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคในครอบครัวไม่ค่อยมีเหลือขายเป็นรายได้ จะมีเกษตรกรเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่เลี้ยงสัตว์จำนวนมาก และขายเป็นรายได้เสริมสำหรับครอบครัว จึงต้องการให้ช่วยเหลือด้านตลาด

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรควรรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ ซึ่งนอกจากจะช่วยเหลือกันในด้านอื่น ๆ แล้วในด้านตลาดก็สามารถกำหนดราคาจำหน่ายสัตว์ และผลิตผลได้ด้วยรวมทั้งมีโอกาสแปรรูปผลิตผลสัตว์ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตผลจากสัตว์ได้อีกด้วย

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ควรสนับสนุนพันธุ์สัตว์ โดยเฉพาะที่พ่อ - แม่พันธุ์ดี เพื่อใช้ขยายและ ปรับปรุงพันธุ์ให้มีสมรรถภาพการผลิตขึ้น
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ ยาและวัคซีน	*** * ***	- เกษตรกรประสบปัญหาโรคระบาด สัตว์มากต้องการมีการป้องกัน โรคระบาดสัตว์น้อยแต่ต้องการยาและวัคซีนมากแสดงถึงว่าสามารถทำวัคซีน ได้ จึงควรสนับสนุนยาและวัคซีน ให้เพียงพอ โดยมีอาสาสมัครปศุสัตว์ประสานกับศูนย์
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	*	- ควรจัดทำเอกสารคู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษาเพิ่มเติม
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรสนับสนุนให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ขึ้นในหมู่บ้าน เกษตรกรรายที่เลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมอาจขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เพื่อลงทุนในระยะสั้นกับการเลี้ยงสัตว์เด็ก
โรงเรียนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	**	- ควรสนับสนุนให้เกษตรกรสร้างโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ให้ถูกต้องตามหลักสุขภาพลดหรือเลิกการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อย
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	*	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ หรืออย่างน้อยควรมีอาสาสมัครในพื้นที่หมู่บ้าน ต่างๆเพื่อ ประสานกับปศุสัตว์อำเภอ และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และให้คำแนะนำช่วยเหลือเกษตรกร ได้อย่างใกล้ชิด
อาหารสัตว์	**	- ปัญหาอาหารสัตว์ราคาแพงควรสนับสนุนให้เกษตรกรใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่ผสมอาหารสัตว์ใช้ร่วมกัน ส่วนปัญหาคุณภาพสัตว์นั้น ควรให้ความรู้ด้านอาหารสัตว์ที่ถูกต้อง

- หมายเหตุ
- * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย
  - ** หมายถึง ความเร่งด่วน ในการแก้ปัญหามาก
  - *** หมายถึง ความเร่งด่วน ในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2521		
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านอมพาย ต.ป่าแป๋ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน		
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	865 เมตร		
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	.....กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 3 ชั่วโมง 30 นาที		
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	54,105.69 ไร่ (86.4 ตารางกิโลเมตร)		
พื้นที่ศูนย์	4 ไร่		
อุณหภูมิ	สูงสุด 34° ซ., ต่ำสุด 4° ซ., เฉลี่ย 22° ซ.		
ปริมาณน้ำฝน	1,383 มิลลิเมตร/ปี		
หัวหน้าศูนย์	นายประเสริฐ บุตรโคบา เจ้าหน้าที่ 6 คน คนงาน 11 คน โทร.....(ใช้วิทยุสื่อสารโครงการหลวง)		
ผู้อำนวยการศูนย์	นายชุมพร วงศ์สวัสดิ์ หน่วยงานต้นสังกัด กรมประชาสงเคราะห์ มูลนิธิโครงการหลวง โทร. (053) 278204, 278332		
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่าละว้า (7)	1,544 คน	345 ครอบครัว
	กะเหรี่ยง(10)	1,908 คน	412 ครอบครัว
	รวม 17 หมู่บ้าน	3,452 คน	757 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ผัก	: แครอท	
	ไม้ผล	: ขี้วย, ท้อ, พลัม, พลับ, สาลี่	
	พืชไร่	: ข้าว, ข้าวไร่	
	อื่น	: เห็ดหอม	

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	276	50	5	16.24	17	94.44
เป็ด	21	12	9	10.50	2	11.11
สุกร	47	12	1	3.62	13	72.22
โค	10	10	10	10.00	1	5.55
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	354	50	7	19.67	18	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสายงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	2	10.00
1	9	45.00
2	-	-
3	9	45.00
4	-	-
5	-	-
1,2	-	-
1,3	-	-
2,3	-	-
2,5	-	-
3,4	-	-
3,5	-	-
1,2,3,4	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ใฝ่บ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	19	95.00
เป็ด	4	20.00
สุกร	15	75.00
โค	1	5.00
กระบือ	2	10.00
อื่นๆ	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
0	-	-
1	6	30.00
2	-	-
3	2	10.00
4	-	-
5	1	5.00
6	-	-
1,2	-	-
1,4	1	5.00
2,5	-	-
1,2,5	-	-
1,2,6	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	19	95.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	17	85.00
- การป้องกัน โรคระบาดสัตว์	7	35.00
- ยาและวัคซีน	18	90.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	7	35.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	14	70.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	11	55.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	4	20.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	-	-
8. อาหารสัตว์	11	55.00
9. ตลาด	-	-
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 94.44) รองลงไปที่คือสุกร (ร้อยละ 72.22) และเป็ด (ร้อยละ 11.11) มีการเลี้ยงโคเพียงร้อยละ 5.55
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรคือ เพื่อใช้บริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 45.00) และจุดประสงค์ร่วมระหว่างใช้บริโภคในครอบครัวกับการขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 45.00)
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่ร้อยละ 95.00, สุกรร้อยละ 75.00, เป็ด ร้อยละ 20.00 กระบือ ร้อยละ 10.00 และโคร้อยละ 5.00
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 30.00) แหล่งความรู้ร่วมระหว่างเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน และบรรพบุรุษ ร้อยละ 30.00 แหล่งความรู้ร่วมระหว่างเรียนรู้จากเพื่อนบ้านและบรรพบุรุษ ร้อยละ 20.00 ส่วนการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่นั้นมีเพียงร้อยละ 10.00 เท่านั้น
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมากที่สุด คือพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 99.00) , ยาและวัคซีน (ร้อยละ 90.00) และปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 85.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมากคือ เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 70.00), โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 55.00) และอาหารสัตว์ (ร้อยละ 55.00) ปัญหา / ความต้องการของเกษตรกรในระดับน้อยคือ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 35.00) ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 35.00) และความต้องการเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำช่วยเหลือ (ร้อยละ 20.00)
- 6) เกษตรกรในศูนย์ฯ แม่สะเรียง เลี้ยงสัตว์จำนวนน้อยต่อครอบครัว ควรสนับสนุนให้ขยายการเลี้ยงกันมากขึ้น เพื่อสามารถขายเป็นรายได้เสริมได้มากขึ้น แต่ควรจัดสถานที่เลี้ยงสัตว์ให้เป็นสัดส่วน

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่สะเรียง มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	2
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	3
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	1
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	4
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	6
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	5
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้าง โรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกร ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกร ใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่สะเรียง มีดังนี้

- 1) ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ร่วมกันในระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์ ปศุสัตว์ในพื้นที่และเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์
- 2) ศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ด้านปศุสัตว์ประจำเพื่อการประสานงานและส่งเสริม รวมทั้งเก็บข้อมูลด้านปศุสัตว์ให้เป็นระบบ

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
สถานีวิจัยเกษตรหลวงปางดะ**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ปัญหาความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีให้เกษตรกร โดยเฉพาะพ่อ – แม่พันธุ์สถานีควรมีงานวิจัย ทดสอบ และสาธิตด้านพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสม กับพื้นที่สูง
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และ การป้องกันโรคระบาดสัตว์	** *	- ควรมีการสนับสนุนให้มีโครงการป้องกัน โรค ระบาดสัตว์ และจัดเตรียมยาและวัคซีนสำรอง ไว้ที่สถานีฯ ให้พร้อม
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	*	- ควรมีคู่มือการเลี้ยงสัตว์และมีการสาธิตการ เลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อการเลี้ยงสัตว์ ในหมู่บ้าน และอาจขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ใน กรณีเลี้ยงสัตว์ได้ระยะสั้นเพื่อขายเป็น รายได้เสริม
โรงเรียนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	*	- ควรสนับสนุนให้เกษตรกรสร้างโรงเรียน และ มีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ประจำสถานีฯ เพื่อให้ คำแนะนำช่วยเหลือเกษตรกร และประสานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
อาหารสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรผสมอาหารเลี้ยงสัตว์ โดยใช้ วัตถุดิบอาหารที่มีคุณภาพจากท้องถิ่น และ ผสมอาหารสัตว์ใช้ร่วมกัน
ตลาด	*	- ควรให้เกษตรกรร่วมมือกันกำหนดราคา ขาย สัตว์และผลิตภัณฑ์ในราคาที่เหมาะสมให้พ่อค้า

หมายเหตุ

* หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคะ)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2522		
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านปางคะ ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่		
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	900 เมตร		
ระยะทางจากเชียงใหม่-สถานี	47 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 15 นาที		
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	8,231.25 ไร่ (13.17 ตารางกิโลเมตร)		
พื้นที่สถานี ฯ	350 ไร่		
อุณหภูมิ	สูงสุด 29.2 °ซ., ต่ำสุด 18.5 °ซ., เฉลี่ย 23.5 °ซ.		
ปริมาณน้ำฝน	1,254.4 มิลลิเมตร/ปี		
หัวหน้าสถานี	นายสุรินทร์ อินคื้อ (รักษาการ) เจ้าหน้าที่ 8 คน คนงาน 89 คน โทร.....หรือวิทยุสื่อสารโครงการหลวง		
ผู้ควบคุมสถานี	อาจารย์วิทยา สุริยะจามนนท์ หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.....		
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่าลีซอ(1)	158 คน	27 ครอบครัว
	คนเมือง (5)	2,936 คน	748 ครอบครัว
	รวม 6 หมู่บ้าน	3,094 คน	775 ครอบครัว
งานวิจัย	ไม้ผล : ท้อ, แอปเปิ้ล, สาลี่, พลัม, พลับ, ฝรั่งคั้นน้ำ, ส้ม, ทับทิม, มะเดื่อ, องุ่น, อโวคาโด, มะไฟจีน ผัก : ถั่วแขก, ฟักทองญี่ปุ่น, พริกยักษ์, หน่อไม้ฝรั่ง, มะระ แดงกวยาว, มะเขือเทศ, ผักสลัด, กุยช่ายเหลือง, บวบ ป่าไม้ : ไม้, เพาโลเนีย, เมเปิ้ล, การบูร, แฟรงคินัส, ไม้หมาง, ไผ่ลิวจู งานส่งเสริม		
	ผัก	: แดงกวยาว, ถั่วแขก, มะเขือเทศ, ผักสลัด, ผักจามบิ้น, พริกยักษ์, มะเขือม่วง, ข้าวโพดสองสี, ผักกาดสีม่วง, ผักกาดแก้ว ฯลฯ	
	ไม้ผล	: ส้ม, ฝรั่ง, บ๊วย, บ๊วยเชียงราย, พลับ, ลิ้นจี่, มะม่วง, มะละกอ, เสาวรส, ทับทิม	

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางดะ)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	200	60	3	20.00	10	100.00
เป็ด	-	-	-	-	-	-
สุกร	11	3	1	5.00	7	70.00
โค	10	7	3	5.00	2	2.00
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	221	63	3	22.10	10	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	6	60.00
2	3	30.00
3	1	10.00
4	-	-
5	-	-
1,2	-	-
2,3	-	-
รวม	10	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ฝึบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั	ร้อยละ
ไก่	10	100.00
เป็ด	-	-
สุกร	7	70.00
โค	2	20.00
กระบือ	-	-
อื่นๆ	-	-
รวม	10	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
0	-	-
1	8	80.00
2	-	-
3	2	20.00
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1,2	-	-
1,4	-	-
2,5	-	-
1,2,5	-	-
1,2,6	-	-
รวม	10	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งแหล่งความรู้
	1	หมายถึง	เรียนรู้เอง
	2	หมายถึง	เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
	3	หมายถึง	ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
	4	หมายถึง	ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
	5	หมายถึง	เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
	6	หมายถึง	แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

ลิขสิทธิ์ในภาพและข้อความนี้เป็นของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © Chiang Mai University
 All rights reserved

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	9	90.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	5	50.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	1	10.00
- ยาและวัคซีน	-	-
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	3	30.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	4	40.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	2	20.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	6	60.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	-	-
8. อาหารสัตว์	1	10.00
9. ตลาด	2	20.00
รวม	10	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรทุกครอบครัวที่ตอบแบบสำรวจเลี้ยงไก่ทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) และเลี้ยงสุกร ร้อยละ 70.00 เลี้ยงโคเพียง ร้อยละ 20.00
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรคือ เพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 60.00) ถัดมาเป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 30.00) และมีจุดประสงค์ร่วมระหว่างการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัวร่วมกับการขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 10.00)
- 3) เกษตรกรยังคงต้องการเลี้ยงไก่ต่อไป ร้อยละ 100.00 เลี้ยงสุกร ร้อยละ 70.00 และ เลี้ยงโค ร้อยละ 20.00 ปรากฏว่าไม่ต้องการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่นเพิ่มเติม
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ร้อยละ 80.00 และได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ร้อยละ 20.00
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ระดับมากที่สุด คือ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 90.00) ปัญหา/ความต้องการในระดับมาก คือ ต้องการเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ (ร้อยละ 60.00) ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 50.00) และเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 40.00) ส่วนปัญหา/ความต้องการในระดับน้อยคือ ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 30) โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 20.00) การช่วยเหลือด้านตลาดเพื่อขายผลิตภัณฑ์สัตว์ (ร้อยละ 20.00) การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 10.00) และอาหารสัตว์ (ร้อยละ 10.00)
- 6) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์กันจำนวนน้อยต่อครอบครัวควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสนับสนุนให้เกษตรกรขยายการเลี้ยงสัตว์ให้มากขึ้นเพื่อขายเป็นรายได้เสริม

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางคะ)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงปางคะ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	-
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงปางคะ มีดังนี้

หมายเหตุ ไม่มีข้อมูลของเจ้าหน้าที่ หรือหัวหน้าสถานีวิจัยเกษตรหลวงปางคะ

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนพ่อ - แม่สัตว์พันธุ์ดี เพื่อใช้ปรับปรุงพันธุ์สัตว์เดิม ให้มีสมรรถภาพการผลิตที่ดีขึ้น
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	**	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ และ
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	
ยาและวัคซีน	***	สุนัข ในปริมาณที่พอเพียง
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรอบรมให้ความรู้การเลี้ยงสัตว์และ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ และควรมีคู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษาด้วย
โรงเรียนและอุปกรณ์ เลี้ยงสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรสร้างโรงเรียน เลี้ยงสัตว์ที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ลดหรือเลิกการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อย
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	**	- ควรมีอาสาปศุสัตว์ประสานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอและเจ้าหน้าที่ศูนย์ในการส่งเสริมแนะนำเกษตรกร และการทำ วัคซีน
จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือกัน
อาหารสัตว์	*	ในด้านการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ , ผสมอาหารสัตว์ใช้ร่วมกัน และกำหนด ราคาขายสัตว์ร่วมกัน
		- ควรให้เกษตรกรผสมอาหารสัตว์ ใช้ร่วมกัน โดยใช้วัตถุดิบอาหารที่ผลิตขึ้นในพื้นที่ และปรับปรุงอาหารที่เคยใช้เลี้ยงสัตว์ให้มีคุณภาพดีขึ้น

- หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย
 ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก
 *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2524			
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านปางบง ต.ป่าเมี่ยง อ.คอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่			
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	915 เมตร			
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	53 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง			
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	75,506.25 ไร่ (120.81 ตารางกิโลเมตร)			
พื้นที่ศูนย์	70 ไร่			
อุณหภูมิ	สูงสุด 30° ซ., ต่ำสุด 9° ซ., เฉลี่ย 20° ซ.			
ปริมาณน้ำฝน	.....มิลลิเมตร/ปี (ไม่มีข้อมูล)			
หัวหน้าศูนย์	นายสำเนา พัฒนาเกษตรวิทย์ เจ้าหน้าที่ 2 คน คนงาน 15 คน โทร. ....-..... หรือวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง			
ผู้อำนวยการศูนย์	นายเสียงทอง นุดาลัย หน่วยงานต้นสังกัด สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่ง ประเทศไทย โทร.....-.....			
เกษตรกร	คนเมือง(8)	1,673 คน	566	ครอบครัว
	รวม 8 หมู่บ้าน	1,673 คน	566	ครอบครัว
งานวิจัย	พืชไร่	: กาแฟ		
	เห็ด	: เทคนิคการเพาะเห็ดหอม		
	ป่าไม้	: ดินแบบรักษาป่าต้นน้ำพัฒนา		
งานส่งเสริม	ไม้ผล	: ท้อ, องุ่น, ฝรั่ง, บ๊วย, เสาวรส, พลับ, ทับทิม		
		และส้ม		
	พืชไร่	: กาแฟ		
	เห็ด	: เห็ดหอม		
	ดอกไม้แห้ง	: เฟิร์น		

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	311	100	10	34.56	9	100.00
เป็ด	-	-	-	-	-	-
สุกร	-	-	-	-	-	-
โค	2	2	2	2.00	1	11.11
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	5	2	1	1.25	4	44.44
รวม	318	104	10	35.33	9	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	5	35.70
1	6	42.90
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1,2	3	21.40
รวม	14	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ฝ้าบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	13	100.00
เป็ด	-	-
สุกร	-	-
โค	1	7.69
กระบือ	-	-
อื่นๆ	4	30.77
รวม	13	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	5	85.70
1	8	57.10
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1, 2	-	-
1, 3	7	7.10
2, 5	-	-
1, 2, 5	-	-
1, 2, 6	-	-
รวม	14	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา/ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	8	57.14
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	8	57.14
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	2	14.29
- ยาและวัคซีน	6	42.86
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	9	64.29
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	1	7.14
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	2	14.29
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	7	50.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	3	25.00
8. อาหารสัตว์	2	14.29
9. ตลาด	-	-
รวม	14	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรที่ตอบแบบสำรวจเลี้ยงไก่ทุกคน (ร้อยละ 100.00) เลี้ยงโค ร้อยละ 11.11 (1 ราย) เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 44.44 (4 ราย)
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรคือ เพื่อบริโภคในครอบครัว ร้อยละ 42.9 และเลี้ยงสัตว์โดยมีจุดประสงค์ร่วมระหว่าง การบริโภคในครอบครัวกับเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริม ร้อยละ 21.4
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่ ร้อยละ 100.00, โค ร้อยละ 7.69 และสัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 30.77
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์ จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 57.10) และแหล่งความรู้ร่วมจากการเรียนรู้ด้วยตัวเองและได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (ร้อยละ 7.10)
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ในระดับมากที่สุด คือ ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 64.29) ปัญหา/ความต้องการในระดับมาก คือ พันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 57.14) ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 57.14), ต้องการเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือแนะนำ (ร้อยละ 50.00) และต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 42.86) ปัญหา/ความต้องการในระดับน้อย คือ การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 25.00) การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 14.29) โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 14.29) และอาหารสัตว์ (ร้อยละ 14.29)
- 6) เกษตรกรเลี้ยงไก่กันเป็นหลักไม่มีการเลี้ยงเป็ด และสุกรเลย ควรสนับสนุนให้เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ควบคู่กัน ไปบ้าง เพื่อขายเป็นรายได้เสริม สำหรับไก่นั้นควรสนับสนุนพ่อ-แม่พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และมีสมรรถภาพการผลิตที่ดี ส่วนสัตว์อื่น ๆ นั้น ควรสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์สวยงาม หรือสัตว์เลี้ยงไว้ดูเล่นบ้างซึ่งสามารถขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงป่าเมี่ยง มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	1
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	2
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	4
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	5
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมืออุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริงๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	3
13		
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ป่าเมี่ยง มีดังนี้

- 1) ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์ กับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์
- 2) ควรมีการวางแผนการผลิตพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และตามความต้องการของเกษตรกร
- 3) ควรวางแผนการผลิตสื่อ เช่นเอกสารทางค่านปศุสัตว์ชนิดต่างๆ ให้เกษตรกรได้ศึกษา

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี โดยเฉพาะ ไก่, สุนัข ส่วนโค กระบือ นั้นควรปรับปรุงพันธุ์ โดยใช้วิธีผสมเทียม และประสานความร่วมมือกับกรมปศุสัตว์
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	***	- ควรมีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ ทั้งสัตว์เล็กและสัตว์ใหญ่ ควรสำรวจยาและวัคซีน ไว้ที่ศูนย์ฯ ให้พร้อมใช้งาน
ยาและวัคซีน	*	
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกร และมีคู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษาและศูนย์ฯ ควรเป็นแหล่งสาธิตเลี้ยงสัตว์ด้วย
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	*	- ควรสนับสนุนให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ขึ้นในหมู่บ้าน เกษตรกรบางราย อาจกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ถ้าเป็นการเลี้ยงสัตว์ระยะสั้นเพื่อขาย เสริมรายได้
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ และมีอาสาสมัครปศุสัตว์ เพื่อช่วยประสานความช่วยเหลือเกษตรกรในระดับหมู่บ้าน

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2522
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านเด่น ต.วัดจันทร์ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	960 เมตร
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	180 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 5 ชั่วโมง
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	152,500 ไร่ (244 ตารางกิโลเมตร)
อุณหภูมิ	สูงสุด 37.4° ซ., ต่ำสุด 15.1° ซ., เฉลี่ย 20.3° ซ.
ปริมาณน้ำฝน	1,222.5 มิลลิเมตร/ปี
หัวหน้าศูนย์	นายก่อพงษ์ ผลสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่ 13 คน คนงาน 10 คน โทร.....หรือวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง
ผู้อำนวยการศูนย์	นายอภิชาติ วรรณประทีป หน่วยงานต้นสังกัด มูลนิธิโครงการหลวง โทร.....
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (19) 4,325 คน 745 ครอบครัว รวม 19 หมู่บ้าน 4,325 คน 745 ครอบครัว
งานวิจัย	ผัก : ทดสอบการผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก, สลัด ข้าวโพดหวาน
งานส่งเสริม	ดอกไม้แห้ง : เฟิร์น ผัก : พริกทองญี่ปุ่น, ผักกาดหอมห่อ, พริกหวาน, ถั่วถัณฑ์, เซเลอรี่, กะหล่ำปลีแดง, ถั่วแขก ไม้ดอก : แกลดีโอลด์ส ไม้ผล : ขี้วย, ท้อ, พลับ, พลับ, สาลี่ พืชไร่ : กานพลู, ถั่วเหลือง, ถั่วแดงหลวง ปศุสัตว์ : ไก่, สุกร(หมอยซาน), โคเนื้อ

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	227	30	3	13.35	17	85.00
เป็ด	-	-	-	-	-	-
สุกร	62	8	1	3.26	19	95.00
โค	76	40	1	10.86	7	35.00
กระบือ	70	30	1	10.00	7	35.00
อื่นๆ	8	8	8	8.00	1	5.00
รวม	443	73	3	22.15	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	5.00
1	11	55.00
2	5	25.00
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	3	15.00
1, 3	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาม ฝากบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3.ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	17	85.00
เป็ด	-	-
สุกร	19	95.00
โค	7	35.00
กระบือ	7	35.00
อื่นๆ	1	5.00
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระจ่าง ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	16	80.00
2	1	5.00
3	-	-
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1, 2	-	-
1, 3	2	10.00
1, 3, 4	1	5.00
1, 2, 5	-	-
1, 2, 6	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งแหล่งความรู้
	1	หมายถึง	เรียนรู้เอง
	2	หมายถึง	เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
	3	หมายถึง	ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
	4	หมายถึง	ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
	5	หมายถึง	เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
	6	หมายถึง	แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	14	70.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	16	80.00
- การป้องกัน โรคระบาดสัตว์	2	10.00
- ยาและวัคซีน	8	40.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	14	70.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	5	25.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	1	5.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	15	75.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	-	
8. อาหารสัตว์	1	5.00
9. ตลาด		
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง วัดจันทร์ ที่ตอบแบบสำรวจมีการเลี้ยงสุกรมากที่สุด (ร้อยละ 95.00) และมีการเลี้ยงไก่รองลงมา (ร้อยละ 85.00) มีการเลี้ยงโคและกระบือจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 35.00 เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 5.00 เท่านั้น
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรที่มากที่สุด คือ เพื่อบริโภคในครอบครัวมีจำนวนร้อยละ 55.0 (เฉพาะไก่และสุกร) รองลงไปคือเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อขายเป็นรายได้เสริม (สุกร, โค, กระบือ) และมีจุดประสงค์ร่วมระหว่างการเลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว และขายเป็นรายได้เสริม มีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 15.00 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไก่และสุกร
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงสุกรมากที่สุด (ร้อยละ 95.00) รองลงมาคือ ไก่ (ร้อยละ 85.00) และเลี้ยงน้อยลงในลำดับถัดมาคือ โคและกระบือ (ร้อยละ 35.00 เท่ากัน) มีการเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ น้อยมาก (ร้อยละ 5.00)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 80.00) และแหล่งความรู้ร่วมระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองกับได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 10.00 ปรากฏว่าเกษตรกรมีการเรียนรู้จากเพื่อนบ้านเพียงร้อยละ 5.00 เท่านั้น
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมากที่สุดคือ ปัญหาโรคระบาดสัตว์ และพยาธิ (ร้อยละ 80.00) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ (ร้อยละ 75.00) ส่วนปัญหา/ความต้องการในระดับมาก คือต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 70.00) และต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 70.00) สำหรับปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับน้อยนั้น ได้แก่ ความต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 40.00) และต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 25.00)
- 6) เกษตรกรในศูนย์ฯ วัดจันทร์นิยมเลี้ยงสุกรมาก ควรสนับสนุนพ่อสุกรพันธุ์ที่เหมาะสม กับสภาพพื้นที่ และมีสมรรถภาพการผลิตสูง
- 7) สัตว์ใหญ่พวกโค และกระบือ เกษตรกรก็นิยมเลี้ยงมากเมื่อเปรียบเทียบกับศูนย์อื่น ๆ จึงควรสนับสนุนพ่อพันธุ์โคพันธุ์ดีและพ่อกระบือที่มีสมรรถภาพการผลิตสูง และควรจัดตั้งศูนย์ผสมเทียมขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรอีกทางหนึ่ง

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	2
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	4
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	5
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	3
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	7
13	ควรจัดหาเอกสารวิชาการด้านปศุสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา	6
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง วัดจันทร์ มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนงานส่งเสริมปศุสัตว์ ทั้งระยะสั้น 1 ปี และแผนแม่บท 5 ปี
- 2) ควรจัดทำแผนงานผลิตพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมให้เกษตรกรเลี้ยง
- 3) ควรเตรียมแผนด้านการลงทุน มีแหล่งเงินกู้ยืมเพื่อขยายกิจการเลี้ยงสัตว์

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี ไก่, สุกร ควรมีพ่อ-แม่พันธุ์ส่วนโค กระบือ ควรใช้วิธีผสมเทียมช่วยและประสาน ความร่วมมือกับกรมปศุสัตว์
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	***	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ ทั้งสัตว์เล็กและสัตว์ใหญ่ ควรให้ศูนย์ฯ เป็นแหล่งสำรอง
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	ยาและวัคซีน
ยาและวัคซีน	***	- ควรฝึกอบรมให้ความรู้การเลี้ยงสัตว์ สำหรับเกษตรกร ควรมีคู่มือการ เลี้ยงสัตว์ ให้เกษตรกร ได้ศึกษา
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อเลี้ยง สัตว์ในระดับหมู่บ้าน และอาจกู้เงินจาก ร.ก.ส เพื่อขยายการเลี้ยงสัตว์
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรแนะนำให้เกษตรกรสร้าง โรงเรือน ที่เหมาะสมให้สัตว์อยู่อาศัย
โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	*	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	**	- ควรให้เกษตรกรรวมตัวกันผสมอาหาร เลี้ยงสัตว์โดยใช้วัตถุดิบ อาหารสัตว์ใน พื้นที่เพื่อลดต้นทุนการผลิตสัตว์ใหญ่ ควรมีแปลงหญ้ารวม
อาหารสัตว์	*	- ควรสนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวกัน เป็นกลุ่มแล้วตั้งราคาขายผลิตผลสัตว์ และอาจสนับสนุนให้มีการแปรรูป ผลิตผลสัตว์ เพื่อเพิ่มมูลค่าก็ได้
ตลาด	*	

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2522	
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านห้วยตอง ต.แม่วิน อ.แม่วาง จ.เชียงใหม่	
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	980 เมตร	
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	85 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง 30 นาที	
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	63,802.76 ไร่ (102.08 ตารางกิโลเมตร)	
พื้นที่ศูนย์	250 ไร่	
อุณหภูมิ	สูงสุด 30 °ซ., ต่ำสุด 3 °ซ., เฉลี่ย 17 °ซ.	
ปริมาณน้ำฝน	1,800 มิลลิเมตร/ปี	
หัวหน้าศูนย์	นายบุญธรรม บุญเถา เจ้าหน้าที่ 6 คน คนงาน 15 คน โทร(01) 243689 และใช้วิทยุสื่อสารของโครงการหลวง	
ผู้อำนวยการศูนย์	ผศ. ดร.ประสิทธิ์ โนรี หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โทร.(053) 878038-50	
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (9)	2,746 คน 510 ครอบครัว
	ม้ง(2)	276 คน 24 ครอบครัว
	รวม 11 หมู่บ้าน	3,022 คน 534 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ผัก : สลัด, กระเทียมดั้น, แครอท, หอมญี่ปุ่น ไม้ดอก : แกลดิโอลัส, กุหลาบ, เบญจมาศ ไม้ผล : แอปเปิ้ล, สาลี่, ท้อ, พลับ, บ๊วย, ทับทิม, เสาวรส พืชไร่ : กาแฟ, ถั่วเหลือง, มันฝรั่ง, เก๊กฮวย	

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	169	20	2	9.94	17	85.00
เป็ด	18	10	2	4.50	4	30.00
สุกร	45	10	1	2.81	16	80.00
โค	25	8	1	3.57	7	35.00
กระบือ	46	20	1	5.75	8	40.00
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	303	33	1	15.15	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	8	40.00
2	2	10.00
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	5	25.00
1, 3	1	5.00
2, 3	1	5.00
1, 2, 3	3	15.00
รวม	20	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวทยาน ฝึบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	17	85.00
เป็ด	4	20.00
สุกร	16	80.00
โค	7	35.00
กระบือ	8	40.00
อื่นๆ	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ฟาร์ม สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	1	5.00
2	-	-
3	-	-
4	1	5.00
5	13	65.00
6	-	-
1, 5	2	10.00
3, 5	1	5.00
1, 3, 5	2	10.00
1, 2, 5	-	-
1, 2, 6	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งแหล่งความรู้
	1	หมายถึง	เรียนรู้เอง
	2	หมายถึง	เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
	3	หมายถึง	ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
	4	หมายถึง	ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
	5	หมายถึง	เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
	6	หมายถึง	แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาริต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	15	75.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	19	95.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	12	60.00
- ยาและวัคซีน	18	90.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	17	85.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	16	80.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	4	20.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	14	70.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	3	15.00
8. อาหารสัตว์	5	25.00
9. ตลาด	6	30.00
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 85.00) รองลงไปคือสุกร (ร้อยละ 80.00) กระบือ (ร้อยละ 40.00), โค (ร้อยละ 35.00) และเป็ด (ร้อยละ 30.0)
- 2) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ โดยมีจุดประสงค์ เพื่อใช้บริโภคในครอบครัวมากที่สุด (ร้อยละ 40.00) ถัดไปคือ มีจุดประสงค์ร่วมระหว่างบริโภคในครอบครัวและขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 25.00) เกษตรกรบางครอบครัวเลี้ยงสัตว์หลายชนิดจึงมีจุดประสงค์ร่วมหลายอย่างคือ ทั้งบริโภคในครอบครัวขายเป็นรายได้เสริม และใช้แรงงาน (โค, กระบือ) มีร้อยละ 15.00 เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียวมีร้อยละ 10.00
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 85.00) ถัดไปเป็นสุกร (ร้อยละ 80.00), กระบือ (ร้อยละ 40.00), โค (ร้อยละ 35.00) และเป็ด (ร้อยละ 20.00)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากบรรพบุรุษมากที่สุด (ร้อยละ 65.00) ได้รับความรู้จากแหล่งอื่น ๆ น้อยมาก
- 5) ปัญหา / ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ระดับมากที่สุด คือปัญหาโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 95.00), ความต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 90.00), ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 85.00) และต้องการเงินลงทุน (ร้อยละ 80.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมากที่สุด คือ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 75.00) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ (ร้อยละ 70.0) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับน้อยและน้อยมาก คือ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 60.00), ต้องการให้ช่วยเหลือด้านตลาด (ร้อยละ 30.00), อาหารสัตว์ (ร้อยละ 25.00), โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 20.00) และการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 15.00)
- 6) เกษตรกรชอบเลี้ยงสัตว์กันหลายชนิด ควรสนับสนุนพ่อ - แม่พันธุ์สัตว์ที่ดีมีสมรรถภาพการผลิตสูงแก่เกษตรกรเพื่อ การปรับปรุงพันธุ์ให้ดีขึ้น ถ้าเป็นสัตว์ใหญ่เช่นโค-กระบือ ควรใช้วิธีผสมเทียมในการปรับปรุงพันธุ์

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	-
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกร ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13	ควรจัดหาเอกสารวิชาการด้านปศุสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา	-
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ทุ่งหลวง มีดังนี้

หมายเหตุ ไม่มีข้อมูลจากหัวหน้าศูนย์ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	*	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี โดยเฉพาะ ไก่, เป็ดและสุกรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	**	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ให้
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	ศูนย์ฯ เป็นแหล่งสำรองยาและวัคซีนให้
ยาและวัคซีน	**	เพียงพอตามโครงการ
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้การเลี้ยงสัตว์ และป้องกันโรคระบาดสัตว์ จัดทำคู่มือ การเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษา ศูนย์ ควรมีงานสาธิตการเลี้ยงสัตว์ ให้เกษตรกร ได้ศึกษา
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	**	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อเลี้ยงสัตว์ ขึ้นในหมู่บ้าน เกษตรกรบางครอบครัวอาจ ขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เพื่อขยายการเลี้ยงสัตว์
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ และมี อาสาปศุสัตว์ช่วยประสานในหมู่บ้าน เพื่อ ส่งเสริมแนะนำเกษตรกร
อาหารสัตว์	**	- ควรให้เกษตรกรร่วมมือกันในการผสม อาหารเลี้ยงสัตว์ โดยใช้วัตถุดิบอาหารที่หา ได้ง่ายในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนค่า อาหารไปได้บ้าง

หมายเหตุ

* หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2525		
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านแม่สาใหม่ ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่		
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	990 เมตร		
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	38 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 45 นาที		
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	100 ไร่ (โดยประมาณ)		
อุณหภูมิ	สูงสุด 38 °ซ., ต่ำสุด 10° ซ., เฉลี่ย 22° ซ.		
ปริมาณน้ำฝน	1,304 มิลลิเมตร / ปี		
หัวหน้าศูนย์	นายภูเบศร์ เมืองมูล เจ้าหน้าที่ 2 คน คนงาน 14 คน		
ผู้อำนวยการศูนย์	โทร (01) 244-2829 หรือวิทยุสื่อสารโครงการหลวง		
	ผศ.ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ		
	งานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยแม่โจ้		
เกษตรกร	โทร (053) 878038-52 ต่อ 1332		
	(053) 498108		
	ชาวเขาเผ่าม้ง (1)	1,700 คน	140 ครอบครัว
งานส่งเสริม	รวม 1 หมู่บ้าน	1,700 คน	140 ครอบครัว
	พืชผัก : ข้าวโพดหวานสองสี, แครอท, เมเปิ้ลแครอท, กะหล่ำปลี,		
	ผักกาดขาวปลี, ผักกาดหวาน, ผักกาดหอมห่อ, ชูกินี,		
ยอดชาโยเต้, บัทรูด, ผักกาดหางหงษ์, กะหล่ำปลีสีแดง,			
ผักกาดหอมใบแดง, กะหล่ำปลีรูปหัวใจ, พาสเลย์,			
กระเทียมต้น, มันฝรั่ง			
ไม้ผล : ลิ้นจี่, อโวคาโด, พลับ, ท้อ, บ๊วย, สตรอเบอร์รี่			

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	289	60	1	15.21	19	95.00
เป็ด	59	30	1	14.75	4	20.00
สุกร	41	8	1	2.56	16	80.00
โค	-	-	-	-	-	-
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	2	1	1	1.00	2	10.00
รวม	391	63	2	19.55	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	17	85.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1,2	2	10.00
1,5	1	5.00
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาม ฝากบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	19	95.00
เป็ด	4	20.00
สุกร	16	80.00
โค	-	-
กระบือ	-	-
อื่นๆ	2	10.00
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	11	55.00
2	-	-
3	5	25.00
4	-	-
5	3	15.00
6	1	5.00
1,2	-	-
1,3	-	-
1,3,4	-	-
1,2,5	-	-
1,2,6	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	8	40.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	13	65.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	9	45.00
- ยาและวัคซีน	11	55.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	18	90.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	11	55.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	3	15.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	12	60.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	2	10.00
8. อาหารสัตว์	10	50.00
9. ตลาด	2	10.00
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรที่ตอบแบบสำรวจเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 95.00), เลี้ยงสุกร (ร้อยละ 80.00) เลี้ยงเป็ด (ร้อยละ 20.00) และเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 10.00
- 2) จุดประสงค์ที่สำคัญในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรที่ศูนย์นี้คือเพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 85.00) จุดประสงค์ร่วมระหว่าง การเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัวกับเลี้ยงสัตว์ไว้ขายเป็นรายได้เสริมมีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 10.00 แต่ที่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคร่วมกับวัตถุประสงค์อื่นมีเพียงร้อยละ 5.00
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 95.00) ต้องการเลี้ยงสุกร (ร้อยละ 80.00), เป็ด (ร้อยละ 20.00) และสัตว์อื่น ๆ (ร้อยละ 10.00) เกษตรกรไม่มีความต้องการเลี้ยงโค หรือกระบือ
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 55.00) ถัดมา เกษตรกรได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 25.00), เรียนรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 15.00)
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ในระดับมากที่สุด คือ ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 90.00) ปัญหา / ความต้องการของเกษตรกรในระดับมาก คือ ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 65.00), เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (ร้อยละ 60.00), ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 55.00), ต้องการเงินลงทุน (ร้อยละ 55.00), และอาหารสัตว์ (ร้อยละ 50.00) ปัญหา / ความต้องการของเกษตรกรในระดับน้อยได้แก่ การป้องกันโรคระบาด (ร้อยละ 45.00) และ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 40.00)
- 6) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์มีจำนวนน้อยและมีจำนวนสัตว์ / ครอบครัวน้อย ควรสนับสนุนให้เลี้ยงสัตว์มากขึ้นเพื่อสามารถขายเป็นรายได้เสริมด้วย

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่สาใหม่ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	5
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	7
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	4
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	6
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	8
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	9
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	3
13	ควรจัดพื้นที่เลี้ยงสัตว์ให้เหมาะสม	10
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่สาใหม่ มีดังนี้

- 1) ควรมีการจัดทำแผนผลิตพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่
- 2) ควรจัดทำแผนฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ทั้งเจ้าหน้าที่และเกษตรกร
- 3) ควรจัดทำแผนการตลาดเพื่อให้เกษตรกรสามารถขายผลิตภัณฑ์สัตว์ได้

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี โดยเฉพาะ พ่อ-แม่พันธุ์ เพื่อปรับปรุงพันธุ์ และ ขยายปริมาณการเลี้ยง
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และ พยาธิ	***	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาด สัตว์ และให้ ศูนย์ฯ เป็นสถานที่เก็บ ถ้ำรองยาและวัคซีนให้ เพียงพอ ตามโครงการ
การป้องกันโรคระบาดสัตว์ ยาและวัคซีน	*	
	**	
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรจัดฝึกอบรมให้เกษตรกรความรู้ การเลี้ยงสัตว์ และการป้องกัน โรค ระบาดสัตว์และควรมีคู่มือการ เลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	*	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อ เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน เกษตรกรบาง รายอาจขอกู้เงิน ธ.ก.ส.
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือเกษตรกร
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มผู้ เลี้ยงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ
อาหารสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรช่วยกันผสมอาหารสัตว์ ขึ้นใช้เอง โดยใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ ในพื้นที่

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา น้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2525		
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านห้วยน้ำริน ต.แม่เจดีย์ใหม่ อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย		
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	995 เมตร		
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	74 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง		
พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์	11,890.90 ไร่ (19.03 ตารางกิโลเมตร)		
พื้นที่ศูนย์	50 ไร่		
อุณหภูมิ	สูงสุด 36 °ซ., ต่ำสุด 115.2 °ซ., เฉลี่ย 22° ซ.		
ปริมาณน้ำฝน	1,380 มิลลิเมตร / ปี		
หัวหน้าศูนย์	นายจรัญ สุคเทศ เจ้าหน้าที่ 4 คน คนงาน 18 คน โทร. ....(ใช้วิทยุสื่อสาร โครงการหลวง)		
ผู้อำนวยการศูนย์	นายสายัณห์ กลางถิ่น หน่วยงานต้นสังกัด กรมประชาสงเคราะห์		
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่า มูเซอร์(2)	1,052 คน	242 ครอบครัว
	คนเมือง(1)	221 คน	81 ครอบครัว
	รวม 3 หมู่บ้าน	1,273 คน	323 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ผัก	:	ผักกาดหอมห่อ, เฟนเนล, ถั่วแขก ผักกาดขาวปลี, ฯลฯ พืชสมุนไพร
	ไม้ผล	:	ส้ม, อโวคาโด, ท้อ, พลัม, พลับ, สาลี่, เสาวรส
	พืชไร่	:	ถั่วแดง, กาแฟ
	ดอกไม้แห้ง	:	ใบเฟิร์น
	ไม้ดอก	:	คาร์เนชั่น, ลิเอทริส, กลาด์กลิตี ฯลฯ
ปศุสัตว์	:	ไก่, เป็ดเทศ, สุกร, แพะ	

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	732	200	1	25.24	29	96.67
เป็ด	253	150	4	28.11	9	30.00
สุกร	121	18	1	4.32	28	93.33
โค	86	42	1	17.20	5	16.67
กระบือ	14	7	1	4.67	3	10.00
อื่นๆ	34	30	1	8.75	4	13.33
รวม	1,241	211	2	41.37	30	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	14	46.70
2	2	6.70
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	10	33.30
1, 3	2	6.70
1, 2, 3	1	3.30
1, 2, 5	1	3.30
รวม	30	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ใฝ่บ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั	ร้อยละ
ไก่	19	96.67
เป็ด	9	30.00
สุกร	28	93.33
โค	5	16.67
กระบือ	3	10.00
อื่นๆ	4	16.33
รวม	30	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	11	36.70
2	-	-
3	-	-
4	1	3.30
5	-	-
6	-	-
1, 3	12	40.00
1, 4	1	3.30
2, 3	1	3.30
3, 5	1	3.30
1, 2, 3	1	3.30
1, 3, 4	1	3.30
1, 2, 3, 5	1	3.30
รวม	20	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งแหล่งความรู้
	1	หมายถึง	เรียนรู้เอง
	2	หมายถึง	เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
	3	หมายถึง	ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
	4	หมายถึง	ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
	5	หมายถึง	เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
	6	หมายถึง	แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	22	73.33
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	30	100.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	17	56.67
- ยาและวัคซีน	23	76.67
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	24	80.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	15	50.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	11	36.67
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	17	73.33
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	6	20.00
8. อาหารสัตว์	6	20.00
9. ตลาด	4	13.33
รวม	30	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 96.67) เลี้ยงสุกรใกล้เคียงกับไก่ (ร้อยละ 93.33) ส่วนเป็ด, โคน, สัตว์อื่น ๆ และกระบือ เลี้ยงกันน้อย (ร้อยละ 30.00, 16.67, สัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 13.33, กระบือ ร้อยละ 10.00)
- 2) จุดประสงค์ของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์มากที่สุด คือ เพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 46.7) รองลงไปคือจุดประสงค์ร่วมระหว่างเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค และขายเป็นรายได้เสริม ส่วนจุดประสงค์อื่น ๆ มีน้อยมาก
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 96.67) ถัดมาคือสุกร (ร้อยละ 93.33), เป็ด (ร้อยละ 30.00), โคน (ร้อยละ 16.67), สัตว์อื่น ๆ (ร้อยละ 16.33) และกระบือ (ร้อยละ 10.00)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุดจากการเรียนรู้ด้วยตัวเองร่วมกับการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ (ร้อยละ 40.00) ถัดมาคือเรียนรู้ด้วยตัวเอง (ร้อยละ 36.7) การเรียนรู้อื่น ๆ มีน้อยมาก
- 5) ปัญหา / ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ระดับมากที่สุดคือ ปัญหาโรคระบาดสัตว์ และพยาธิ (ร้อยละ 100.00) ปัญหา / ความต้องการของเกษตรกรในระดับมากคือ ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 80.00), ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 76.67), ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 73.33) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือแนะนำ (ร้อยละ 73.33) ปัญหา / ความต้องการของเกษตรกรในระดับน้อย คือ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 56.67), ต้องการเงินลงทุน (ร้อยละ 50.00), โรงเรียนและอุปกรณ์ (ร้อยละ 36.67), การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 20.00) และอาหารสัตว์ (ร้อยละ 20.00)
- 6) มีเกษตรกรที่ศูนย์ฯ ห้วยน้ำรินเลี้ยงแพะ ควรสนับสนุนให้เลี้ยงแพะนมเพื่อเป็นอาหารโปรตีนในหมู่บ้าน
- 7) เป็ดเทศสามารถขยายการเลี้ยงให้มากขึ้นได้เพื่อขายเป็นรายได้เสริม โดยนำเศษผักที่ปลูกมาผสมอาหารอื่น ๆ เลี้ยง

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยน้ำริน มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	5
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริงๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	4
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13	ควรมีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา	6
14		-

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยน้ำริน มีดังนี้

- 1) ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ เพื่อจัดทำแผนระยะสั้น 1 ปี และแผนแม่บท 5 ปี ให้สอดคล้องกัน
- 2) ควรบรรจุแผนพัฒนาปศุสัตว์ไว้ในแผนแม่บท 5 ปี ของโครงการหลวง
- 3) ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของศูนย์ เพื่อประสานกันส่วนกลาง และส่งเสริมปศุสัตว์ในพื้นที่

สรุปสาระสำคัญและข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์ / สถานี กลุ่มที่ 3

ศูนย์ / สถานี ในกลุ่มนี้ ตั้งอยู่ในระดับความสูงมากกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลขึ้นไปมีทั้งหมด 13 ศูนย์ / สถานี คือ

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย ระดับความสูง 1,005 เมตร จากระดับน้ำทะเล
2. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่งน้อย ระดับความสูง 1,010 เมตร จากระดับน้ำทะเล
3. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ ระดับความสูง 1,035 เมตร จากระดับน้ำทะเล
4. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น ระดับความสูง 1,075 เมตร จากระดับน้ำทะเล
5. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ป๋นหลวง ระดับความสูง 1,080 เมตร จากระดับน้ำทะเล
6. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ ระดับความสูง 1,180 เมตร จากระดับน้ำทะเล
7. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ระดับความสูง 1,185 เมตร จากระดับน้ำทะเล
8. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ระดับความสูง 1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล
9. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ระดับความสูง 1,220 เมตร จากระดับน้ำทะเล
10. สถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์ ระดับความสูง 1,280 เมตร จากระดับน้ำทะเล
11. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ ระดับความสูง 1,300 เมตร จากระดับน้ำทะเล
12. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง ระดับความสูง 1,345 เมตร จากระดับน้ำทะเล
13. สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง ระดับความสูง 1,400 เมตร จากระดับน้ำทะเล

สรุปสภาพปัญหาปลุกสัตว์ทั่วไป

ข้อมูลจากการศึกษาของกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูงมากกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลขึ้นไปในภาพรวม 13 ศูนย์แสดงไว้ในภาคผนวก แยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ คือ จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ ของเกษตรกร แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์และปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ในกลุ่มศูนย์ระดับความสูงมากกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลขึ้นไปนี้ปรากฏว่าปัญหา / ความต้องการ ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรให้น้ำหนักมากที่สุดด้านพันธุ์สัตว์ รองลงมาคือความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ และ ปัญหา / ความต้องการ ด้านอื่น ๆ

จากประเด็นต่าง ๆ ของการศึกษาข้างต้นจะกล่าวเป็นภาพรวมของกลุ่มข้อมูลและปัญหา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจำนวนสัตว์เลี้ยง ชนิดสัตว์เลี้ยง และ จำนวนเกษตรกร

ก. สภาพทั่วไป

พื้นที่ของกลุ่มศูนย์ในระดับความสูงมากกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลขึ้นไป เป็นภูเขาสูงชัน มีพื้นที่ราบน้อย เกษตรกรเน้นการเลี้ยงไก่และสุกรเป็นหลัก มีการเลี้ยง กระบือ, โค, เป็ด และสัตว์อื่น ๆ ลดน้อยลงตามลำดับ อย่างไรก็ตามในสภาพความสูงขนาดนี้ ไม่ค่อยมีความเหมาะสมที่จะเลี้ยงสัตว์ดังกล่าว

ข. ข้อเสนอแนะ

จากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน มีพื้นที่การเกษตรน้อย อาจไม่เหมาะสมที่จะใช้เลี้ยงสัตว์ใหญ่ เช่น โค กระบือ เช่นที่สถานีฯ อ่างาง เกษตรกรเลี้ยงกระบือมาก แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไรเพราะไม่มีที่ราบทำนา กลับมีปัญหากกระบือเข้าไปรกสวนพื้นที่ปลูกพืชอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังไม่มีหญ้าให้กระบือกิน ดังนั้นจึงควรลดปริมาณการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ลง โดยอาจขายให้กับเกษตรกรในพื้นที่ราบที่ต้องการใช้แรงงานสัตว์

2) อาจขยายการเลี้ยงสัตว์เล็กพวกไก่ เป็ด และสุกร เพื่อให้พอเพียงกับการบริโภคในครอบครัว หรือมีมากพอที่จะขายเป็นรายได้เสริมได้บ้าง

3) ควรพิจารณาหาพันธุ์สัตว์อื่นขนาดเล็กที่ชอบอากาศเย็น เช่น แพะนม, แพะขน และ แกะ มาทดลองเลี้ยงในศูนย์/สถานี เพื่อศึกษาข้อมูลและเป็นแนวทางส่งเสริมเกษตรกรต่อไป

4) สัตว์ที่เลี้ยงไว้ดูเล่น หรือสัตว์สวยงามต่าง ๆ นำศึกษาทดลองเลี้ยง เนื่องจากใช้พื้นที่น้อยและบางชนิดสามารถขายได้ราคาดี

2. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ก. จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์

เกษตรกรมีจุดประสงค์หลักในการเลี้ยงสัตว์ คือ เพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 42.50) รองลงไปคือจุดประสงค์ร่วมระหว่างการใช้บริโภคในครอบครัวกับขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 25.7) การเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียวมีเพียงร้อยละ 8.90 เท่านั้น เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ด้วยจุดประสงค์อื่น และจุดประสงค์ร่วมกันหลายอย่างมีจำนวนน้อยมาก

ข. ข้อเสนอแนะ

ควรเน้นจุดประสงค์การเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมให้มากขึ้น

1) ควรสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์เล็กพวกไก่ เป็ด สุกร ให้มีปริมาณเพียงพอที่จะบริโภคในครอบครัว และให้มีมากขึ้นเพื่อสามารถขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วย

2) ควรสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น ๆ เช่น นกสวยงาม ไก่ฟ้า ไก่แจ้ และอื่น ๆ ขยายพันธุ์มากขึ้นจะสามารถขายเป็นรายได้เสริม

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ก. ความต้องการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 88.54) รองลงไปคือความต้องการเลี้ยงสุกร (ร้อยละ 69.79) ส่วนกระบือ, โค, เป็ด และสัตว์อื่น ๆ นั้นเกษตรกรต้องการเลี้ยงน้อยลงตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ ถ้าเกษตรกรเห็นว่าจะได้ประโยชน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภค หรือเพื่อขายเป็นรายได้เสริมก็ต้องการมีงานสาธิตการเลี้ยงสัตว์ในศูนย์/สถานี โดยมีสัตว์เลี้ยงหลายชนิดให้เกษตรกรได้ศึกษา กับการที่เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดู งานต่างสถานที่เป็น โอกาสที่เกษตรกรจะเพิ่มความต้องการเลี้ยงสัตว์ให้หลากหลายมากขึ้น

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ก. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ที่มากที่สุดคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 38.70) การได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์มีเพียงร้อยละ 9.90 เรียนรู้จากบรรพบุรุษมีเกษตรกรร้อยละ 8.60 เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ ร้อยละ 4.10 ที่น่าสนใจคือ เกษตรกรมีการเรียนรู้จากเพื่อนบ้านน้อยมาก (ร้อยละ 0.70)

ข. ข้อเสนอแนะ

ควรสนับสนุนให้เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ มากขึ้นดังนี้

- 1) ควรจัดฝึกอบรมให้เกษตรกรได้รับความรู้หลักการเลี้ยงสัตว์ การจัดการฟาร์ม รวมทั้งการป้องกันโรคระบาดสัตว์อย่างถูกต้อง
- 2) ควรมีการสาร ตารา คู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา
- 3) ควรพาเกษตรกรไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานเกษตรกรหรือเอกชน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้มากขึ้น

4) แต่ละศูนย์ควรมีงานศึกษาทดลอง และสารคดีด้านการเลี้ยงสัตว์ และมีสัตว์หลายชนิดให้เกษตรกรได้ศึกษา

5) แต่ละศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำ เพื่อช่วยเหลือแนะนำให้ความรู้ แก่เกษตรกร

5. ปัญหาความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรและข้อเสนอแนะ

ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรแยกออกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้

1) พันธุ์สัตว์ เกษตรกรต้องการให้สนับสนุนด้านพันธุ์สัตว์เลี้ยง (สัตว์เล็ก) มากที่สุด (ร้อยละ 76.03) เน้นสัตว์พันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากทนทานต่อสภาพแวดล้อมดีกว่าสัตว์พันธุ์แท้จากต่างประเทศ ส่วนสัตว์ใหญ่พวกโค กระบือ นั้น สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมจะใช้เลี้ยงนั้นหายาก แม้เกษตรกรจะต้องการเลี้ยงก็ตาม ควรสนับสนุนให้ลดปริมาณโดย ขยายให้เกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่มีระดับความสูงต่ำกว่า

ข้อเสนอแนะ

ควรปรับปรุงพันธุ์สัตว์พื้นเมืองให้มีศักยภาพในการผลิตสูงขึ้น มีลักษณะและคุณภาพเป็นไปตามที่เกษตรกรและตลาดต้องการ

2.) โรคสัตว์การป้องกันและข้อเสนอแนะ เกษตรกรประสบกับปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิมาก (ร้อยละ 73.03) ต้องการให้มีการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ ร้อยละ 52.05 และต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 64.38) ไก่มักเป็นโรคหวัดหน้าวม, หลอดลมอักเสบ, นิวคาสเซิล สัตว์ใหญ่ไม่ค่อยเป็น โรคระบาดแต่ก็มีพยาธิรบกวน

ข้อเสนอแนะ

แต่ละศูนย์ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ โดยร่วมมือกับปศุสัตว์ในพื้นที่ จัดทำโครงการดังกล่าว ศูนย์ควรเป็นแหล่งสำรองยาและวัคซีนตาม โครงการไว้ใช้ให้เพียงพอ นอกจากนี้แต่ละหมู่บ้านในพื้นที่โครงการหลวงควรมีอาสาสมัครปศุสัตว์ เพื่อช่วยทำวัคซีน และให้คำแนะนำการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึง

3) ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์และข้อเสนอแนะ เกษตรกรต้องการได้รับความรู้ การเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 73.63 เพื่อที่จะสามารถเลี้ยงสัตว์ได้ถูกต้องตามหลักวิชาการมากขึ้น สัตว์รอดตายจากโรคระบาดมากขึ้น จึงจำเป็นต้องเร่งแก้ไขด้านการให้ความรู้แก่เกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ แก่เกษตรกรที่สนใจจริง ๆ และนำมาปฏิบัติในพื้นที่ในรูปแบบงานสาธิตการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในพื้นที่ นอกจากนั้นการจัดทำเอกสารหรือคู่มือการเลี้ยงสัตว์บนพื้นที่สูงให้เกษตรกรได้ศึกษาเพิ่มเติม จะช่วยให้เกษตรกรได้รับความรู้และนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ดีขึ้นด้วย

4) เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์และข้อเสนอแนะ เกษตรกรต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 45.54 เพื่อซื้ออาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์ และการก่อสร้างคอก และ โรงเรือนให้สัตว์อาศัย เพื่อที่จะสามารถขยายการเลี้ยงสัตว์ได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรสนับสนุนให้เกษตรกรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ขึ้นในหมู่บ้าน โดยในขั้นต้นโครงการหลวงให้เงินยืมจำนวนหนึ่ง สมทบกับเงินจากเกษตรกร แล้วหมุนเวียนให้เกษตรกรยืม หรือนำไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เมื่อขายสัตว์ได้จึงมีกำไรบางส่วนเข้าสะสมเป็นกองทุนต่อไป แล้วทยอยใช้เงินที่ยืมจากโครงการหลวงเป็นระยะ

ในอีกกรณีหนึ่ง เกษตรกรอาจกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. โดยเฉพาะการเลี้ยงสัตว์เด็ก ระยะสั้นที่มีจุดประสงค์เลี้ยง เพื่อขายเป็นรายได้เสริม เช่นเดียวกับการปลูกพืชอื่น ๆ

5) โรงเรือนอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์และข้อเสนอแนะ เกษตรกรมีความต้องการโรงเรือน และอุปกรณ์ที่ถูกสุขลักษณะ จำนวนร้อยละ 22.95 เนื่องจากสภาพโรงเรือนที่มีอยู่ไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ควรสนับสนุนให้เกษตรกรสร้างโรงเรือนหรือคอก ที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่มีราคาถูก แต่การก่อสร้างต้องถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งการเลี้ยงสัตว์ในโรงเรือนหรือคอกและบริเวณเฉพาะจะช่วยในด้านการจัดการต่าง ๆ ได้ดี โดยเฉพาะการป้องกันโรคระบาดสัตว์ นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันไม่ให้สัตว์ไปรบกวนเพื่อนบ้าน หรือ ไปรบกวนพืชที่ปลูก

6) ความช่วยเหลือและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์และข้อเสนอแนะ เกษตรกรต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือให้คำแนะนำ และเป็นທີ່ปรึกษา ร้อยละ 66.10 แม้นยามที่ไม่เกิดปัญหาอะไรก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

ศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำ และในหมู่บ้านควรมีอาสาสมัครปศุสัตว์ช่วยประสานงานและให้คำแนะนำ การติดตามงานและความสนใจของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้เกษตรกรตื่นตัว และสนใจการเลี้ยงสัตว์ของตนเองมากขึ้น

7) การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์และข้อเสนอแนะ เกษตรกรมีความต้องการที่จะรวมตัวกัน เพื่อจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์น้อยมากเพียงแค่ร้อยละ 17.12 เท่านั้น ซึ่งแสดงถึงว่า เกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญ หรือประโยชน์ของการรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือกันในการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์ให้ยั่งยืนขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรทำความเข้าใจ และให้ความรู้ในด้านการรวมกลุ่มจะเป็นกลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ ก็ตามซึ่งจะสามารถช่วยเหลือกันระหว่างหมู่บ้านได้มากทั้งในด้านการป้องกันโรคระบาดสัตว์ การผสมอาหารขึ้นใช้เอง การจำหน่ายสัตว์ และผลผลิตรวมทั้งการแปรรูปผลิตผลจากสัตว์ หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการรวมกลุ่มเกษตรกรได้แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในรูปสหกรณ์ และกรมส่งเสริมการเกษตร ในรูปกลุ่มเกษตรกร ทั้งนี้ในการรวมกลุ่ม ควรเน้นกิจกรรมที่จะทำร่วมกันมากกว่าที่จะให้เกษตรกรแต่ละรายจ่ายเงินไปใช้ถ้าจุดประสงค์ในการรวมกลุ่ม ในรูปแบบหลังมักจะไม่ประสบความสำเร็จ และอาจล้มเลิกไปในที่สุด

8) ปัญหา/ความต้องการด้านอาหารสัตว์และข้อเสนอแนะ เกษตรกรมี ปัญหา /ความต้องการให้ช่วยเหลือ ด้านอาหารสัตว์ ร้อยละ 27.40 ปัญหาที่สำคัญสำหรับสัตว์เล็ก (ไก่, เป็ด, สุกร) คือ การขาดแคลนอาหารสัตว์ หรืออาหารสัตว์มีราคาแพง ซึ่งเป็นเหตุให้เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ด้วยอาหารสัตว์มีคุณภาพต่ำ จึงส่งผลเสียต่อสมรรถภาพการผลิตของสัตว์โดยตรง สำหรับสัตว์ใหญ่ พวกโค กระบือ นั้นมีปัญหาขาดแคลนหญ้าเลี้ยงสัตว์และประกอบกับสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม ไม่มีบริเวณที่จะปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาด้านอาหารขาดแคลนหรือ อาหารมีราคาแพงสำหรับสัตว์เล็กนั้น ควรให้เกษตรกรรวมตัวกันเพื่อผสมอาหารเลี้ยงสัตว์เอง โดยใช้วัตถุดิบอาหารที่ผลิตขึ้นได้ในพื้นที่เป็นหลัก เช่น ข้าวโพด รำ ปลาขี้ขาว ถั่วชนิดต่างๆ ฯลฯ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่จะช่วยให้

ในด้านสูตรอาหารสัตว์ต่าง ๆ หรือศึกษาจากคู่มือคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์ การผสมอาหารเลี้ยงสัตว์เองจะช่วยลดต้นทุนค่าอาหารไปได้มาก

สำหรับสัตว์ใหญ่นั้น ควรขายบางส่วนไปบ้าง และควรกินคอกเลี้ยง เกี่ยวหญ้ามาให้กิน การเลี้ยงขุนสัตว์ใหญ่ เช่น โคขุน อาจทำได้ในบางพื้นที่เท่านั้น แต่จำเป็นต้องพิจารณาหญ้าอาหารสัตว์ให้มีปริมาณพอเพียงทั้งปีด้วย

9) ปัญหา/ความต้องการด้านตลาดจำหน่ายผลิตผลสัตว์และข้อเสนอแนะ

เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือด้านตลาดจำหน่ายผลิตผลสัตว์น้อยมากเพียงแค่อ้อยละ 4.45 เท่านั้น เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคในครอบครัว เกษตรกรบางส่วนที่เลี้ยงสัตว์ขายเป็นรายได้เสริม ซึ่งมีอยู่จำนวนน้อยนั้นบางส่วนช่วยเหลือตัวเองด้านตลาดได้ หรือมีพ่อค้าท้องถิ่นมารับซื้อจึงไม่ค่อยมีปัญหามากนัก

ข้อเสนอแนะ

การรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ นอกจากจะช่วยเหลือกันในด้านอื่น ๆ แล้วในด้านตลาดก็สามารถช่วยกันได้โดยการกำหนดราคาจำหน่ายสัตว์และผลิตผล หรือช่วยกันแปรรูปผลิตผลสัตว์ อันเป็นการเพิ่มมูลค่าผลิตผลขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ตาน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ โดยเฉพาะพ่อ-แม่ สัตว์พันธุ์ดีเพื่อปรับปรุงพันธุ์ และขยายพันธุ์ ให้มากขึ้น
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และ พยาธิ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ ยาและวัคซีน	*** ** ***	- ควรมีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ และจัด เตรียมยาและวัคซีน ไว้ให้พร้อมที่ศูนย์ฯ โดยมี ศูนย์เป็นจุดประสานงาน
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	*	- ควรมีคู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรศึกษา เพิ่มเติมศูนย์อาจมีงานสาธิตปศุสัตว์ให้ เกษตรกร ได้ศึกษาด้วยก็ได้
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	***	- ควรสนับสนุนให้จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อ การเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน เกษตรกรบาง ครอบครัวอาจขอกู้เงิน ธ.ก.ส. เพื่อใช้จ่ายใน การลงทุนเลี้ยงสัตว์
โรงเรียนและอุปกรณ์	*	- ควรสนับสนุนเกษตรกรสร้าง โรงเรียนที่อยู่ อาศัยให้สัตว์เลี้ยงอยู่เป็นสัดส่วน โดยใช้วัสดุ หาได้ง่ายในพื้นที่ และมีราคาถูก
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ หรืออาสาสมัคร ปศุสัตว์ช่วยเหลือให้คำแนะนำโดยประสาน ความร่วมมือกับปศุสัตว์อำเภอ
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- ควรสนับสนุน ให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือ ซึ่งกัน และกัน
ตลาดขายผลิตผลสัตว์	*	- อาจจัดตั้งตลาดนักขายผลิตผลการเกษตรขึ้น ณ จุดที่เหมาะสม และส่วนหนึ่งคือการซื้อขาย

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ตาน้อย)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2524		
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านคง ค.ห้วยห้อม อ.แม่ตาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน		
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,005 เมตร		
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	250 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 5 ชั่วโมง 30 นาที		
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	57,368.85 ไร่ (91.79 ตารางกิโลเมตร)		
พื้นที่ศูนย์	12 ไร่		
อุณหภูมิ	สูงสุด 34° ซ., ต่ำสุด 4° ซ., เฉลี่ย 19° ซ.		
ปริมาณน้ำฝน	1,400 มิลลิเมตร / ปี		
หัวหน้าศูนย์	นายไกรจิต ปัญญาณี เจ้าหน้าที่ 6 คน คนงาน 11 คน โทร..... (ใช้วิทยุสื่อสารของโครงการหลวง)		
ผู้อำนวยการศูนย์	นายชุมพร วงศ์สวัสดิ์ หน่วยงานต้นสังกัด กรมประชาสงเคราะห์ มูลนิธิโครงการหลวง โทร. (053) 271239		
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (7)	1,724 คน	353 ครอบครัว
	ละว้า (7)	2,347 คน	571 ครอบครัว
	รวม 14 หมู่บ้าน	4,071 คน	924 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ผัก : กะหล่ำแดง, แครอท		
	ไม้ผล : ฝรั่ง, บัว, บัวเขียวราย, สาลี่, พลับ, พลัม, ทับทิม, เสาวรส		
	พืชไร่ : กาแฟ		

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	103	20	2	7.92	13	68.42
เป็ด	2	2	2	2.00	1	5.26
สุกร	18	6	2	3.00	6	31.58
โค	42	20	5	10.50	4	21.05
กระบือ	16	5	2	3.20	5	26.32
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	181	42	2	9.53	19	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวายนาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	5.00
1	5	25.00
2	3	15.00
3	1	5.00
4	-	-
5	-	-
1,2	9	45.00
1,3	1	5.00
1,2,3	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ คู่อุ่น สวยงาม ใฝ่บ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	14	70.00
เป็ด	2	10.00
สุกร	7	35.00
โค	4	20.00
กระบือ	5	25.00
อื่นๆ	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	5.00
1	-	-
2	-	-
3	9	45.00
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1, 2	1	5.00
1, 5	1	5.00
2, 3	-	-
3, 5	3	15.00
1, 2, 3	-	-
1, 3, 4	-	-
1, 2, 3, 5	-	-
1, 2, 6	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง "ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาริต
 และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	19	95.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	19	95.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	15	75.00
- ยาและวัคซีน	17	85.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	7	35.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	19	95.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	5	25.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	5	25.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	9	45.00
8. อาหารสัตว์	1	5.00
9. ตลาด	5	25.00
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 68.42) รองลงมาคือสุกร (ร้อยละ 31.58) กระบือ (ร้อยละ 26.32) โค (ร้อยละ 21.05) และเป็ด (ร้อยละ 5.26)
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรที่มากที่สุดคือ เพื่อใช้บริโภคในครอบครัวร่วมกับขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 45.0) ถัดไปคือเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัวอย่างเดียว (ร้อยละ 25.00) และเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 15.00) จุดประสงค์ด้านอื่นมีน้อยมาก
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไกร้อยละ 70.00 สุกรร้อยละ 35.00 กระบือร้อยละ 25.00 โคร้อยละ 20.00 และเป็ดร้อยละ 10.00
- 4) แหล่งความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรที่มากที่สุดคือ การได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 45.00) รองลงมาคือ เรียนรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 25.00) และแหล่งความรู้ร่วมระหว่างการเรียนรู้จากเจ้าหน้าที่กับการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 15.00)
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมากที่สุด คือ พันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 95.00) ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 95.00) เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 95.00) และความต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 85.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมาก คือ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 75.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับน้อยคือ การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 45.00) ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 35.00) โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 25.00) เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ (ร้อยละ 25.00) และการตลาด (ร้อยละ 25.00)
- 6) เกษตรกรสนใจเลี้ยงสัตว์กันหลายชนิด แต่จำนวนสัตว์ยังมีไม่มากนัก ควรสนับสนุนให้ขยายการเลี้ยงมากขึ้นโดยเฉพาะสัตว์เล็ก (ไก่, เป็ด และสุกร) เพื่อขายเป็นรายได้เสริม
- 7) ในพื้นที่ที่เหมาะสมอาจสนับสนุนให้เลี้ยงโคขุน ขายเป็นรายได้เสริม แต่ต้องเตรียมแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงรวมไว้ให้พร้อม
- 8) จากสภาพพื้นที่อาจสนับสนุนให้เลี้ยงสัตว์สวยงามอื่น ๆ ได้บ้าง ถ้าเกษตรกรสนใจ เพราะสามารถขายเป็นรายได้เสริมเช่นกัน

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่ลาน้อย มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	2
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	-
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	6
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	4
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	3
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	1
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	5
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13	ควรดูแลด้านการจัดการเลี้ยง เช่น เลี้ยงแบบขัง หรือเลี้ยงในโรงเรือนและรูปแบบการให้อาหารสัตว์	7

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่ลาน้อย มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ขึ้นในพื้นที่ ศูนย์ให้แน่นอน
- 2) ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ เพื่อประสานงานและส่งเสริม

3) ควรจัดตั้งองค์กรประจำหมู่บ้านด้านการเลี้ยงสัตว์ โดยมีอาสาสมัครปศุสัตว์
เป็นตัวจักรสำคัญในการส่งเสริมระดับหมู่บ้าน

4) ควรบรรจุ แผนการป้องกันโรคระบาดสัตว์ไว้ในแผนพัฒนาปศุสัตว์ไว้เป็น
ประจำทุกปี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่งน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่งน้อย)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี โดยเฉพาะพ่อ-แม่พันธุ์ เพื่อเปลี่ยนสายเลือดและขยายพันธุ์
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	**	- ควรมีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ เตรียม
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	ความพร้อมด้านยาและวัคซีนให้มีปริมาณ
ยาและวัคซีน	**	เพียงพอใช้งาน ได้ทั้งปี โดยให้ศูนย์เป็นจุด
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	หลักในการดำเนินงาน
		- ควรจัดฝึกอบรมให้ตัวแทนเกษตรกรที่สนใจ
		จริงในการเลี้ยงสัตว์ และควรสนับสนุน
		เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมแล้วในด้านต่างๆ
		เพื่อให้เป็นจุดสาธิตในหมู่บ้าน
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	*	- ควรสนับสนุนให้จัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อ
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	***	เลี้ยงสัตว์ขึ้นในหมู่บ้าน
		- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ และควรมี
		อาสาสมัครปศุสัตว์ในระดับหมู่บ้าน เพื่อช่วย
		กันส่งเสริมแนะนำความรู้ให้เกษตรกร
อาหารสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรร่วมมือกันผสมอาหารเลี้ยง
		สัตว์ โดยใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่

หมายเหตุ

* หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก่งน้อย)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2523	
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านแก่งน้อย (หมู่ 2) ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,010 เมตร	
ระยะทางจากเชียงใหม่ - ศูนย์	150 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 3 - 4 ชั่วโมง	
พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์	57,210.89 ไร่ (91.53 ตารางกิโลเมตร)	
พื้นที่ศูนย์	50 ไร่	
อุณหภูมิ	สูงสุด 26.3 °ซ., ต่ำสุด 16.2° ซ., เฉลี่ย 20.5 °ซ.	
ปริมาณน้ำฝน	1,335.1 มิลลิเมตร / ปี	
หัวหน้าศูนย์	นายประสพชัย ฐานวิเศษ เจ้าหน้าที่ 3 คน คนงาน 18 คน โทร (053)222952 และวิทยุสื่อสารโครงการหลวง	
ผู้อำนวยการศูนย์	รศ.สังเวียน โพธิ์ศรี หน่วยงานต้นสังกัด มูลนิธิโครงการหลวง โทร.(053)222687	
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ามูเซอแดง (4)	890 คน 187 ครอบครัว
	ชาวเขาเผ่ามูเซอดำ (1)	325 คน 69 ครอบครัว
	ชาวเขาเผ่าไทยใหญ่ (1)	77 คน 18 ครอบครัว
	จีนอพยพ (6)	1,445 คน 251 ครอบครัว
	รวม 12 หมู่บ้าน	2,737 คน 525 ครอบครัว
งานส่งเสริม	ผัก	: หอมญี่ปุ่น , แครอท
	ไม้ผล	: บ๊วย , สาลี่ , พลับ , ทุเรียน , พลัม , องุ่น , ทับทิม
งานวิจัย	พืชไร่	: กาแฟ , ข้าวสาลี , พืชน้ำมัน
	ปศุสัตว์	: ไก่พื้นเมือง , สุกร , วัว
	ไม้ผล	: สาลี่ , พลับ , พลัม , บ๊วย , กีวีฟรุต , สตรอเบอร์รี่
	ไม้ดอก	: กุหลาบ , ปักขาศวรรค์ , ทิวเบอร์รี่ , บีโกเนีย , เบบองมาศ

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกมน้อย)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	910	320	3	30.33	30	83.33
เป็ด	-	-	-	-	-	-
สุกร	202	60	1	7.21	28	77.78
โค	132	50	2	14.67	9	25.00
กระบือ	50	10	2	3.57	14	38.89
อื่นๆ	5	3	2	2.50	2	5.56
รวม	1,299	440	1	36.08	36	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	4	10.00
1	14	35.00
2	2	5.00
3	1	2.50
4	-	-
5	-	-
1,2	8	20.00
1,3	5	12.50
2,3	1	2.50
1,2,3	5	12.50
รวม	40	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาม ฝ้าบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3. ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	32	82.05
เป็ด	-	-
สุกร	30	76.92
โค	9	23.08
กระบือ	15	38.46
อื่นๆ	2	5.13
รวม	39	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	4	10.00
1	11	27.50
2	-	-
3	1	2.5
4	-	-
5	5	12.50
6	4	10.00
1,3	1	2.50
1,4	1	2.50
1,5	12	30.00
3,5	-	-
1,2,3	-	-
1,4,5	1	2.50
1,2,3,5	-	-
รวม	40	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งแหล่งความรู้
	1	หมายถึง	เรียนรู้เอง
	2	หมายถึง	เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
	3	หมายถึง	ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
	4	หมายถึง	ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
	5	หมายถึง	เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
	6	หมายถึง	แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	24	60.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	20	50.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	13	32.50
- ยาและวัคซีน	22	55.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	30	75.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	9	22.50
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	5	12.50
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	27	67.50
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	6	15.00
8. อาหารสัตว์	11	27.50
9. ตลาด	2	5.00
รวม	40	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 83.33) รองลงมาคือ สุกร (ร้อยละ 77.78) กระบือ (ร้อยละ 38.89) โค (ร้อยละ 25.00) และสัตว์อื่น ๆ (ร้อยละ 5.56)
- 2) เกษตรกรมีจุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัวมากที่สุด (ร้อยละ 35.00) รองลงไปเป็นจุดประสงค์ร่วมเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคกับเพื่อขายเป็นรายได้เสริมมีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 20.00 เกษตรกรมีจุดประสงค์เลี้ยงสัตว์ไว้ขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียวนั้นมีเพียงร้อยละ 5.0 และเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้แรงงานมีจำนวนร้อยละ 2.50 จะเห็นได้ว่ายังมีจำนวนเกษตรกรที่ตั้งใจเลี้ยงสัตว์ไว้ขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียวน้อยมาก
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 82.05) รองลงมาเป็นสุกร (ร้อยละ 76.92) กระบือ (ร้อยละ 38.46) โค (ร้อยละ 23.08) และสัตว์อื่น ๆ จำนวนเล็กน้อย (ร้อยละ 5.13)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองร่วมกับการเรียนรู้จากบรรพบุรุษมากถึงร้อยละ 30.00 เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเดียว ร้อยละ 27.50 เรียนรู้จากบรรพบุรุษ ร้อยละ 12.50 ได้รับความรู้จากแหล่งอื่น ๆ ร้อยละ 10.00 และปรากฏว่าได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อย่างเดียวนั้นมีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้น
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ระดับมากที่สุดคือ ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 75.00) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือแนะนำ (ร้อยละ 67.50) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรระดับมาก คือ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 60.00) ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 55.00) ปัญหาการเกิดโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 50.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรระดับน้อย คือ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 32.50) อาหารสัตว์ (ร้อยละ 27.50) และเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 22.50)
- 6) เกษตรกรศูนย์ฯ แก่น้อยสนใจเลี้ยงสัตว์กันมากพอสมควร แต่การเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมนั้นอาจทำได้ในระดับพื้นที่เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวกที่จะขนส่งสัตว์หรือผลิตผลออกไปขายพื้นที่อื่น ๆ โดยเฉพาะสัตว์เล็กเช่น ไก่ เป็ด สุกร สำหรับโค กระบือนั้นสามารถขยายการเลี้ยงได้บ้าง เนื่องจากมีพื้นที่ค่อนข้างราบอยู่บ้างควรให้เกษตรกรเลี้ยงในสวนไม้ผลที่โตแล้ว โดยใช้พื้นที่ว่างระหว่างต้นไม้ผลเป็นแปลงหญ้า ส่วนมูลสัตว์สามารถนำกลับมาเป็นปุ๋ยบำรุงดินได้เป็นอย่างดี

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แกน้อย มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	7
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	4
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	5
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	1
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	10
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	6
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้าง โรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	9
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	8
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	2

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แกน้อย มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนระยะสั้น 1 ปี และแผนระยะยาว 5 ปีร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ
- 2) ควรบรรจุแผนพัฒนาปศุสัตว์ไว้ในแผนแม่บท 5 ปี ของโครงการหลวง
- 3) ควรเพิ่มอัตราค่าเลี้ยง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของศูนย์ ซึ่งยังไม่มี

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีถ้าเป็นพันธุ์พื้นเมือง ควรดำเนินการปรับปรุงพันธุ์ให้เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่ หรือคัดเลือกสัตว์พื้นเมืองที่ มีศักยภาพในการผลิตดี ให้เกษตรกรเลี้ยง
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	***	- ควรมีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ จัดยา
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	และวัคซีนให้พร้อมตลอดเวลา โดยให้ ศูนย์ฯ
ยาและวัคซีน	***	เก็บรักษาและประสานงาน
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรด้าน การเลี้ยงสัตว์ และการป้องกัน โรคระบาดและ ควรมีคู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ศึกษาเพิ่มเติม
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	**	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อการเลี้ยง สัตว์
โรงเรียนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	*	ขึ้น ในหมู่บ้าน หรืออาจขอกู้เงิน จาก ธ.ก.ส. - ควรให้เกษตรกรสร้าง โรงเรียนที่พักอาศัยให้ สัตว์อยู่เป็นสัดส่วนด้วยวัสดุพื้นบ้านราคาถูก
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ และมี อาสาสมัครปศุสัตว์ในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อ ช่วยเหลือเกษตรกร
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์เพื่อช่วยเหลือกัน โดยเฉพาะด้านการป้องกัน โรคระบาด และการผสมอาหาร
อาหารสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรช่วยกันผสมอาหารสัตว์ ใช้ร่วมกัน โดยใช้วัตถุดิบที่ผลิตได้ในพื้นที่

- หมายเหตุ
- * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา น้อย
  - ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มาก
  - *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2527	
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านขุนแปะ ต.บ้านแปะ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่	
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,035 เมตร	
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	104 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 30 นาที	
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	28,839.81 ไร่ (46.14 ตารางกิโลเมตร)	
พื้นที่ศูนย์	15 ไร่	
อุณหภูมิ	สูงสุด 31.1°ซ., ต่ำสุด 8.5°ซ., เฉลี่ย 24°ซ.	
ปริมาณน้ำฝน	1,500 มิลลิเมตร/ปี	
หัวหน้าศูนย์	นายสุวิทย์ ธรรมสอน เจ้าหน้าที่ 6 คน คนงาน 16 คน โทร. (053) 229065	
ผู้อำนวยการศูนย์	ผศ.ดร. โชต มิเกล็ด หน่วยงานต้นสังกัด ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. (053) 221667	
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (10)	1,971 คน 458 ครอบครัว
	รวม 10 หมู่บ้าน	1,971 คน 458 ครอบครัว
งานส่งเสริม	พืชผัก : สลัด, กะหล่ำดาว, กระเทียมต้น, หอมญี่ปุ่น, ผักกาดขาวปลี	
	ไม้ผล :	พลับ, หน้อย, บ๊วย, สาลี่, พลัม, เสาวรส, ทับทิม
	พืชไร่ :	กาแฟ, ถั่วแดงหลวง, ข้าวสาลี, ข้าวโพด, ข้าวไร่, บักวีต, มันฝรั่ง
	ไม้ดอก :	แกลดิโอลัส

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	200	30	2	11.76	17	89.47
เป็ด	1	1	1	1.00	1	5.26
สุกร	38	7	1	2.53	15	78.95
โค	71	30	2	7.10	10	52.63
กระบือ	10	5	5	5.00	2	10.53
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	320	52	5	16.84	19	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2527	
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านขุนแปะ ต.บ้านแปะ อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่	
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,035 เมตร	
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	104 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 30 นาที	
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	28,839.81 ไร่ (46.14 ตารางกิโลเมตร)	
พื้นที่ศูนย์	15 ไร่	
อุณหภูมิ	สูงสุด 31.1° ซ., ต่ำสุด 8.5° ซ., เฉลี่ย 24° ซ.	
ปริมาณน้ำฝน	1,500 มิลลิเมตร/ปี	
หัวหน้าศูนย์	นายสุวิทย์ ธรรมสอน เจ้าหน้าที่ 6 คน คนงาน 16 คน โทร. (053) 229065	
ผู้อำนวยการศูนย์	ผศ.ดร. โชค มิเกล็ด หน่วยงานต้นสังกัด ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โทร. (053) 221667	
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (10)	1,971 คน 458 ครอบครัว
	รวม 10 หมู่บ้าน	1,971 คน 458 ครอบครัว
งานส่งเสริม	พืชผัก : สลัด, กะหล่ำดาว, กระเทียมต้น, หอมญี่ปุ่น, ผักกาดขาวปลี	
	ไม้ผล :	พลับ, ท้อ, บ๊วย, สาลี่, พลัม, เสาวรส, ทับทิม
	พืชไร่ :	กาแฟ, ถั่วแดงหลวง, ข้าวสาลี, ข้าวโพด, ข้าวไร่, บัควีค, มันฝรั่ง
	ไม้ดอก :	แกลดิโอลัส

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	17	89.47
เป็ด	1	5.26
สุกร	15	78.95
โค	10	52.63
กระบือ	2	10.53
อื่นๆ	-	-
รวม	19	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระจ่าง ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	3	15.8
2	1	5.30
3	-	-
4	-	-
5	3	15.8
6	-	-
1, 2	1	5.30
1, 3	1	5.30
1, 4	-	-
1, 5	3	15.80
4, 5	1	5.30
3, 5	-	-
1, 2, 5	4	21.10
1, 2, 3, 5	1	5.30
1, 2, 4, 5	1	5.30
รวม	19	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาริต
 และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนกรอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	16	84.21
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	19	100.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	12	63.16
- ยาและวัคซีน	18	94.74
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	15	78.95
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	13	68.42
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	11	57.89
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	12	63.16
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	6	31.58
8. อาหารสัตว์	10	52.63
9. ตลาด	2	10.53
รวม	19	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่ร้อยละ 89.47, สุกรร้อยละ 78.95, โค ร้อยละ 52.63, กระบือ ร้อยละ 10.53 และเป็ดร้อยละ 5.26
- 2) จุดประสงค์สำคัญของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์คือเพื่อบริโภค ร่วมกับขายเป็น รายได้เสริม (ร้อยละ 47.7) เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคอย่างเดียวมีจำนวนร้อยละ 15.80 และเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียวมีร้อยละ 5.30 ที่นำสังเกตคือเกษตรกรเลี้ยงสัตว์เพื่อ บริโภคร่วมกับเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ เพื่อเล่น หรือสัตว์สวยงามไว้ด้วย (ร้อยละ 15.80)
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่ร้อยละ 89.47, สุกร ร้อยละ 78.95, โค ร้อยละ 52.63, กระบือ ร้อยละ 10.53 และเป็ดร้อยละ 5.26 เป็นความต้องการเลี้ยงสัตว์ชนิดที่มีเลี้ยง อยู่แล้วนั่นเอง
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุดจากการเรียนรู้ด้วยตนเองร่วมกับการเรียนรู้จาก เพื่อนบ้านและบรรพบุรุษ (ร้อยละ 21.10) เรียนรู้จากบรรพบุรุษอย่างเดียวร้อยละ 15.80 เรียนรู้ด้วย ตนเองอย่างเดียว ร้อยละ 15.80 และได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เพียงร้อยละ 5.30 เท่านั้น
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ ระดับมากที่สุด คือ ต้องการ พันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 84.21) ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 100.0) ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 94.74) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมาก คือ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 63.16) ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 78.95) ต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 68.42) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือแนะนำ (ร้อยละ 63.16) ปัญหา/ความ ต้องการของเกษตรกรในระดับน้อย คือความต้องการโรงเรือนและอุปกรณ์ (ร้อยละ 57.89), อาหาร สัตว์ (ร้อยละ 52.63) และการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 31.58)
- 6) เกษตรกรที่ปลูกไม้ผลควรสนับสนุนให้เลี้ยงห่าน เพื่อกำจัดวัชพืชและสามารถ ขายเป็นรายได้เสริม
- 7) เกษตรกรที่ปลูกผัก ควรสนับสนุนให้เลี้ยงเป็ดเทศ เพื่อนำเศษผักไปผสมอาหาร ให้เป็ดกิน
- 8) การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์เพื่อช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ จะทำให้กิจการเลี้ยง สัตว์มีรายได้หมุนเวียนดีและมีความมั่นคง อย่างไรก็ตามเกษตรกรในศูนย์นี้มีความต้องการน้อยที่ จะรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ขุนแปะ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	2
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	1
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	4
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	5
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกร ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	7
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	6
13	ควรมีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษา	-
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ขุนแปะ มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ให้แน่นอนทั้งระยะสั้น 1 ปี และแผนแม่บท 5 ปี
- 2) ควรมีแผนการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ที่มีอยู่แล้วให้มีสมรรถภาพการผลิตดีขึ้น หรือมีผลผลิตดีขึ้นทั้งคุณภาพและปริมาณ

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนพ่อ-แม่สัตว์พันธุ์ดี หรือ พันธุ์พื้นเมืองที่ปรับปรุงพันธุ์ และคัดพันธุ์ในขั้นต้นมาแล้ว
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	**	- ควรมีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ และ
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	จัดเตรียมยาและวัคซีนตาม โครงการเก็บไว้
ยาและวัคซีน	*	ที่ศูนย์ฯ พร้อมจะใช้งาน
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- เกษตรกรต้องการความรู้ ในการเลี้ยงสัตว์มากที่สุด ควรอบรมให้ความรู้ทั้งด้านการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกัน โรคระบาดสัตว์
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	*	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อการเลี้ยงสัตว์
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	***	ขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือตนเอง
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์และอาสาสมัครระดับหมู่บ้าน เพื่อช่วยกันส่งเสริมคำแนะนำเกษตรกร
		- ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ ทั้งการป้องกันโรคระบาด อาหารสัตว์ รวมทั้งการจำหน่ายสัตว์ก็ตาม

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2526				
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านห้วยน้ำขุ่น ต.ท้อก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย				
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,075 เมตร				
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	136 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง 30 นาที				
พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์	26,489.83 ไร่ (42.38 ตารางกิโลเมตร)				
พื้นที่ศูนย์	100 ไร่				
อุณหภูมิ	สูงสุด 34.9° ซ., ต่ำสุด 18° ซ., เฉลี่ย 26° ซ.				
ปริมาณน้ำฝน	1,870 มิลลิเมตร/ปี				
หัวหน้าศูนย์	นายนรินทร์ นันตารัตน์ เจ้าหน้าที่ 4 คน คนงาน 15 คน โทร.(053) 609103 และวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง				
ผู้อำนวยการศูนย์	นายอุดม พรหมตัน หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ โทร.....				
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่า	อีโก้ (9)	3,913 คน	699	ครอบครัว
		จีนฮ่อ(1)	810 คน	113	ครอบครัว
		มูเซอ(8)	1,897 คน	46	ครอบครัว
		กะเหรี่ยง(1)	255 คน	46	ครอบครัว
		รวม 19 หมู่บ้าน	6,875 คน	1,277	ครอบครัว
งานส่งเสริม	ไม้ผล :	ท้อ, บัวย, พลับ, พลัม			
	ผัก :	แครอท, กระเทียมต้น, เซลเลอรี่			
	พืชไร่ :	ชา, กาแฟ, ถั่วแดง			
	ปศุสัตว์ :	ไก่พื้นเมือง, สุกร (ลูกผสมหมอยชาน)			

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	450	100	1	18.75	24	88.89
เป็ด	41	21	1	10.25	4	14.81
สุกร	55	8	1	2.75	20	74.07
โค	-	-	-	-	-	-
กระบือ	1	1	1	1.00	1	3.70
อื่นๆ	6	2	1	1.50	4	14.81
รวม	553	102	1	20.48	27	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	4	12.90
1	17	54.80
2	1	3.20
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	4	12.90
1, 3	3	9.70
1, 2, 3	2	6.50
รวม	31	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ฝากบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	26	86.67
เป็ด	4	13.33
สุกร	22	73.33
โค	-	-
กระบือ	2	6.67
อื่นๆ	4	13.33
รวม	30	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	4	12.90
1	9	29.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
6	6	19.40
1, 2	5	16.10
1, 4	1	3.20
1, 5	1	3.20
2, 3	1	3.20
3, 6	1	3.20
4, 6	1	3.20
1, 2, 5	1	3.20
1, 3, 4	1	3.20
รวม	31	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	21	67.74
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	19	61.29
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	12	38.71
- ยาและวัคซีน	11	35.48
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	25	80.65
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	8	25.81
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	2	6.45
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	24	77.42
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	5	16.13
8. อาหารสัตว์	1	3.23
9. ตลาด		
รวม	31	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่ ร้อยละ 88.89, สุกร ร้อยละ 74.07, เลี้ยงเป็ดและสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เท่ากันคือ ร้อยละ 14.81 แต่มีการเลี้ยงกระบือน้อยมากเพียงร้อยละ 3.70
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมากที่สุดคือ เพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 54.80) โดยเฉพาะพวกสัตว์เล็ก ไก่ เป็ด ถัดไปเป็นจุดประสงค์ร่วมระหว่างการเลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคในครอบครัวกับเพื่อขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 12.90) เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ใหญ่พวก โค กระบือ และสัตว์เล็ก มีจุดประสงค์ร่วมระหว่างการเลี้ยงเพื่อบริโภคกับเพื่อใช้แรงงาน (ร้อยละ 9.70)
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่ ร้อยละ 86.67, สุกร ร้อยละ 73.33, เป็ด ร้อยละ 13.30, สัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 13.30 และกระบือ ร้อยละ 6.67
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 29.00) รองลงมาคือเรียนรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 19.40) และถัดมาเป็นแหล่งความรู้ร่วมระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการเรียนรู้จากเพื่อนบ้าน (ร้อยละ 16.10) การได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และแหล่งความรู้อื่น ๆ นั้นมีน้อยมาก
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ ระดับมากที่สุด คือต้องการความรู้ (ร้อยละ 80.65) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำให้ความรู้และแก้ปัญหา (ร้อยละ 77.42) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมาก คือ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 67.74) และมีปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 61.29) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับน้อย คือ การป้องกันโรคระบาด (ร้อยละ 38.71) ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 35.48) ต้องการเงินลงทุน (ร้อยละ 25.81) และต้องการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 16.13)
- 6) ศูนย์ฯ ห้วยน้ำขุ่นตั้งอยู่ในพื้นที่สูงเกินระดับ 1,000 เมตรจากน้ำทะเล ซึ่งมีเส้นทางคมนาคมที่ไม่สะดวก ควรสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้เพียงพอใช้บริโภคในครอบครัวเป็นหลัก โดยเฉพาะ ไก่ เป็ด และสุกร เกษตรกรบางครอบครัวที่มีความพร้อมอาจขยายการเลี้ยงมากขึ้นเพื่อขายเป็นรายได้เสริมในตลาดท้องถิ่นได้บ้าง

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยน้ำขุ่น มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	4
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	3
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	2
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13	ควรมีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษา	-
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ห้วยน้ำขุ่น มีดังนี้

1) ควรวางแผนด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของเกษตรกร

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ป๋นหลวง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ป๋นหลวง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนพ่อ-แม่พันธุ์ โดยเฉพาะ ไก่ เป็ด สุกร เพื่อปรับปรุงพันธุ์และขยายปริมาณ การเลี้ยงให้มากขึ้น สำหรับสัตว์ใหญ่นั้นสภาพ พื้นที่ไม่เหมาะสม
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	*	- สัตว์เป็น โรคระบาดบ้างมีปัญหาน้อย แต่ก็ควร
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	มีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ จัดเตรียม
ยาและวัคซีน	*	ยาและวัคซีน ไว้ที่ศูนย์ให้พร้อมเพื่อการใช้งาน
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ และมีเอกสาร คู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรศึกษาเพิ่มเติม
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	*	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อเลี้ยงสัตว์ใน หมู่บ้าน สำหรับการเลี้ยงสัตว์เล็ก หรือ โครงการเลี้ยงสัตว์ระยะสั้น อาจกู้เงิน ธ.ก.ส. มาลงทุน
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ และมี อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ช่วยเหลือเกษตรกร
อาหารสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรช่วยกันผสมอาหารสัตว์ขึ้น ใช้งาน โดยใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ผลิตได้ใน พื้นที่เป็นหลัก

หมายเหตุ

- * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย
- ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก
- *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ป๋นหลวง)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2523																
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านแม่ป๋นหลวง ต.เวียง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย																
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,080 เมตร																
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	113 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 45 นาที																
พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์	16,676.86 ไร่ (26.68 ตารางกิโลเมตร)																
พื้นที่ศูนย์	25 ไร่																
อุณหภูมิ	สูงสุด 23 °ซ., ต่ำสุด 16 °ซ., เฉลี่ย 19.5 °ซ.																
ปริมาณน้ำฝน	1,400 มิลลิเมตร/ปี																
หัวหน้าศูนย์	นายทวี หลุยจำวัน เจ้าหน้าที่ 4 คน คนงาน 15 คน โทร.(01)480-3722 และวิทยุสื่อสาร โครงการหลวง																
ผู้อำนวยการศูนย์	อาจารย์ปราโมทย์ ขลิบเงิน หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โทร.(053)498858-60																
เกษตรกร	<table border="0"> <tr> <td>ชาวเขาเผ่าจีนฮ่อ(1)</td> <td>457 คน</td> <td>92 ครัวเรือน</td> <td>132 ครอบครั้ว</td> </tr> <tr> <td>ลีซอ(1)</td> <td>894 คน</td> <td>147 ครัวเรือน</td> <td>245 ครอบครั้ว</td> </tr> <tr> <td>มูเซอแดง(1)</td> <td>762 คน</td> <td>139 ครัวเรือน</td> <td>180 ครอบครั้ว</td> </tr> <tr> <td>รวม 5 หมู่บ้าน</td> <td>2,113 คน</td> <td>378 ครัวเรือน</td> <td>557 ครอบครั้ว</td> </tr> </table>	ชาวเขาเผ่าจีนฮ่อ(1)	457 คน	92 ครัวเรือน	132 ครอบครั้ว	ลีซอ(1)	894 คน	147 ครัวเรือน	245 ครอบครั้ว	มูเซอแดง(1)	762 คน	139 ครัวเรือน	180 ครอบครั้ว	รวม 5 หมู่บ้าน	2,113 คน	378 ครัวเรือน	557 ครอบครั้ว
ชาวเขาเผ่าจีนฮ่อ(1)	457 คน	92 ครัวเรือน	132 ครอบครั้ว														
ลีซอ(1)	894 คน	147 ครัวเรือน	245 ครอบครั้ว														
มูเซอแดง(1)	762 คน	139 ครัวเรือน	180 ครอบครั้ว														
รวม 5 หมู่บ้าน	2,113 คน	378 ครัวเรือน	557 ครอบครั้ว														
งานส่งเสริม	<p>ผัก : เซเลอรี่, ปวยเล้ง, ผักกาดหอมห่อ, พาสเลย์, กะหล่ำปลีแดง, หอมญี่ปุ่น, เฟลเนล, กระเทียมดั้น</p> <p>ไม้ผล : ท้อ, บ๊วย, สาลี่, พลับ, พลับ</p> <p>พืชไร่ : ข้าวไร่, จิง, ข้าวโพด</p> <p>ปศุสัตว์ : ไก่พื้นเมือง, สุกร (เหมยซาน)</p>																

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ป๋นหลวง)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	282	50	1	10.85	26	96.30
เป็ด	11	5	1	2.75	4	14.81
สุกร	73	15	1	3.32	22	81.48
โค	2	1	1	1.00	2	7.41
กระบือ	4	2	1	1.33	3	11.11
อื่นๆ	7	2	1	1.40	5	18.52
รวม	379	53	3	14.04	27	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	3	10.00
1	14	46.70
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	8	26.70
1, 3	5	16.70
1, 2, 3	-	-
รวม	30	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวयงาม ฝึกรบ พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั	ร้อยละ
ไก่	28	93.33
เป็ด	4	13.33
สุกร	25	83.33
โค	2	6.67
กระบือ	3	10.00
อื่นๆ	5	16.67
รวม	30	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	3	10.00
1	16	53.33
2	-	-
3	1	3.30
4	-	-
5	-	-
6	1	3.30
1, 3	2	6.70
1, 5	2	6.70
3, 5	1	3.30
1, 2, 5	2	6.70
1, 3, 5	2	6.70
1, 2, 3, 5	-	-
รวม	30	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	22	73.33
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	17	56.67
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	17	56.67
- ยาและวัคซีน	16	53.33
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	25	83.33
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	9	30.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	4	13.33
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	22	73.33
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	5	16.67
8. อาหารสัตว์	10	33.33
9. ตลาด	1	3.33
รวม	30	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่ ร้อยละ 96.30, สุกร ร้อยละ 81.48, สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ ร้อยละ 18.52 เป็ด ร้อยละ 14.81, กระบือ ร้อยละ 11.11 และ โค ร้อยละ 7.41
- 2) จุดประสงค์หลักในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรคือ เพื่อบริโภคในครอบครัว ร้อยละ 46.70 ถัดมาเป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคพร้อมกับขายเป็นรายได้เสริม ร้อยละ 26.7 เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์หลายชนิดรวมทั้งสัตว์ใหญ่พวกโค กระบือ มีจุดประสงค์รวมทั้งเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค และเพื่อใช้แรงงาน มีจำนวนร้อยละ 16.70
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 93.3) รองลงไปได้แก่ สุกร (ร้อยละ 83.33) สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ (ร้อยละ 16.67) เป็ด (ร้อยละ 13.33) กระบือ (ร้อยละ 10.00) และ โค (ร้อยละ 6.67)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้มากที่สุดจากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (ร้อยละ 53.30) ได้รับความรู้จากบรรพบุรุษร้อยละ 3.30 และที่น่าสังเกตคือ เกษตรกรได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์น้อยมาก (ร้อยละ 3.30) นอกนั้นเป็นแหล่งความรู้ร่วมที่มีเกษตรกรได้รับความรู้จำนวนน้อย
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ระดับมากที่สุด คือ เกษตรกรต้องการได้รับความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 83.33) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรระดับมากที่สุดคือ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 73.33) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือให้คำแนะนำ (ร้อยละ 73.33) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร ระดับน้อยคือ ปัญหาโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 56.67) การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 56.67) ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 53.33) อาหารสัตว์ (ร้อยละ 33.33) และเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 30.00)
- 6) เป็นที่น่าสังเกตว่าความต้องการโรงเรียนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์และต้องการความช่วยเหลือด้านตลาดเพื่อขายผลิตผลจากสัตว์นั้นน้อยมาก อาจเป็นเพราะเกษตรกรยังไม่เห็นความจำเป็นในด้านต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งจำเป็นต้องให้ความรู้แก่เกษตรกรมากขึ้น
- 7) สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ โดยเฉพาะสัตว์เลี้ยงไว้คู่เล่น เช่น สุนัข แมว นก และสัตว์สวยงามอื่น ๆ สามารถสนับสนุนให้เกษตรกรที่สนใจเลี้ยง เนื่องจากใช้พื้นที่น้อย และสามารถขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วย
- 8) สัตว์เลี้ยงต่างถิ่น เช่นแพะนม น่าสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงจำนวนไม่มากนัก เพื่อเป็นแหล่งอาหารเสริมโปรตีนในระดับหมู่บ้านได้ เพราะสภาพพื้นที่ และอากาศอำนวยให้
- 9) เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ใหญ่พวกโค กระบือ ควรสร้างคอกให้อยู่เป็นสัดส่วน แล้วเกี่ยวหญ้ามาให้สัตว์กิน

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ป๋นหลวง)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่ป๋นหลวง มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	4
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	3
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	5
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	1
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	8
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	6
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	7

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่ป๋นหลวง มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ความต้องการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
- 2) ให้เกษตรกรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์เพื่อประสานแผนการส่งเสริมกับศูนย์
- 3) ให้ศูนย์ฯ เป็นศูนย์กลางในการประสานงานในพื้นที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่เฒ่า)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพื่อปรับปรุงพันธุ์ และขยายพันธุ์ให้มากขึ้น
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	***	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ ในพื้นที่
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	โดยจัดเป็นแผนประจำปีร่วมกับปศุสัตว์อำเภอ
ยาและวัคซีน	**	จัดเตรียมยาและวัคซีนให้พร้อมใช้งานที่ศูนย์
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ ควรจัดทำคู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	**	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อการเลี้ยงสัตว์ขึ้นในหมู่บ้าน และเกษตรกรบางรายอาจขอกู้เงิน ธ.ก.ส.
โรงเรียนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรสร้างคอก หรือ โรงเรียนที่อยู่อาศัยให้สัตว์อยู่เป็นสัดส่วน โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่หาได้ง่ายและราคาถูก
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	***	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ และมีอาสาสมัครปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน เพื่อประสานงาน และช่วยเหลือให้คำแนะนำเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- เกษตรกรควรรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยง เพื่อช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ เช่นการป้องกันโรคระบาด การผสมอาหารสัตว์ใช้ร่วมกัน การกำหนดราคาขายผลผลิตจากสัตว์และอื่นๆ ฯลฯ
อาหารสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรช่วยกันผสมอาหารขึ้นใช้เอง โดยใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่เป็นหลัก

- หมายเหตุ
- * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย
  - ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง
  - *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาที่มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โต)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2539	
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ต.บ่อสถิ อ.ฮอด จ.เชียงใหม่	
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,180 เมตร	
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	159 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง 45 นาที	
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	...-...ไร่ (13 ตารางกิโลเมตร)	
พื้นที่ศูนย์	...-...ไร่	
อุณหภูมิ	สูงสุด 32.6 °ซ., ต่ำสุด 8.5 °ซ., เฉลี่ย 19.5 °ซ.	
ปริมาณน้ำฝน	1,572 มิลลิเมตร/ปี	
หัวหน้าศูนย์	นายพรชัย อุดมะมะ เจ้าหน้าที่ 2 คน คนงาน 6 คน โทร. ....-.....(ไม่มีวิทยุสื่อสารติดต่อ)	
ผู้อำนวยการศูนย์	นายบรรยง อภัยาศัยวิสุทธิ หน่วยงานต้นสังกัด มูลนิธิโครงการหลวง โทร. ....-.....	
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (3) 1,467 คน 330 ครอบครัว ม้ง (1) 1,298 คน 327 ครอบครัว รวม 4 หมู่บ้าน 2,765 คน 627 ครอบครัว	
งานส่งเสริม	ผัก : กะหล่ำปลี, ฟริกหวาน, ถั่วลันเตา ไม้ผล : พลับ, พลัม, บ๊วย, สาลี่, อโวคาโด อื่น : ส่งเสริมปลูกป่า	

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โต)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	290	40	3	15.26	19	95.00
เป็ด	41	20	3	8.20	5	25.00
สุกร	61	12	1	5.08	12	60.00
โค	124	23	3	14.40	10	50.00
กระบือ	65	19	2	8.13	8	40.00
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	581	80	5	29.05	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	5	25.00
2	9	45.00
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	6	30.00
1, 3	-	-
1, 2, 3	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาม ใฝ่บ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3.ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	19	95.00
เป็ด	5	25.00
สุกร	12	60.00
โค	10	50.00
กระบือ	8	40.00
อื่นๆ	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	11	55.00
2	1	5.00
3	5	25.00
4	-	-
5	3	15.00
6	-	-
1, 3	-	-
1, 4	-	-
2, 3	-	-
3, 5	-	-
1, 2, 3	-	-
1, 3, 4	-	-
1, 2, 3, 5	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	20	100.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	19	95.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	11	55.00
- ยาและวัคซีน	15	75.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	16	80.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	14	70.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	4	20.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	19	95.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	6	30.00
8. อาหารสัตว์	7	35.00
9. ตลาด	1	5.00
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรที่เลี้ยงไก่มีจำนวนร้อยละ 95.00, สุกรร้อยละ 60.00, โค ร้อยละ 50.00, กระบือ ร้อยละ 40.00 และเป็ด ร้อยละ 25.00
- 2) จุดประสงค์หลักในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรศูนย์ฯ แม่โถคือเพื่อขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 45.00) มีเพียงร้อยละ 25.00 เท่านั้นที่เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัว และมีจุดประสงค์ร่วมระหว่างเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัวกับเพื่อขายเป็นรายได้เสริมมีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 30.00
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 95.00) รองลงไปที่ ต้องการเลี้ยงสุกร (ร้อยละ 60.00), โค (ร้อยละ 50.00), กระบือ (ร้อยละ 40.00) และเป็ด (ร้อยละ 25.00)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 55.00) รองลงไปที่เป็นการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 25.00) ได้รับความรู้จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 15.00) ส่วนเกษตรกรที่ได้รับความรู้จากเพื่อนบ้านมีเพียงร้อยละ 5.00 เท่านั้น
- 5) ปัญหา / ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ ระดับมากที่สุดคือ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 100.00) มีปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 95.00) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือให้คำแนะนำ (ร้อยละ 95.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับมาก คือ ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 80.00) ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 75.00) และต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 70.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในระดับน้อย คือ การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 55.00) อาหารสัตว์ (ร้อยละ 35.00) การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 30.00) และต้องการ โรงเรือนและอุปกรณ์ (ร้อยละ 20.00)
- 6) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์เล็กพวกไก่ และเป็ด จำนวนน้อยจึงสามารถขยายปริมาณให้มากขึ้นได้เพื่อสามารถขายเป็นรายได้เสริม แต่ควรสร้างคอกที่อยู่อาศัยให้เป็นสัดส่วน
- 7) เกษตรกรในศูนย์ฯแม่โถเลี้ยงสัตว์ใหญ่ พวกโค กระบือกันมาก โดยเลี้ยงไว้เพื่อขายเป็นรายได้เสริม ปัญหาที่เกิดขึ้นคือขาดหญ้าอาหารสัตว์ศูนย์ควรหาพื้นที่เฉพาะเช่นพื้นที่ป่าโปร่งที่ไม่ลาดชันนักจัดทำแปลงหญ้า ให้เกษตรกรนำสัตว์เข้าไปเลี้ยง หรือเข้าไปเกี่ยวหญ้าไปให้สัตว์เลี้ยงที่บ้านก็ได้

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่เมาะ)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่เมาะ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	1
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	2
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	6
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	3
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	5
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริงๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	7
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	4
13	ควรมีงานสาธิตการเลี้ยงสัตว์ขึ้นในพื้นที่ศูนย์	8
14	ควรควบคุมการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นสัดส่วน	9

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่เมาะ มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนปศุสัตว์ในพื้นที่ศูนย์ให้แน่นอนทั้งระยะสั้น และระยะยาว
- 2) ควรพิจารณาการคัดเลือกสายพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง

3) ในการจัดทำแผนพัฒนาควรพิจารณาว่า ความสะดวก หรือสิ่งต่างๆ ที่มีในพื้นที่ เช่นอาหารสัตว์ พื้นที่เลี้ยงสัตว์ พันธุ์สัตว์ เงินลงทุน และตลาดจำหน่ายผลผลิตจากสัตว์ ประกอบด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนพ่อ-แม่สัตว์พันธุ์ดี (ไก่อ่เปิด ตุกร) เพื่อปรับปรุงพันธุ์ และขยายพันธุ์
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ ยาและวัคซีน	**	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ และตำรองยาและวัคซีนไว้พร้อมที่ ศูนย์
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยง สัตว์และโรคระบาดสัตว์ แก่เกษตรกร และมีคู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกร ได้ศึกษาเพิ่มเติม
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	*	- ในระดับหมู่บ้านควรมีอาสาสมัคร ปศุสัตว์ช่วยแนะนำให้ความรู้ และ ดำเนินการจัดทำวัคซีน โดยให้ เจ้าของสัตว์ร่วมมือด้วย

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2527		
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านหนองหอย ต.แม่แรม อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่		
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,200 เมตร		
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	36 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง		
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	12,941 ไร่ (20.71 ตารางกิโลเมตร)		
พื้นที่ศูนย์	45 ไร่		
อุณหภูมิ	สูงสุด 33° ซ., ต่ำสุด 4° ซ., เฉลี่ย 20.6° ซ.		
ปริมาณน้ำฝน	1,512 มิลลิเมตร / ปี		
หัวหน้าศูนย์	นายสมชาย เขียวแดง เจ้าหน้าที่ 10 คน คนงาน 37 คน		
	โทร.(01)224-3318 หรือ วิทยุสื่อสาร โครงการหลวง		
ผู้อำนวยการศูนย์	นายประกอบ เสงี่ยมชัย		
	หน่วยงานต้นสังกัด	กรมประชาสัมพันธ์	
	โทร.....-.....		
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่าม้ง(3)	2,033 คน	376 ครอบครัว 230 หลังคาเรือน
	ลีซอ(1)	17 คน	5 ครอบครัว 5 หลังคาเรือน
	จีนฮ่อ(2)	15 คน	4 ครอบครัว 4 หลังคาเรือน
	เย้า (1)	5 คน	1 ครอบครัว 1 หลังคาเรือน
	คนเมือง(3)	422 คน	83 ครอบครัว 82 หลังคาเรือน
	รวม 5 หมู่บ้าน	2,492 คน	469 ครอบครัว 322 หลังคาเรือน
งานส่งเสริม	ผัก :	แครอท, ผักกาดหางหงษ์, ผักกาดขาวปลี, กระเทียมต้น,	
	ไม้ผล :	ปวยเล้ง, หอมญี่ปุ่น, บ๊วย, แครอท, เบบี้แครอท, โกโบ	
	ไม้ดอก :	บ๊วย, ท้อ, พลัม, แอปเปิ้ล, อโวคาโด, กีวีฟรุต	
	พืชไร่ :	กาแฟ, สตรอเบอร์รี่	

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	352	100	1	25.14	14	82.35
เป็ด	50	50	50	50.00	1	5.88
สุกร	48	14	1	4.36	11	64.71
โค	3	3	3	3.00	1	5.88
กระบือ	3	3	3	3.00	1	5.88
อื่นๆ	1	1	1	1.00	1	5.88
รวม	457	156	1	26.88	17	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวายนาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	14	82.4
2	2	11.80
3	1	5.90
4	-	-
5	-	-
1, 2	-	-
1, 3	-	-
1, 2, 3	-	-
รวม	17	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ปล่อยบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั	ร้อยละ
ไก่	14	82.35
เป็ด	1	5.88
สุกร	11	64.71
โค	1	5.88
กระบือ	1	5.88
อื่นๆ	1	5.88
รวม	17	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	13	76.50
2	-	-
3	4	23.50
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1, 3	-	-
1, 4	-	-
2, 3	-	-
3, 5	-	-
1, 2, 3	-	-
1, 3, 4	-	-
1, 2, 3, 5	-	-
รวม	17	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา/ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	8	47.06
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	8	47.06
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	1	5.88
- ยาและวัคซีน	3	17.65
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	7	41.18
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	4	23.53
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	-	-
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	2	11.76
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	1	5.88
8. อาหารสัตว์	-	-
9. ตลาด	-	-
รวม	17	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่ร้อยละ 82.35, สุกรร้อยละ 64.71 สำหรับเป็ด, ไก่, กระจับปี่ และ สัตว์อื่น ๆ นั้นมีเกษตรกรเลี้ยงจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 5.88
- 2) จุดประสงค์หลักที่เกษตรกรเลี้ยงสัตว์คือ เพื่อใช้บริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 82.40) และเลี้ยงไว้เป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 11.80) เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ไว้ใช้แรงงาน (โค, กระจับปี่) มีเพียง ร้อยละ 5.90 เท่านั้น
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่ ร้อยละ 82.35, สุกรร้อยละ 64.71, และต้องการเลี้ยงเป็ด, ไก่, กระจับปี่ และสัตว์อื่น ๆ จำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 5.88
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 76.5) ได้รับความรู้จากคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เพียงร้อยละ 23.5 เท่านั้น
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ ระดับมาก คือ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 47.06), ปัญหาโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 47.06), ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 41.18) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร ระดับน้อย คือ ต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 23.53) ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 17.65) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือแนะนำ (ร้อยละ 11.76)
- 6) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อบริโภคในครอบครัว จึงทำให้เกษตรกรไม่ขยายการเลี้ยงมากนัก การจัดการดูแลอื่น ๆ เช่น โรงเรือน อาหาร การทำวัคซีน และอื่น ๆ จึงดำเนินการน้อยไปบ้าง เป็นการโชคคืออยู่บ้างที่ปัญหาโรคระบาดสัตว์ไม่รุนแรง หากเกษตรกรขยายการเลี้ยงให้มากขึ้น เพื่อขายเป็นรายได้เสริมแล้วจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น มิฉะนั้นอาจมีปัญหาดูแลเช่น โรคระบาดสัตว์ที่อาจรุนแรงขึ้นหรือมีปัญหาขาดแคลนอาหารสัตว์ตามมา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หนองหอย มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	5
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	4
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกร ได้มีโอกาส ไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	7
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	6
13		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หนองหอย มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนการผลิตสัตว์พันธุ์ดีจำหน่ายให้เกษตรกรนำไปเลี้ยง
- 2) ควรจัดทำแผนการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร
- 3) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์กับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์

ในพื้นที่

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะพ่อ-แม่พันธุ์ เพื่อใช้ปรับปรุงและขยายพันธุ์ (ไก่ เป็ด สุกร)
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	***	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ โดย
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	ศูนย์ฯ ร่วมกับปศุสัตว์อำเภอจัดทำโครงการ
ยาและวัคซีน	***	โดยให้ศูนย์เป็นจุดประสานงาน
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรจัดฝึกอบรมให้เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันโรคระบาดสัตว์
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	*	- ควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อการเลี้ยงสัตว์
โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	*	ขึ้นในหมู่บ้าน
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	**	- ควรสนับสนุนให้เกษตรกรสร้างโรงเรือนที่อยู่อาศัยให้สัตว์โดยใช้วัสดุพื้นบ้านราคาถูก เพื่อให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
อาหารสัตว์	*	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ และอาสาสมัครปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน เพื่อช่วยประสานให้คำแนะนำความรู้แก่ เกษตรกร และการทำวัคซีน
		- ควรแนะนำให้เกษตรกรช่วยกันผสมอาหารสัตว์ขึ้นใช้เอง เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร โดยใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่ เป็นหลัก (สัตว์เล็ก)
		ส่วนสัตว์ใหญ่ควรมีแปลงหญ้าถาวร ซึ่งอาจปรับปรุงพื้นที่ป่าจัดทำแปลงหญ้าขึ้นไว้ใช้เลี้ยงสัตว์ก็ได้

- หมายเหตุ
- * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย
  - ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาปานกลาง
  - *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาหนักที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2521		
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านแม่แฮ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,200 เมตร		
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	84 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง 30 นาที		
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	20,635.99 ไร่ (33.02 ตารางกิโลเมตร)		
พื้นที่ศูนย์	35.5 ไร่		
อุณหภูมิ	สูงสุด 26.1° ซ., ต่ำสุด 15.6° ซ., เฉลี่ย 20.1° ซ.,		
ปริมาณน้ำฝน	1,314 มิลลิเมตร/ปี		
หัวหน้าศูนย์	นายอนุพงษ์ คำพรรณ เจ้าหน้าที่ 6 คน คนงาน 12 คน โทร.(053)216167 และใช้วิทยุสื่อสารของโครงการหลวง		
ผู้อำนวยการศูนย์	นายอดิศร สิทธิวงศ์กุล หน่วยงานต้นสังกัด กองพัฒนาเกษตรที่สูง โทร. (053)281240		
เกษตรกร	ชาวเขา เผ่าม้ง(7)	1,482 คน	257 ครอบครัว
	กะเหรี่ยง(7)	1,110 คน	265 ครอบครัว
	รวม 14 หมู่บ้าน	2,592 คน	522 ครอบครัว
งานวิจัย	ไม้ผล :	บัวข, ท้อ, สาลี่, แอปเปิ้ล	
	ไม้ดอก :	จิบไซฟิลด้า, สแตติส, เบญจมาศ, กุหลาบ	
	ผัก :	พริกยักษ์, หน่อไม้ฝรั่ง, อดิไซค์	
งานส่งเสริม	ผัก :	กระเทียม, หอมญี่ปุ่น, กะหล่ำปลีแดง, พริกยักษ์, หน่อไม้ฝรั่ง, ผักสลัด	
	ไม้ดอก :	จิบไซฟิลด้า, สแตติส, เฟิร์น, แกลดิโอลัส, กุหลาบ	
	ไม้ผล :	ท้อ, บัวข, สาลี่, แอปเปิ้ล, พลัม, พลัม	
	พืชไร่ :	ถั่วแดงหลวง, ข้าว, กาแฟ	
	ปศุสัตว์ :	สุกร, ไก่, เป็ด	

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	408	100	3	22.67	18	90.00
เป็ด	60	18	1	10.00	6	30.00
สุกร	112	15	2	5.89	19	95.00
โค	19	6	1	3.80	5	25.00
กระบือ	18	6	1	3.00	6	30.00
อื่นๆ	11	10	1	5.50	2	10.00
รวม	628	106	4	31.40	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระจ่าง , ห่าน , สุนัข , ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	6	30.00
2	2	10.00
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	8	40.00
1, 3	1	5.00
1, 4	2	10.00
1, 2, 4	1	5.00
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวयงาม เผ้าบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั	ร้อยละ
ไก่	18	90.00
เป็ด	6	30.00
สุกร	19	95.00
โค	5	25.00
กระบือ	6	30.00
อื่นๆ	2	10.00
รวม	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	3	15.00
2	-	-
3	1	5.00
4	-	-
5	4	20.00
6	-	-
1, 5	3	15.00
2, 5	1	5.00
2, 3	-	-
3, 5	1	5.00
4, 5	1	5.00
1, 3, 4	1	3.30
1, 3, 5	5	25.00
3, 5, 6	1	5.00
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	17	85.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	20	100.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	17	85.00
- ยาและวัคซีน	18	90.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	17	85.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	14	70.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	12	60.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	17	85.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	4	20.00
8. อาหารสัตว์	13	65.00
9. ตลาด	-	-
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงสุกรมากที่สุด (ร้อยละ 95.00) เลี้ยงไก่เป็นอันดับรอง (ร้อยละ 90.00) และเลี้ยงเป็ด (ร้อยละ 30.00) กระจับปี่ (ร้อยละ 30.00) โค (ร้อยละ 25.00) และสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ (ร้อยละ 10.00)
- 2) เกษตรกรมีจุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคในครอบครัวร่วมกับขายเป็นรายได้เสริมมากที่สุด (ร้อยละ 40.00) เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคอย่างเดียวมีจำนวนร้อยละ 30.00 และจำนวนร้อยละ 10.00 เลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียว นอกนั้นเลี้ยงสัตว์ด้วยจุดประสงค์ร่วมอื่น ๆ ซึ่งมีจำนวนน้อยราย
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงสุกรมากที่สุด (ร้อยละ 95.00) ต้องการเลี้ยงไก่เป็นอันดับรองลงมา (ร้อยละ 90.00) ต้องการเลี้ยงเป็ด (ร้อยละ 30.00) กระจับปี่ (ร้อยละ 30.00) โค (ร้อยละ 25.00) และสัตว์อื่น ๆ (ร้อยละ 10.00)
- 4) แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับกระจายตัวออกไปอย่างมากโดยไม่ค่อยเด่นชัดที่มากที่สุดคือ แหล่งความรู้ร่วมระหว่างเรียนรู้ด้วยตัวเอง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ และเรียนรู้จากบรรพบุรุษ มีเกษตรกรร้อยละ 25.00 ได้รับความรู้จากบรรพบุรุษอย่างเดียวมีเกษตรกรร้อยละ 20.00 เรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างเดียวมีเกษตรกร ร้อยละ 15.00 และได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อย่างเดียวมีเกษตรกร ร้อยละ 5.00 เท่านั้น
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ระดับมากที่สุด คือปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 100.00) ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 90.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร ระดับมาก คือต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 85.00) การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 85.00) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือให้คำแนะนำ (ร้อยละ 85.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร ระดับน้อย คือ ต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 70.00) อาหารสัตว์ (ร้อยละ 65.00) และความต้องการโรงเรือน และอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 60.00)
- 6) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีหลากหลายมาก บางครอบครัวเลี้ยงสัตว์ไว้ขายเป็นอาชีพหลักก็มี แต่ปรากฏว่าไม่มีเกษตรกรครอบครัวใดเลี้ยงสัตว์เพื่อวัตถุประสงค์อื่นเลย (เช่น ดูเล่น สวयงาม)
- 7) เกษตรกรที่สนใจเลี้ยงดูเล่น หรือสวयงามอาจสนับสนุนให้เลี้ยงสัตว์ประเภทนี้บ้างก็เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถขยายการเลี้ยงและขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วย

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่แฮ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	-
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	-
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกร ได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	-
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกร ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-
13		
14		

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แม่แฮ มีดังนี้

หมายเหตุ หัวหน้าศูนย์ และเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮไม่มีข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะพ่อ-แม่พันธุ์ (ไก่อ่ เป็ด สุกร) เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ส่วนสัตว์ใหญ่ ควรพิจารณาการผสมเทียมเข้าช่วย
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	***	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ โดยให้
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	***	ศูนย์ฯ ร่วมกับปศุสัตว์อำเภอจัดทำโครงการ
ยาและวัคซีน	***	จัดเตรียมยาและวัคซีนให้พร้อมตามโครงการ
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ทั้งด้านบริหารจัดการ และการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	**	- ควรให้เกษตรกรจัดตั้งกองทุน เพื่อการเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้านขึ้น เพื่อใช้ขยายการลงทุนเลี้ยงสัตว์ให้มีมากขึ้น และสามารถขายสัตว์และผลิตผลเป็นรายได้เสริมขึ้นได้
โรงเรียนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	*	- ควรแนะนำให้เกษตรกรสร้างที่อยู่อาศัยให้สัตว์เป็นสัดส่วน
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	**	- ในหมู่บ้านควรมีอาสาสมัครปศุสัตว์ช่วยส่งเสริมแนะนำ โดยประสานกับศูนย์ฯ และปศุสัตว์อำเภอ
การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	*	- เกษตรกรควรมีกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์เพื่อช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ เช่นการป้องกันโรคระบาด
อาหารสัตว์	*	การผสมอาหารสัตว์ใช้เอง การขายผลิตผลสัตว์ - ควรให้เกษตรกรช่วยกันผสมอาหารเลี้ยงสัตว์เองเพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร โดยใช้วัตถุดิบอาหารหรือวัสดุการเกษตรอื่นๆ ในพื้นที่มาผสมอาหารเลี้ยงสัตว์

- หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาเล็กน้อย
 ** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก
 *** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2524			
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านขุนวาง ตำบลแม่วีน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่			
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,220 เมตร			
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	85 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง 30 นาที			
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	2,812.5 ไร่ (45 ตารางกิโลเมตร)			
พื้นที่ศูนย์	35 ไร่			
อุณหภูมิ	สูงสุด 33 °ซ., ต่ำสุด 1 °ซ., เฉลี่ย 24.4 °ซ.			
ปริมาณน้ำฝน	1,900 มิลลิเมตร/ปี			
หัวหน้าศูนย์	นายอดีต สัมฤทธิ์ เจ้าหน้าที่ 11 คน คนงาน 30 คน โทร. .... (ใช้วิทยุสื่อสารของโครงการหลวง)			
ผู้อำนวยการศูนย์	นายอนันต์ บุญมี หน่วยงานต้นสังกัด มูลนิธิโครงการหลวง โทร. (053) 229645 (01) 993-6778			
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่าม้ง (2)	930	คน	128 ครอบครั้ว
	กะเหรี่ยง(5)	667	คน	134 ครอบครั้ว
	รวม 7 หมู่บ้าน	1,597	คน	262 ครอบครั้ว
งานวิจัย	ผัก , ไม้ดอก , ไม้ผล			
งานส่งเสริม	ผัก :	กะหล่ำดาว, ถั่วลิ้นเต้า, หอมญี่ปุ่น, แดงกวาง, กระเทียมบ้าน, พริกยักษ์, ผักกาดหอมหอ		
	ไม้ผล :	บัว, สาลี่, พลัม, แอปเปิ้ล, เสาวรส, กีวีฟรุต, ท้อ		
	ไม้ดอก :	คาร์เนชั่น		
	พืชไร่ :	กาแฟ		
	พืชสวน :	สตรอเบอรี่		

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	220	50	4	18.33	12	85.11
เป็ด	23	10	1	5.75	4	28.59
สุกร	31	10	1	3.44	9	64.29
โค	10	4	3	3.33	3	21.43
กระบือ	12	6	1	4.00	3	21.43
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	296	67	3	21.14	14	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	1	6.70
1	10	66.70
2	2	13.30
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1,2	-	-
1,3	1	6.70
1,2,3	1	6.70
รวม	15	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ฝากบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	12	80.00
เป็ด	4	26.67
สุกร	9	60.00
โค	4	26.67
กระบือ	3	20.00
อื่นๆ	-	
รวม	15	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	9	60.00
2	-	-
3	1	6.7
4	-	-
5	1	6.7
6	1	6.7
1, 3	1	6.7
1, 4	1	6.7
1, 5	1	6.7
3, 5	-	-
1, 2, 3	-	-
1, 3, 4	-	-
1, 2, 3, 5	-	-
1, 2, 6	-	-
รวม	15	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	13	86.67
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	13	86.67
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	12	80.00
- ยาและวัคซีน	12	80.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	10	66.67
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	9	60.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	4	26.67
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	6	40.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	6	40.00
8. อาหารสัตว์	3	20.00
9. ตลาด		
รวม	15	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 85.71) รองลงมาคือสุกร (ร้อยละ 64.29) เป็ด (ร้อยละ 28.59) โค (ร้อยละ 21.43) และกระบือ (ร้อยละ 21.43)
- 2) จุดประสงค์หลักของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์คือ เพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 66.70) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมมีเพียง ร้อยละ 13.30 เท่านั้น และเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ใหญ่ (โค กระบือ) และสัตว์เล็กร่วมกัน มีจุดประสงค์ร่วมคือเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค (สัตว์เล็ก) และใช้งาน (สัตว์ใหญ่) มีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 6.70
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่ร้อยละ 80.00, สุกร ร้อยละ 60.00, เป็ด ร้อยละ 26.67, โค ร้อยละ 26.67 และกระบือ ร้อยละ 20.00
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 60.00) สำหรับการได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เรียนรู้จากบรรพบุรุษ และได้รับความรู้จากแหล่งอื่น ๆ นั้น มีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 6.70
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ ระดับมากที่สุด คือ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 86.67) ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 86.67) การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 80.00) และต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 80.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรระดับมาก คือ ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 66.67) และต้องการเงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 60.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร ระดับน้อย คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือแนะนำ (ร้อยละ 40.00) ต้องการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 40.00) และอาหารสัตว์ (ร้อยละ 20.00)
- 6) ปรากฏว่าเกษตรกรไม่ระบุความต้องการให้ช่วยเหลือด้านตลาดเลยเนื่องจากมีเกษตรกรจำนวนน้อยที่เลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริม และสามารถขายให้เพื่อนบ้าน หรือพ่อค้าท้องถิ่นได้อยู่แล้ว แต่ถ้ามีการเลี้ยงสัตว์มากขึ้นจะมีความต้องการความช่วยเหลือด้านตลาดขึ้นดังนั้นกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์สามารถจะช่วยเหลือได้เป็นอย่างดี ทั้งในการกำหนดราคาขายสัตว์และผลิตผล รวมทั้งกิจกรรมอื่น ลดต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ด้วยการผสมอาหารสัตว์ตัวเอง

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ขุนวาง มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	2
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	-
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	3
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมียูปรกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	-
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริงๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	-
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	-

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ขุนวาง มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ แต่ละศูนย์ให้แน่นอน
- 2) ควรมีงบประมาณสนับสนุน ด้านพันธุ์สัตว์
- 3) ควรมีเงินลงทุนให้เกษตรกรด้วย

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
สถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (สถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ (โดยเฉพาะไก่ เป็ด สุกร) สัตว์ใหญ่ (โค กระบือ) อาจมีปัญหาสถานที่ เลี้ยงและหญ้าเลี้ยงสัตว์
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	**	- ควรมีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ โดย
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	***	สถานีฯ ร่วมกับปศุสัตว์ในพื้นที่จัดทำโครงการ
ยาและวัคซีน	***	และสำรองยาและวัคซีนตาม โครงการให้พร้อม
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรฝึกอบรมให้ความรู้การเลี้ยงสัตว์ และควรมีงานสาธิตการเลี้ยงสัตว์ และงานวิจัยทางสัตว์
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	*	ด้วย
โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	*	- เกษตรกรควรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้านขึ้น เกษตรกรบางรายอาจ
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	***	ขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. หากเป็นการลงทุนเลี้ยงสัตว์ระยะสั้น
		- ควรให้เกษตรกรสร้างคอก โรงเรือนที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ให้เป็นสัดส่วน เพื่อสะดวกในการดูแลและการควบคุมป้องกันโรคระบาด
		- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำสถานีฯ และมีอาสาสมัครปศุสัตว์ในระดับหมู่บ้าน เพื่อประสานให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่เกษตรกร ได้อย่างทั่วถึง

หมายเหตุ

* หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (สถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2522															
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านขุนกลาง ค.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่															
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,280 เมตร															
ระยะทางจากเชียงใหม่-สถานี	90 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง 30 นาที															
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	104,588.90 ไร่ (167.29 ตารางกิโลเมตร)															
พื้นที่ศูนย์	150 ไร่															
อุณหภูมิ	สูงสุด 24.9° ซ. ต่ำสุด 16.5° ซ. เฉลี่ย 20.1° ซ															
ปริมาณน้ำฝน	1,780.9 มิลลิเมตร/ปี															
หัวหน้าสถานี	นายวิวัฒน์ ดวงโภชน์ เจ้าหน้าที่ 35 คน คนงาน 190 คน															
ผู้ควบคุมสถานี	นายวิจิตร ถนอมถิ่น หน่วยงานต้นสังกัด มูลนิธิโครงการหลวง โทร.(053)278204, 278332															
เกษตรกร	<table border="0"> <tr> <td>ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (13)</td> <td>1,978</td> <td>คน</td> <td>520</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td>ม้ง (2)</td> <td>1,514</td> <td>คน</td> <td>298</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> <tr> <td>รวม 15 หมู่บ้าน</td> <td>3,492</td> <td>คน</td> <td>818</td> <td>ครอบครัว</td> </tr> </table>	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (13)	1,978	คน	520	ครอบครัว	ม้ง (2)	1,514	คน	298	ครอบครัว	รวม 15 หมู่บ้าน	3,492	คน	818	ครอบครัว
ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง (13)	1,978	คน	520	ครอบครัว												
ม้ง (2)	1,514	คน	298	ครอบครัว												
รวม 15 หมู่บ้าน	3,492	คน	818	ครอบครัว												
งานวิจัย	<table border="0"> <tr> <td>ไม้ผล :</td> <td>ฝรั่งคั้นน้ำ</td> </tr> <tr> <td>พืชไร่ :</td> <td>พืชน้ำมัน, ถินิน</td> </tr> <tr> <td>ไม้ดอก :</td> <td>แกลคิโอลิส, สเนคดิส, เยอบีร่า</td> </tr> <tr> <td>เฟิร์น :</td> <td>รวบรวมพันธุ์</td> </tr> <tr> <td>ปศุสัตว์ :</td> <td>โคนมพันธุ์แท้</td> </tr> </table>	ไม้ผล :	ฝรั่งคั้นน้ำ	พืชไร่ :	พืชน้ำมัน, ถินิน	ไม้ดอก :	แกลคิโอลิส, สเนคดิส, เยอบีร่า	เฟิร์น :	รวบรวมพันธุ์	ปศุสัตว์ :	โคนมพันธุ์แท้					
ไม้ผล :	ฝรั่งคั้นน้ำ															
พืชไร่ :	พืชน้ำมัน, ถินิน															
ไม้ดอก :	แกลคิโอลิส, สเนคดิส, เยอบีร่า															
เฟิร์น :	รวบรวมพันธุ์															
ปศุสัตว์ :	โคนมพันธุ์แท้															
งานส่งเสริม	<table border="0"> <tr> <td>พืชไร่ :</td> <td>สตรอเบอรี่, กาแฟ, พืชน้ำมัน</td> </tr> <tr> <td>ไม้ผล :</td> <td>ไม้ผลเมืองหนาวต่าง ๆ อโวคาโด, แอปเปิ้ล, หน่าเลียบ, องุ่น, บ๊วย</td> </tr> <tr> <td>ไม้ดอก :</td> <td>ไม้ตัดดอกชนิดต่างๆ</td> </tr> <tr> <td>ผัก :</td> <td>ถั่วแขก, ผักต่างๆ</td> </tr> </table>	พืชไร่ :	สตรอเบอรี่, กาแฟ, พืชน้ำมัน	ไม้ผล :	ไม้ผลเมืองหนาวต่าง ๆ อโวคาโด, แอปเปิ้ล, หน่าเลียบ, องุ่น, บ๊วย	ไม้ดอก :	ไม้ตัดดอกชนิดต่างๆ	ผัก :	ถั่วแขก, ผักต่างๆ							
พืชไร่ :	สตรอเบอรี่, กาแฟ, พืชน้ำมัน															
ไม้ผล :	ไม้ผลเมืองหนาวต่าง ๆ อโวคาโด, แอปเปิ้ล, หน่าเลียบ, องุ่น, บ๊วย															
ไม้ดอก :	ไม้ตัดดอกชนิดต่างๆ															
ผัก :	ถั่วแขก, ผักต่างๆ															

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (สถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	230	35	1	14.38	16	88.89
เป็ด	43	20	2	8.60	5	27.78
สุกร	33	11	1	3.30	10	55.56
โค	22	16	1	7.33	3	16.67
กระบือ	18	8	2	3.60	5	27.78
อื่นๆ	1	1	1	1.00	1	5.56
รวม	347	59	1	19.28	18	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	2	10.00
1	6	30.00
2	2	10.00
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1,2	7	35.00
1,5	3	15.00
1,2,3	-	-
รวม	20	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สบายงาม ฝึบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั	ร้อยละ
ไก่	18	90.00
เป็ด	5	25.00
สุกร	10	50.00
โค	3	15.00
กระบือ	5	25.00
อื่นๆ	1	5.00
รวม	20	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	2	10.00
1	11	55.00
2	-	-
3	2	10.00
4	-	-
5	3	15.00
6	-	-
1, 2	1	5.00
1, 4	-	-
2, 3	-	-
3, 4	1	5.00
1, 2, 3	-	-
1, 3, 4	-	-
1, 2, 3, 5	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5: ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	14	70.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	14	70.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	17	85.00
- ยาและวัคซีน	18	90.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	14	70.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	8	40.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	6	30.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	16	80.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	1	5.00
8. อาหารสัตว์	4	20.00
9. ตลาด		
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรเลี้ยงไก่ร้อยละ 88.89, สุกร ร้อยละ 55.56, เป็ด ร้อยละ 27.78, กระจับปี่ ร้อยละ 27.78, โค ร้อยละ 16.67 และสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ ร้อยละ 5.56
- 2) จุดประสงค์ของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ที่มากที่สุดคือ จุดประสงค์ร่วมระหว่างการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัว กับเลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมมีเกษตรกร ร้อยละ 35.00 เกษตรกรร้อยละ 30.00 มีจุดประสงค์เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัวอย่างเดียวที่น่าสังเกตคือ มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 10.00 ที่เลี้ยงสัตว์เพื่อขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียว
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่มากที่สุด (ร้อยละ 90.00) รองลงไปคือสุกร (ร้อยละ 50.00) เป็ด (ร้อยละ 25.00) กระจับปี่ (ร้อยละ 25.00) โค (ร้อยละ 15.00) และสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ (ร้อยละ 5.00)
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 55.00) เรียนรู้จากบรรพบุรุษ ร้อยละ 15.00 ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เพียง ร้อยละ 10.00 เท่านั้น
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ ระดับมากที่สุด ได้แก่ ความต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 90.00) ต้องการให้มีการป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 85.00) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือให้คำแนะนำ (ร้อยละ 80.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรระดับมาก ได้แก่ ความต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 70.00) มีปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 70.00) และต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 70.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร ระดับน้อย ได้แก่ เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 40.00) โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 30.00) และอาหารสัตว์ (ร้อยละ 20.00)
- 6) เกษตรกรเลี้ยงสัตว์จำนวนน้อยต่อครอบครัวอาจเป็นเพราะสภาพพื้นที่และภูมิอากาศ สถานี ควรมีงานวิจัยเพื่อศึกษาและปรับปรุงพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และไม่จำเป็นต้องเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อการบริโภคอย่างเดียว อาจเป็นสัตว์เลี้ยงสวยงาม สัตว์ที่เลี้ยงเพื่อใช้ขน เช่นแพะ แกะ โดยสัตว์พวกนี้จะให้ชนมีคุณภาพดีในที่อากาศเย็น

ค. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (สถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์)

1. หัวหน้าศูนย์ และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	1
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	5
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	4
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	3
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	2
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	7
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	8
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	6

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์ และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอินทนนท์มีดังนี้

- 1) ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ เกษตรกรและเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง
- 2) ควรวางแผนให้มีการใช้ประโยชน์จากมูลสัตว์
- 3) ควรวางแผนด้านการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม

**ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ**

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดี โดยเฉพาะพ่อ-แม่พันธุ์ เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ และขยายปริมาณการเลี้ยงให้มากขึ้น
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ ยาและวัคซีน	*** **	- ควรมีโครงการป้องกัน โรคระบาดสัตว์ และจัดสารองยาและวัคซีนให้พร้อม ใช้งานตามโครงการ
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	**	- ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรทั้งด้าน การจัดการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกัน โรคระบาดสัตว์
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	*	- ควรให้เกษตรกรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อ การเลี้ยงสัตว์ขึ้น ในหมู่บ้าน เพื่อการกระจาย เลี้ยงสัตว์ให้มากขึ้น
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	**	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ และ อาสาสมัครปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือ ให้คำแนะนำการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร
อาหารสัตว์	*	- เกษตรกรควรช่วยกันผสมอาหารเลี้ยงสัตว์เอง เพื่อลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ โดยใช้วัตถุดิบ อาหารสัตว์ในพื้นที่เป็นหลัก

หมายเหตุ

* หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา น้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2528				
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านม่อนเงาะ ต.เมืองเก่า อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่				
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,300 เมตร				
ระยะทางจาเชียงใหม่-ศูนย์	63 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 ชั่วโมง				
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	52,668.75 ไร่ (84.27 ตารางกิโลเมตร)				
พื้นที่ศูนย์	20 ไร่				
อุณหภูมิ	สูงสุด 30° ซ., ต่ำสุด 9° ซ., เฉลี่ย 19° ซ.				
ปริมาณน้ำฝน	.....มิลลิเมตร/ปี (ไม่มีข้อมูล)				
หัวหน้าศูนย์	นายประกอบ เสงี่ยมชัย หน่วยงานต้นสังกัด กรมประชาสัมพันธ์ โทร.....-.....				
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่าม้ง (2)	393	คน	70	ครอบครัว
	คนเมือง (15)	1,427	คน	388	ครอบครัว
	รวม 17 หมู่บ้าน	1,820	คน	458	ครอบครัว
งานส่งเสริม	ผัก :	ผักเมืองหนาวต่าง ๆ เช่น กะหล่ำปลี, แรดิช, ผักกาดหางหงส์, ข้าวโพดหวาน, หอมญี่ปุ่น กะหล่ำปลีแดง, ผักกาดหอมใบแดง,			
	พืชไร่ :	ลีนิน, กาแฟ			
	เห็ด :	เห็ดหอม			
	ไม้ผล :	บ๊วย, สาลี่, พลับ, กีวี, ท้อ, เสาวรส, พลับ			
	ไม้ดอก :	ปักษาสวรรค์, พิโตนครอน ชันนาดู			
	ปศุสัตว์ :	ไก่, เป็ดเทศ, ไก่ชน			

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	200	40	1	11.11	18	100.00
เป็ด	-	-	-	-	-	-
สุกร	33	5	2	3.30	10	55.56
โค	-	-	-	-	-	-
กระบือ	-	-	-	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	233	40	3	12.94	18	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

All rights reserved

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	2	10.00
1	18	90.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1,2	-	-
1,3	-	-
1,2,3	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวดยาม ฝึบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั	ร้อยละ
ไก่	18	94.74
เป็ด	-	-
สุกร	10	52.63
โค	1	5.26
กระบือ	-	-
อื่นๆ	-	-
รวม	19	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	2	10.00
1	17	85.00
2	-	-
3	1	5.00
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1, 3	-	-
1, 4	-	-
2, 3	-	-
3, 5	-	-
1, 2, 3	-	-
1, 3, 4	-	-
1, 2, 3, 5	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสารคดี และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	13	65.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	12	60.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	1	5.00
- ยาและวัคซีน	9	45.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	12	60.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	3	15.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	-	-
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	11	55.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	1	5.00
8. อาหารสัตว์	3	15.00
9. ตลาด	-	-
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรที่ตอบแบบสำรวจเลี้ยงไก่ทุกครอบครัว (ร้อยละ 100.00) และเลี้ยงสุกร (ร้อยละ 55.56) ไม่มีการเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีเพียงประการเดียวคือ เพื่อใช้บริโภคในครอบครัว
- 3) เกษตรกรมีความต้องการเลี้ยงไก่ ร้อยละ 94.74, สุกรร้อยละ 52.63 และโค ร้อยละ 5.26
- 4) เกษตรกรร้อยละ 85.0 ได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเพียงร้อยละ 5.00 เท่านั้น ที่ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ ระดับมากคือความต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 65.00) ปัญหาโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 60.00) ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 60.00) เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ (ร้อยละ 55.00) และความต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 45.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร ระดับน้อยคือ เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 15.00) และอาหารสัตว์ (ร้อยละ 15.00)
- 6) เกษตรกรมีจุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์เพียงอย่างเดียวคือเพื่อบริโภคในครอบครัว และมีสัตว์เลี้ยงเพียง 2 ชนิด คือ ไก่ และสุกรเท่านั้น การสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีโดยเฉพาะพ่อ-แม่พันธุ์ทั้งไก่ และสุกรจะช่วยในการปรับปรุงพันธุ์ และขยายพันธุ์ให้มากขึ้น และมีสัตว์เพียงพอสำหรับบริโภคในครอบครัว และอาจมีเหลือขายเป็นรายได้เสริมได้บ้าง
- 7) ในพื้นที่สูงเช่นที่ศูนย์หม่อนเงาะจะมีสภาพอากาศเย็น สัตว์บางชนิดเช่น แพะ ขน, แพะนม หรือแกะ อาจเลี้ยงได้ดี แต่ต้องคำนึงถึงพื้นที่เลี้ยงและอาหารด้วย ศูนย์ฯ อาจทำการศึกษาการเลี้ยงสัตว์เหล่านี้เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมแนะนำต่อไป

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ม่อนเงาะ มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	4
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	-
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	-
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	-
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	7
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้าง โรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	9
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริง ๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	3
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	5
13	ควรจัดหาเอกสารคำราการเลี้ยงสัตว์ไว้ประจำศูนย์	6
14	ควรมีงานสาธิตการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษา	8

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ม่อนเงาะ มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนปศุสัตว์ทั้งระยะสั้น 1 ปี และแผนแม่บท 5 ปี
- 2) ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์
- 3) ควรมีแผนการผลิตอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์
- 4) ควรมีแผนการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านปศุสัตว์ทั้งเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	**	- ควรสนับสนุนพ่อ-แม่สัตว์พันธุ์ดี เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ให้มีสมรรถภาพการผลิตดีขึ้น
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	***	- ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์ โดย
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	**	ศูนย์ฯ ร่วมกับปศุสัตว์ในพื้นที่จัดทำโครงการ
ยาและวัคซีน	***	และจัดเตรียมยาและวัคซีนตามโครงการให้พร้อมใช้งาน
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ ควรจัดทำคู่มือการเลี้ยงสัตว์ให้เกษตรกรได้ศึกษาเพิ่มเติมด้วย
เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์,	***	- ควรให้เกษตรกรจัดตั้งกองทุนหมุนเวียน ขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อหมุนเวียนให้เกษตรกรได้ใช้ลงทุนขยายการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรบางครอบครัวอาจกู้เงินจาก ธ.ก.ส. สำหรับโครงการเลี้ยงสัตว์ระยะสั้นเพื่อขายเป็นรายได้เสริมก็ได้
โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	*	- ควรแนะนำให้เกษตรกรสร้างคอก หรือโรงเรือนให้สัตว์อยู่อาศัยเป็นสัดส่วน เพื่อสะดวกในการดูแลและการจัดการป้องกันโรคระบาด
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำ	***	- ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำศูนย์ เพื่อช่วยเหลือแนะนำเกษตรกรและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
อาหารสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรผสมอาหารสัตว์ขึ้นใช้เอง โดยใช้วัตถุดิบอาหารที่ผลิตขึ้นได้ในพื้นที่

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา น้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มาก

*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหา มากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอู่)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2522			
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านปางอู่ ต.แม่ศึก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่			
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,345 เมตร			
ระยะทางจากเชียงใหม่-ศูนย์	325 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 5-6 ชั่วโมง			
พื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด	48,068.54 ไร่ (76.91 ตารางกิโลเมตร)			
พื้นที่ศูนย์	80 ไร่			
อุณหภูมิ	สูงสุด 31 °ซ., ต่ำสุด -4 °ซ., เฉลี่ย 25 °ซ.			
ปริมาณน้ำฝน	1,500 มิลลิเมตร / ปี			
หัวหน้าศูนย์	นายวุฒิภัทร ศรีทาเพลิน เจ้าหน้าที่ 4 คน คนงาน 10 คน โทร. (053)210019-20			
ผู้อำนวยการศูนย์	นายเกรียงไกร คณองคเตชาชาติ หน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ โทร. 210019-20			
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่าม้ง (3)	1,918 คน	342	ครอบครัว
	กะเหรี่ยง (1)	1,236 คน	257	ครอบครัว
	รวม 14 หมู่บ้าน	3,154 คน	599	ครอบครัว
งานส่งเสริม	ผัก :	กะหล่ำปลี, แครอท, มันฝรั่ง		
	ไม้ผล :	ทับทิม, ฝรั่ง, ลิ้นจี่, บ๊วย, กาแฟ, มะม่วง		
	ปศุสัตว์ :	โค, กระบือ, สุกร, ปลา		

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอู๋)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	425	50	3	21.25	20	100.00
เป็ด	31	10	2	5.17	6	30.00
สุกร	131	50	.1	6.89	19	95.00
โค	73	25	2	7.30	10	50.00
กระบือ	13	7	1	2.60	5	25.00
อื่นๆ	-	-	-	-	-	-
รวม	673	110	9	33.65	20	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า และ ฯลฯ

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	7	35.00
2	-	-
3	-	-
4	-	-
5	-	-
1, 2	12	60.00
1, 4	1	5.00
1, 2, 3	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ฝากบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	20	100.00
เป็ด	6	30.00
สุกร	19	95.00
โค	10	50.00
กระบือ	5	25.00
อื่นๆ	-	
รวม	20	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	-	-
1	1	5.00
2	-	-
3	3	15.00
4	-	-
5	-	-
6	-	-
1, 2	-	-
1, 5	3	15.00
3, 4	1	5.00
3, 5	5	25.00
1, 3, 4	1	5.00
1, 3, 5	4	20.00
2, 3, 4, 5	1	5.00
1, 2, 3, 4, 5	1	5.00
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา / ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	17	85.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	20	100.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	18	90.00
- ยาและวัคซีน	20	100.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	20	100.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	20	100.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	13	65.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	20	100.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	4	20.00
8. อาหารสัตว์	13	65.00
9. ตลาด	1	5.00
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรที่ตอบแบบสำรวจทุกครอบครัว เลี้ยงไก่ (ร้อยละ 100.00) และ ร้อยละ 95.00 เลี้ยงสุกร เกษตรกรร้อยละ 50.00 เลี้ยงโค เลี้ยงเป็ด ร้อยละ 30.00 และเลี้ยงไก่ ร้อยละ 25.00
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรที่มากที่สุดคือ เพื่อบริโภคใน ครอบครัว ร่วมกับขายเป็นรายได้เสริม (ร้อยละ 60.00) เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคอย่างเดียว มีจำนวนร้อยละ 35.00 และเกษตรกรร้อยละ 5.00 เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคพร้อมกับขายเป็นอาชีพหลัก
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่ร้อยละ 100.00 ต้องการเลี้ยงสุกรร้อยละ 95.00 โค ร้อยละ 25.00
- 4) แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรกระจายตัวออกไปอย่างมาก ไม่มี แหล่งความรู้หลักที่เด่นชัด แต่ที่มากที่สุดคือ เกษตรกรได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ร่วมกับการเรียนรู้ จากบรรพบุรุษ (ร้อยละ 25.00) ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อย่างเดียว ร้อยละ 15.00 เรียนรู้ ด้วยตนเองร่วมกับเรียนรู้จากบรรพบุรุษมีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 15.00 เกษตรกรที่ได้รับความรู้ จากการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเดียวมีเพียงร้อยละ 5.00 เท่านั้น
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ ระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาโรคระบาดสัตว์ และพยาธิ (ร้อยละ 100.00) ความต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 100.00) ต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 100.00) เงินลงทุน (ร้อยละ 100.00) และต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ช่วยเหลือแนะนำ (ร้อยละ 100.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร ระดับมากที่สุดคือ ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 90.00) และต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 85.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร ระดับน้อยคือ ต้องการโรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 65.00) อาหารสัตว์ (ร้อยละ 65.00) สำหรับ ความต้องการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ และต้องการความช่วยเหลือด้านตลาดนั้นมีน้อยมาก
- 6) เกษตรกรศูนย์ฯปางอุ่งสนใจในการเลี้ยงสัตว์มากมีปัญหาและความต้องการ ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ สูงมาก ยกเว้นการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ และความช่วยเหลือด้านตลาด ที่ เกษตรกรมีความต้องการน้อยมาก อาจเป็นเพราะไม่เห็นความสำคัญของการรวมตัวกัน ในด้าน การจัดตั้งกลุ่ม และไม่มีปัญหาด้านตลาด แต่ถ้าเลี้ยงสัตว์มากขึ้นจะมีปัญหาตามมามากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นจึงควรชี้ให้เห็นความสำคัญของการรวมตัวกันเป็นกลุ่มจะช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	5
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	7
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	4
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	6
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	10
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริงๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	9
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	12
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	11
13	ควรจัดตั้งศูนย์เพาะและขยายพันธุ์สัตว์	8

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ของศูนย์ให้แน่นอน โดยมีงบประมาณสนับสนุน
- 2) ควรวางแผนจัดตั้งศูนย์ปรับปรุงพันธุ์ และขยายพันธุ์สัตว์ขึ้นในพื้นที่ โดยคำนึงถึงชนิดและสายพันธุ์สัตว์ที่เกษตรกรต้องการและให้ผลดีต่อผลตอบแทนทางเศรษฐกิจด้วย
- 3) ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของศูนย์ เพื่อประสานงานกับส่วนกลาง และส่งเสริมปศุสัตว์ในพื้นที่

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ
สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย (สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง)

ปัญหา/ความต้องการที่สำคัญ	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
พันธุ์สัตว์	***	- ควรสนับสนุนสัตว์พันธุ์ดีให้เกษตรกรเลี้ยงและ ขยายพันธุ์ โดยเฉพาะ ไก่ เป็ด และสุกร
ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	**	- ควรมีโครงการป้องกัน โรคระบาด
การป้องกันโรคระบาดสัตว์	*	สัตว์ และจัดเตรียมยาและวัคซีนให้
ยาและวัคซีน	*	พร้อมตามโครงการ
ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	***	- ควรฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ ที่ถูกต้อง รู้จักการป้องกัน โรคระบาดสัตว์
อาหารสัตว์	*	- ควรให้เกษตรกรใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่มาผสมอาหารเลี้ยงสัตว์เองให้ ความรู้ด้านอาหารสัตว์ที่ถูกต้อง เพื่อไม่ให้ใช้อาหารมีคุณภาพต่ำเลี้ยงสัตว์

หมายเหตุ * หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาน้อย

** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามาก

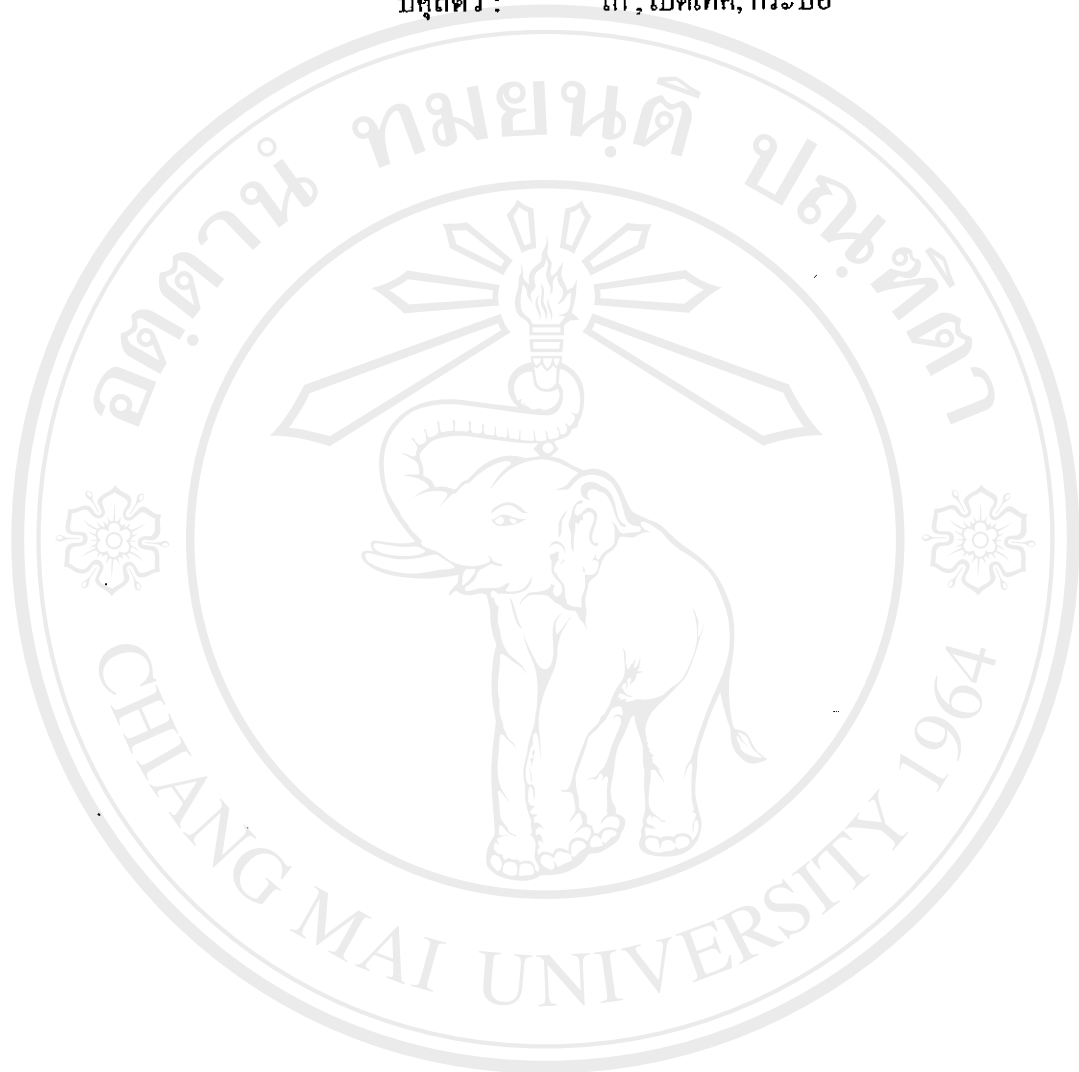
*** หมายถึง ความเร่งด่วนในการแก้ปัญหามากที่สุด

ก. ข้อมูลพื้นฐาน (สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง)

ก่อตั้งเมื่อ	ปี พ.ศ. 2512				
สถานที่ตั้ง	หมู่บ้านคุ้ม ต.ม่อนปิน อ.ฝาง จ.เชียงใหม่				
ความสูงจากระดับน้ำทะเล	1,400 เมตร				
ระยะทางจากเชียงใหม่-สถานี	162 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 3 ชั่วโมง				
พื้นที่รับผิดชอบของสถานี	16,576.89 ไร่ (26.52 ตารางกิโลเมตร)				
พื้นที่สถานี	1,200 ไร่				
อุณหภูมิ	สูงสุด 32 °ซ., ต่ำสุด -3° ซ., เฉลี่ย 20.5 °ซ.				
ปริมาณน้ำฝน	1,813 มิลลิเมตร/ปี				
หัวหน้าสถานี	นายสมศักดิ์ จักรคำ เจ้าหน้าที่ 32 คน คนงาน 171 คน โทร.453526-8 และวิทยุสื่อสารโครงการหลวง				
ผู้ควบคุมสถานี	1. นายวิจิตร ถนอมถิ่น หน่วยงานต้นสังกัด มูลนิธิโครงการหลวง โทร.(053)278204, 278332, 277094, 274711 2. ดร.ณรงค์ พิพัฒน์วงศ์ หน่วยงานต้นสังกัด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร.(02)579-2291 และ (053) 211142 (คอຍປຸຍ)				
เกษตรกร	ชาวเขาเผ่ามูเซอ (2)	901	คน	197	ครอบครัว
	ชาวเขาปะหล่อง (1)	783	คน	193	ครอบครัว
	ชาวจีนฮ่อ(3)	1,101	คน	245	ครอบครัว
	รวม 6 หมู่บ้าน ประชากร	2,785	คน	245	ครอบครัว
งานวิจัย	ไม้ผลเมืองหนาว , ไม้ดอก , พืชผักสมุนไพร , พืชไร่ , ไม้ประดับ				
งานส่งเสริม	ผัก :	กะหล่ำปลีแดง, แครอท, ผักกินใบ, โกลบ, พืชสมุนไพร, กะหล่ำดาว			
	ไม้ดอก :	คาร์เนชั่น, คลาดาร์ลีส, เบญจมาศ, กุหลาบ			
	ไม้ผล :	ท้อ, บ๊วย, พลัม, สาลี่, พลับ, กีวีฟรุต, สตรอเบอร์รี่			

พืชไร่ : มันฝรั่ง, ข้าวสาลี, ถั่วแดง, กาแฟ, ถินิน
 อื่น ๆ : ไม้หมากู๋, ไม้ทลิวู, ไม้หางจิ้งจอก
 ปศุสัตว์ : ไก่, เป็ดเทศ, กระบือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ข. ข้อมูลจากเกษตรกร (สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างปาง)

1 จำนวนและชนิดสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	130	20	2	7.65	17	100.00
เป็ด	35	12	2	5.00	7	41.18
สุกร	25	5	1	2.27	11	64.71
โค	-	-	-	-	-	-
กระบือ	49	15	2	6.13	8	47.06
อื่นๆ	13	4	1	1.44	9	52.94
รวม	252	37	4	14.82	17	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

ลิขสิทธิ์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	2	10.00
1	5	25.00
2	2	10.00
3	-	-
4	-	-
5	1	5.00
1,2	4	20.00
1,3	2	10.00
1,2,3	4	20.00
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
- 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
- 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
- 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
- 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
- 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ คูเล่น สวयงาม เพ้าบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

3..ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั	ร้อยละ
ไก่	18	94.74
เป็ด	7	36.84
สุกร	12	63.16
โค	-	-
กระบือ	8	42.11
อื่นๆ	9	47.37
รวม	19	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4. แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	2	10.00
1	9	45.00
2	-	-
3	1	5.00
4	-	-
5	1	5.00
6	-	-
1, 3	1	5.00
1, 5	4	20.00
2, 3	1	5.00
3, 5	-	-
1, 2, 4	1	5.00
1, 3, 4	-	-
1, 2, 3, 5	-	-
รวม	20	100.00

- หมายเหตุ 0 หมายถึง ไม่แจ้งแหล่งความรู้
- 1 หมายถึง เรียนรู้เอง
- 2 หมายถึง เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
- 3 หมายถึง ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
- 4 หมายถึง ศึกษาจากหนังสือ วารสาร ด้านปศุสัตว์
- 5 หมายถึง เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
- 6 หมายถึง แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม งานสาธิต และ ฯลฯ

5. ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร

ปัญหา/ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	18	90.00
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	15	75.00
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	6	30.00
- ยาและวัคซีน	9	45.00
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	17	85.00
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	3	15.00
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	1	5.00
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	3	15.00
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	1	5.00
8. อาหารสัตว์	4	20.00
9. ตลาด	1	5.00
รวม	20	100.00

สรุปและข้อสังเกตเพิ่มเติม

- 1) เกษตรกรที่ตอบแบบสำรวจเลี้ยงไก่ทั้งหมด (ร้อยละ 100.00) เลี้ยงสุกร ร้อยละ 64.71 เลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ร้อยละ 52.94 กระบือ ร้อยละ 47.06 และเป็ดร้อยละ 41.18
- 2) จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีหลากหลายและไม่เด่นชัด แต่ที่มากที่สุดคือ เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคในครอบครัว (ร้อยละ 25.00) เกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ไว้ขายเป็นรายได้เสริมอย่างเดียวมีเพียงร้อยละ 10.00 และเลี้ยงสัตว์ไว้ด้วยประสงค์อื่น ร้อยละ 5.00 เกษตรกรที่มีจุดประสงค์ร่วมในการเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครอบครัวกับเพื่อขายเป็นรายได้เสริมมีจำนวนร้อยละ 20.00 เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคร่วมกับการใช้งานมีเกษตรกรร้อยละ 10.00 เกษตรกรที่มีจุดประสงค์ร่วม 3 อย่างคือ ทั้งเลี้ยงเพื่อบริโภค ขายเป็นรายได้เสริม และใช้งานด้วย (เลี้ยงสัตว์เล็กและสัตว์ใหญ่) มีจำนวนร้อยละ 20.0
- 3) เกษตรกรต้องการเลี้ยงไก่ร้อยละ 94.74 ต้องการเลี้ยงสุกรร้อยละ 63.16 สัตว์เลี้ยงอื่น ๆ ร้อยละ 47.37 กระบือ ร้อยละ 42.11 และเป็ดร้อยละ 36.84
- 4) เกษตรกรได้รับความรู้การเลี้ยงสัตว์จากการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 45.00) แหล่งความรู้ร่วมระหว่างการเรียนรู้ด้วยตัวเองกับการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ร้อยละ 20.00 เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ น้อยมาก
- 5) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรในการเลี้ยงสัตว์ ระดับมากที่สุด คือ ต้องการพันธุ์สัตว์ (ร้อยละ 90.00) และต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 85.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรระดับมาก คือ ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ (ร้อยละ 75.00) ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกรระดับน้อย คือ ต้องการยาและวัคซีน (ร้อยละ 45.00) การป้องกันโรคระบาดสัตว์ (ร้อยละ 30.00) และอาหารสัตว์ (ร้อยละ 20.00) ปัญหา/ความต้องการด้านอื่น ๆ มีน้อยมาก
- 6) สิ่งที่น่าสังเกตคือ เกษตรกรเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น ๆ มาก โดยเฉพาะสุนัข และนก
- 7) เนื่องจากพื้นที่ส่งเสริมการเกษตรของสถานีฯ อ่างข้างค่อนข้างสูงชัน ไม่เหมาะต่อการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ สำหรับการเลี้ยงสัตว์เล็กนั้น อาจขยายปริมาณการเลี้ยงมากขึ้นได้บ้าง แต่ต้องดูความเหมาะสมของสถานที่เลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรแต่ละรายประกอบ
- 8) อาจสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงนกสวยงามและสัตว์เลี้ยงไว้ดูเล่นเพื่อขายเป็นรายได้เสริมได้ด้วย เนื่องจากใช้พื้นที่ในการเลี้ยงน้อยกว่าสัตว์อื่น ๆ มาก

ก. ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ (สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง)

1. หัวหน้าศูนย์และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง มีข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาปศุสัตว์ในพื้นที่ ดังนี้

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะทั่วไป	ลำดับความสำคัญ
1	ควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ให้คำแนะนำและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง	3
2	ควรจัดหาพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้เกษตรกรเลี้ยง	1
3	ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร	2
4	ควรมีโครงการป้องกันโรคระบาดสัตว์	4
5	ควรจัดหาเงินลงทุนให้เกษตรกรได้ขยายการเลี้ยงสัตว์	9
6	ควรจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ หรือสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์	11
7	ควรจัดหายาและวัคซีนให้เกษตรกรอย่างพอเพียง	5
8	ควรให้เกษตรกรจัดสร้างโรงเรือนและมีอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม	7
9	ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงสัตว์จริงๆ เข้าร่วมโครงการพัฒนาปศุสัตว์	-
10	ควรจัดให้เกษตรกรได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานด้านการเลี้ยงสัตว์ตามหน่วยงานราชการ หรือเอกชนบ้าง	-
11	ควรจัดหาอาหารสัตว์ราคาถูกให้เกษตรกรใช้เลี้ยงสัตว์	8
12	ควรจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตผลปศุสัตว์ให้เกษตรกรด้วย	10
13	ควรจัดพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ให้เป็นสัดส่วน (แปลงหญ้าสำหรับโค กระบือ)	6

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์จากหัวหน้าสถานีฯ และเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยเกษตรหลวง อ่างขาง มีดังนี้

- 1) ควรจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ให้แน่นอน ทั้งระยะสั้น 1 ปี และแผนแม่บท 5 ปี
- 2) ควรบรรจุแผนพัฒนาปศุสัตว์ไว้ในแผนแม่บทระยะ 5 ปี ของโครงการหลวง
- 3) ควรร่วมมือกับปศุสัตว์ในพื้นที่ในการจัดทำแผนพัฒนาปศุสัตว์ต่างๆ

บรรณานุกรม

- นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา และกมล งามสมสุข. 2541 รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการการศึกษาข้อมูล
สำหรับการวางแผนพัฒนาในพื้นที่โครงการหลวง. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. 490 หน้า.
- คณะผู้เชี่ยวชาญเกษตรศาสตร์ชาวจีน (ได้หวั่น). 2535. 20 ปี แห่งการบุกเบิกพัฒนาพื้นที่สูง
ภาคเหนือของประเทศไทย. รายงานความช่วยเหลือทางด้านเกษตรที่สูงที่โครงการหลวง
ได้รับจากประเทศสาธารณรัฐจีนในวาระครบรอบ 20 ปี. 135 หน้า.
- กองพัฒนาเกษตรที่สูง, 2542. รายงานการสัมมนาเรื่อง การกำหนดแนวทางและเป้าหมายการ
ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง. กองพัฒนาเกษตรที่สูง สำนักงานปลัดกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์. 75 หน้า.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2541. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร
ที่ยั่งยืนของไทย. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 128 หน้า.
- กองพัฒนาเกษตรที่สูง. 2539. ข้อมูลอุคณิคมวิद्याศูนย์พัฒนาโครงการหลวง พ.ศ. 2531-2538. กอง
พัฒนาเกษตรที่สูง สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับมูลนิธิ
โครงการหลวง. 65 หน้า.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2540. แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวงของ
ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเพื่อรองรับงานมูลนิธิโครงการหลวง ระยะ 5 ปี
(พ.ศ.2540-2544) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 58 หน้า.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวกที่ 1 ตารางผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ประชากรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทั้ง 35 แห่ง แยกตามเผ่า

ลำดับที่	เผ่า	จำนวนประชากร (คน)	ครอบครัว	ร้อยละ	หมายเหตุ
1	อีเก้อ	5,521	1,068	5.26	
2	จีนฮ่อ	5,330	1,059	5.21	
3	คะฉิ่น	464	70	0.34	
4	กะเหรี่ยง	27,989	5,764	28.37	
5	ลีซอ	1,069	277	1.36	
6	ละว้า	3,912	941	4.63	
7	ม้ง	15,343	2,487	12.24	
8	มูเซอ	9,738	1,733	8.53	
9	ปะหล่อง	783	193	0.95	
10	คนเมือง	21,914	6,128	30.16	
11	ไทยลื้อ	360	80	0.39	
12	ไทยใหญ่	2,024	420	2.07	
13	เข่า	531	97	0.48	
	รวม	94,978	20,317	100.00	

ตารางผนวกที่ 2 ประชากรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง
ต่ำกว่า 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 15 ศูนย์ (กลุ่มที่ 1)

ลำดับที่	เผ่า	จำนวนประชากร (คน)	ครอบครัว	ร้อยละ	หมายเหตุ
1	อีเก้อ	1,608	369	4.22	
2	จีนฮ่อ	1,502	314	3.59	
3	คะฉิ่น	464	70	0.80	
4	กะเหรี่ยง	8,857	1,780	20.38	
5	ละว้า	21	25	0.29	
6	ม้ง	3,799	525	6.01	
7	มูเซอ	3,911	812	9.30	
8	คนเมือง	15,235	4,262	48.79	
9	ไทยลื้อ	360	80	0.92	
10	ไทยใหญ่	1,947	402	4.60	
11	เข่า	526	96	1.10	
	รวม	38,230	8,735	100.00	

ตารางผนวกที่ 3 ประชากรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง
800 - 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 7 ศูนย์ (กลุ่มที่ 2)

ลำดับที่	เผ่า	จำนวนประชากร (คน)	ครอบครัว	ร้อยละ	หมายเหตุ
1	กะเหรี่ยง	7,957	1,510	36.92	
2	ลีซอ	158	27	0.66	
3	ละว้า	3,891	916	22.40	
4	มูเซอ	1,052	242	5.92	
5	คนเมือง	4,830	1,395	34.11	
	รวม	17,888	4,090	100.00	

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางผนวกที่ 4 ประชากรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง
เกินกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 13 ศูนย์ (กลุ่มที่ 3)

ลำดับที่	เผ่า	จำนวนประชากร (คน)	ครอบครัว	ร้อยละ	หมายเหตุ
1	อีเก้อ	3,913	699	9.33	
2	จีนฮ่อ	3,828	745	9.94	
3	กะเหรี่ยง	11,175	2,474	33.02	
4	ลีซอ	911	250	3.34	
5	ม้ง	11,544	1,962	26.19	
6	มูเซอ	4,775	679	9.06	
7	ปะหล่อง	783	193	2.58	
8	คนเมือง	1,849	471	6.29	
9	ไทยใหญ่	77	18	0.24	
10	เข่า	5	1	0.01	
	รวม	38,860	7,492	100.00	

ตารางผนวกที่ 5 ชนิดของสัตว์ที่เกษตรกรเลี้ยงในภาพรวม 35 ศูนย์

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	16,486	2,000	1	24.03	686	91.50
เป็ด	1,261	150	1	11.46	110	14.70
สุกร	1,927	100	1	4.14	466	62.10
โค	931	50	1	8.03	116	15.50
กระบือ	462	30	1	4.40	105	14.00
อื่นๆ	201	50	1	3.41	59	7.90
รวม	21,248	2,100	1	28.33	750	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระต่าย, ห่าน, สุนัข, ม้า และ ฯลฯ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางผนวกที่ 6 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในภาพรวม 35 ศูนย์

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	50	6.2
1	357	44.1
2	77	9.5
3	7	0.9
4	-	-
5	10	1.2
1, 2	245	30.3
1, 3	24	3.0
1, 4	4	0.5
1, 5	7	0.9
2, 3	4	0.5
1, 2, 3	20	2.5
1, 2, 4	1	0.1
1, 2, 5	3	0.4
รวม	809	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
  - 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
  - 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
  - 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
  - 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
  - 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูเล่น สวยงาม ฝากบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

ตารางผนวกที่ 7 ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในภาพรวม 35 ศูนย์

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	716	90.06
เป็ด	114	14.34
สุกร	485	61.01
โค	123	15.47
กระบือ	111	13.96
อื่น ๆ	61	7.67
รวม	795	100.00

หมายเหตุ

สัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ได้แก่ นกสวยงาม กระต่าย ห่าน สุนัข ม้า ฯลฯ
ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางผนวกที่ 8 แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในภาพรวม 35 ศูนย์

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ	หมายเหตุ
0	46	5.70	0 = ไม่แจ้งแหล่งความรู้
1	329	40.70	1 = เรียนรู้เอง
2	12	1.50	2 = เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
3	73	9.00	3 = ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
4	7	0.90	4 = ศึกษาจากหนังสือ วารสาร
5	65	8.00	ด้านปศุสัตว์
6	32	4.00	5 = เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
1,2	31	3.80	6 = แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษา
1,3	45	5.60	ดูงาน การฝึกอบรม งานสาธิต
1,4	6	0.70	และ ฯลฯ
1,5	56	6.90	
1,6	2	0.20	
2,3	12	1.50	
2,5	5	0.60	
3,4	2	0.20	
3,5	14	1.70	
3,6	2	0.20	
4,5	2	0.20	
4,6	1	0.10	
1,2,3	4	0.50	
1,2,4	3	0.40	
1,2,5	21	2.60	
1,3,4	5	0.60	
1,3,5	18	2.20	
1,3,6	1	0.10	
1,4,5	3	0.40	
1,4,6	1	0.10	
3,5,6	1	0.10	
1,2,3,5	6	0.70	
1,2,4,5	1	0.10	
2,3,4,5	1	0.10	
1,2,3,4,5	2	0.20	
รวม	809	100.00	

ตารางผนวกที่ 9 ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในภาพรวม 35 ศูนย์

ปัญหา / ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	583	72.10
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	556	68.70
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	343	42.40
- ยาและวัคซีน	465	57.50
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	564	69.70
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	376	46.50
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	160	19.80
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	520	64.30
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	157	19.40
8. อาหารสัตว์	120	14.80
9. ตลาด	47	5.80
รวม	809	100.00

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางผนวกที่ 10 ชนิดของสัตว์ที่เกษตรกรเลี้ยงในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง ต่ำกว่า 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 15 ศูนย์ (กลุ่มที่ 1)

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	10,082	2,000	1	31.12	324	92.30
เป็ด	572	100	1	12.17	47	13.40
สุกร	740	100	1	4.23	175	49.8
โค	224	45	1	6.22	36	10.3
กระบือ	73	14	1	2.81	26	7.4
อื่นๆ	107	50	1	4.46	24	6.8
รวม	11,778	2,100	1	33.56	351	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยงจำนวนน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University.

All rights reserved

ตารางผนวกที่ 11 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง
ต่ำกว่า 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 15 ศูนย์ (กลุ่มที่ 1)

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	23	6.0
1	162	42.3
2	39	10.2
3	4	1.0
4	-	-
5	9	2.3
1, 2	137	35.8
1, 3	3	0.8
2, 3	2	0.5
1, 2, 3	4	1.0
รวม	383	100.00

หมายเหตุ

- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูแล สบายงาน ฝึบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

ตารางผนวกที่ 12 ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับ
 ความสูง ต่ำกว่า 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล รวม 15 ศูนย์ (กลุ่มที่ 1)

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
ไก่	337	90.4
เป็ด	48	12.83
สุกร	183	48.93
โค	41	10.96
กระบือ	28	7.49
อื่นๆ	26	6.95
รวม	374	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
 จำนวนน้อย

ตารางผนวกที่ 13 แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ใน ระดับ
ความสูงต่ำกว่า 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล รวม 15 ศูนย์ (กลุ่มที่ 1)

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ	หมายเหตุ
0	23	6.0	0 = ไม่แจ้งแหล่งความรู้
1	155	40.5	1 = เรียนรู้เอง
2	9	2.3	2 = เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
3	35	9.1	3 = ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
4	5	1.3	4 = ศึกษาจากหนังสือ วารสาร
5	23	6.0	ด้านปศุสัตว์
6	19	5.0	5 = เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
1, 2	23	6.0	6 = แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษา
1, 3	24	6.3	ดูงาน การฝึกอบรม งานสาธิต
1, 4	1	0.3	และ อื่นๆ ฯลฯ
1, 5	24	6.3	
1, 6	2	0.5	
2, 3	9	2.3	
3, 5	2	0.5	
3, 6	1	0.3	
1, 2, 3	3	0.8	
1, 2, 4	2	0.5	
1, 2, 5	8	2.1	
1, 3, 4	1	0.3	
1, 3, 5	5	1.3	
1, 3, 6	1	0.3	
1, 4, 5	2	0.5	
1, 4, 6	1	0.3	
1, 2, 3, 5	4	1.0	
1, 2, 3, 4, 5	1	0.3	
รวม	383	100.00	

ตารางผนวกที่ 14 ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ใน
ระดับความสูงต่ำกว่า 800 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 15 ศูนย์ (กลุ่มที่ 1)

ปัญหา/ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	266	69.45
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	233	60.84
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	141	36.81
- ยาและวัคซีน	193	50.39
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	257	67.10
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	177	46.21
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	59	15.40
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	252	65.80
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	93	24.28
8. อาหารสัตว์	76	19.84
9. ตลาด	20	5.22
รวม	383	100.00

ตารางผนวกที่ 15 ชนิดของสัตว์ที่เกษตรกรเลี้ยงในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง
800 – 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 7 ศูนย์ (กลุ่มที่ 2)

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	2,204	200	1	18.68	118	92.90
เป็ด	351	150	1	18.47	19	15.00
สุกร	327	18	1	3.30	99	77.90
โค	209	42	1	9.09	23	18.10
กระบือ	130	30	1	7.22	18	14.20
อื่นๆ	50	10	1	4.55	11	8.70
รวม	3,271	211	1	25.67	127	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

ตารางผนวกที่ 16 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง
800 – 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 7 ศูนย์ (กลุ่มที่ 2)

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	8	6.00
1	71	53.00
2	12	9.00
1, 2	33	24.60
1, 3	3	2.20
1, 5	1	0.70
2, 3	1	0.70
1, 2, 3	4	3.00
1, 2, 5	1	0.70
รวม	134	100.00

- หมายเหตุ
- 0 หมายถึง ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
  - 1 หมายถึง เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
  - 2 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
  - 3 หมายถึง เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
  - 4 หมายถึง เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
  - 5 หมายถึง วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ คูเล่น สบายใจ เผื่อบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

ตารางผนวกที่ 17 ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับ
ความสูง 800 – 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 7 ศูนย์ (กลุ่มที่ 2)

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	124	93.23
เป็ด	21	15.80
สุกร	101	75.94
โค	23	17.29
กระบือ	20	15.04
อื่นๆ	11	8.27
รวม	133	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวายนาม , กระต่าย , ห่าน , สุนัข , ม้า , ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางผนวกที่ 18 แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับ
ความสูง 800 – 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 7 ศูนย์ (กลุ่มที่ 2)

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ	หมายเหตุ
0	5	3.7	0 = ไม่แจ้งแหล่งความรู้
1	61	45.5	1 = เรียนรู้เอง
2	1	0.7	2 = เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
3	9	6.7	3 = ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
4	2	1.5	4 = ศึกษาจากหนังสือ วารสาร
5	17	12.7	ด้านปศุสัตว์
6	1	0.7	5 = เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
1, 3	15	11.2	6 = แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษา
1, 4	2	1.5	ดูงาน การฝึกอบรม งานสาธิต
1, 5	2	1.5	และ ฯลฯ
2, 3	1	0.7	
2, 5	4	3.0	
3, 5	2	1.5	
1, 2, 3	1	0.7	
1, 2, 5	6	4.5	
1, 3, 4	2	1.5	
1, 3, 5	2	1.5	
1, 2, 3, 5	1	0.7	
รวม	134	100.00	

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางผนวกที่ 18 ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ใน
ระดับความสูง 800 – 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 7 ศูนย์ (กลุ่มที่ 2)

ปัญหา/ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	95	70.90
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	108	80.60
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	50	37.31
- ยาและวัคซีน	84	62.69
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	92	68.66
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	66	49.25
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	34	25.37
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	75	55.97
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	14	10.45
8. อาหารสัตว์	36	26.87
9. ตลาด	14	10.45
รวม	134	100.00

ตารางผนวกที่ 20 ชนิดของสัตว์ที่เกษตรกรเลี้ยงในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูงเกินกว่า
1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 13 ศูนย์ (กลุ่มที่ 3)

ชนิดสัตว์	จำนวนสัตว์เลี้ยง				จำนวนเกษตรกร	
	ทั้งหมด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	ครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	4,200	320	1	17.21	244	89.70
เป็ด	338	50	1	7.68	44	16.18
สุกร	860	60	1	4.48	192	70.59
โค	498	50	1	8.74	57	20.96
กระบือ	259	19	1	4.25	61	22.43
อื่นๆ	44	10	1	1.83	24	8.82
รวม	6,199	440	1	22.79	272	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

ตารางผนวกที่ 21 จุดประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับความสูง
เกินกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 13 ศูนย์ (กลุ่มที่ 3)

ชนิดจุดประสงค์	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
0	19	6.5
1	124	42.5
2	26	8.9
3	3	1.0
5	1	0.3
1,2	75	25.7
1,3	18	6.2
1,4	4	1.4
1,5	6	2.1
2,3	1	0.3
1,2,3	12	4.1
1,2,4	1	0.3
1,2,5	2	0.7
รวม	292	100.00

หมายเหตุ	0	หมายถึง	ไม่แจ้งวัตถุประสงค์
	1	หมายถึง	เลี้ยงเพื่อบริโภคในครอบครัว
	2	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นรายได้เสริม
	3	หมายถึง	เลี้ยงไว้ใช้แรงงาน
	4	หมายถึง	เลี้ยงไว้ขายเป็นอาชีพหลัก
	5	หมายถึง	วัตถุประสงค์อื่น ได้แก่ ดูแล สบายงาม ฝ้าบ้าน พิธีกรรม ฯลฯ

ตารางผนวกที่ 22 ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ในระดับ
ความสูง เกินกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 13 ศูนย์ (กลุ่มที่ 3)

ชนิดสัตว์	จำนวนครอบครั้ว	ร้อยละ
ไก่	255	88.54
เป็ด	45	15.63
สุกร	201	69.79
โค	59	20.49
กระบือ	63	21.88
อื่นๆ	24	8.33
รวม	288	100.00

หมายเหตุ สัตว์เลี้ยงชนิดอื่นๆ ได้แก่ นกสวยงาม, กระจ่าง, ห่าน, สุนัข, ม้า, ฯลฯ ซึ่งเลี้ยง
จำนวนน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางผนวกที่ 23 แหล่งความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ใน ระดับ
ความสูงเกินกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล รวม 13 ศูนย์ (กลุ่มที่ 3)

แหล่งความรู้	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ	หมายเหตุ
0	18	6.20	0 = ไม่แจ้งแหล่งความรู้
1	113	38.70	1 = เรียนรู้เอง
2	2	0.70	2 = เรียนรู้จากเพื่อนบ้าน
3	29	9.90	3 = ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่
5	25	8.60	4 = ศึกษาจากหนังสือ วารสาร
6	12	4.10	ด้านปศุสัตว์
1,2	8	2.70	5 = เรียนรู้จากบรรพบุรุษ
1,3	6	2.10	6 = แหล่งความรู้อื่นๆ เช่น การศึกษา
1,4	3	1.00	ดูงาน การฝึกอบรม งานสารคดี
1,5	30	10.30	และ อื่นๆ ฯลฯ
2,3	2	0.70	
2,5	1	0.30	
3,4	2	0.70	
3,5	10	3.40	
3,6	1	0.30	
4,5	2	0.70	
4,6	1	0.30	
1,2,4	1	0.30	
1,2,5	7	2.40	
1,3,4	2	0.70	
1,3,5	11	3.80	
1,4,5	1	0.30	
3,5,6	1	0.30	
1,2,3,5	1	0.30	
1,2,4,5	1	0.30	
2,3,4,5	1	0.30	
1,2,3,4,5	1	0.30	
รวม	292	100.00	

ตารางผนวกที่ 24 ปัญหา/ความต้องการในการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในกลุ่มศูนย์ที่ตั้งอยู่ใน
ระดับความสูงเกินกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลรวม 13 ศูนย์ (กลุ่มที่ 3)

ปัญหา/ความต้องการ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
1. พันธุ์สัตว์	222	76.03
2. โรคสัตว์และการป้องกัน		
- ปัญหาโรคระบาดสัตว์และพยาธิ	215	73.63
- การป้องกันโรคระบาดสัตว์	152	52.05
- ยาและวัคซีน	188	64.38
3. ความรู้ในการเลี้ยงสัตว์	215	73.63
4. เงินลงทุนในการเลี้ยงสัตว์	133	45.54
5. โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์	67	22.95
6. ความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	193	66.10
7. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์	50	17.12
8. อาหารสัตว์	80	27.40
9. ตลาด	13	4.45
รวม	292	100.00

ภาคผนวกที่ 2 แบบสำรวจเกษตรกร

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง.....

ผู้สัมภาษณ์.....วันที่.....

เผ่าของเกษตรกร.....

ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ ปัญหา / ความต้องการของเกษตรกร

ข้อมูลและ ปัญหา / ความต้องการ	รายละเอียดข้อมูลและ ปัญหา / ความต้องการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวกที่ 3 แบบสำรวจเจ้าหน้าที่

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง.....

ผู้ให้ข้อมูล ก. หัวหน้าศูนย์/สถานี ข. เจ้าหน้าที่ จำนวน.....คน

ผู้สัมภาษณ์.....วันที่.....

ข้อมูลการเลี้ยงสัตว์ ปัญหา และข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่

ข้อมูล / ปัญหา / ข้อเสนอแนะ	รายละเอียดข้อมูล / ปัญหา / ข้อเสนอแนะ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University.
 All rights reserved